

Täysistunto

Torstai 20.12.2018 klo 10.00—20.54

3.5. Pääluokka 33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Puhemies Paula Risikko: Esitellään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 33.

Keskustelu

17.04 **Toimi Kankaanniemi ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvion määrärahat ovat 15 miljardia euroa. Suurin pääluokka on lähes samansuuruinen kuin kuluvana vuonna. Työttömyysturvamenot supistuvat lähes 300 miljoonalla eurolla, mutta sairausvakuutuksen, asumistuen ja eläkkeiden menot kasvavat muun muassa vähimmäispäivärahojen ja takuueläkkeen noususta johtuen.

Veikkauksen tuotosta jaetaan sote-järjestöille 362 miljoonaa euroa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle valiokunta on lisännyt 1,2 miljoonaa euroa terveydenhuollon kansallisten laaturekisterien kehittämiseen ja uutena 200 000 euroa väsymysoireyhtymää koskevan Hyvä käytäntö -suosituksen laatimista varten.

Ruoka-aputoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen erityisen tuen tarpeessa oleville osoitetaan 1,2 miljoonaa euroa. Tarve ruoka-apuun on suuri eri puolilla maata.

Valiokunta osoittaa lisäksi 150 000 euroa vammaisen tai toimintarajoitteisen henkilön käyttöön tarkoitettujen avustajakoirien toiminnan laajentamiseen. Avustajakoiria on liian vähän.

Kansaneläkelaitoksen toimintamenot ovat kasvaneet muun muassa aktiivimallin aiheuttaman työmäärän suuren kasvun johdosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että Kelan toiminta turvataan, jotta se selviää määräajassa lakisääteisistä tehtävistään.

Veteraanien ja sotainvalidien tukemiseen ehdotetaan yhteensä 218 700 000 euroa, missä on kasvua 28 miljoonaa euroa. Veteraanien kuntoutustoiminnan määräraha nousee 58,4 miljoonaan euroon, missä on lisäystä yli 16 miljoonaa euroa. Ensi vuonna 1.11. alkaen veteraanit saavat samat kotiin vietävät palvelut kuin on sotainvalideilla. Valiokunta pitää tärkeänä, että kunnat saavat veteraanien yhteystiedot avun perille toimittamiseksi. [Markku Rossi: Näin on!]

Arvoisa puhemies! Valiokunta on huolissaan lastensuojeluilmoitusten jatkuvasta kasvusta. 15 miljoonan euron lisäys lastensuojeluun ja perheille annettavaan kotipalveluun on tärkeää. Lastensuojelun työntekijöiden työmäärä on kohtuuttoman suuri, mikä näkyy henkilöstön jaksamisessa. Valiokunta nostaa vahvasti esille myös lapsibudjetoinnin ja lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönoton tärkeyden.

Valiokunta lisäsi 2,8 miljoonaa euroa terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen. Valtion tutkimusrahoituksella edistetään erityisesti näyttöön perustuvaa hoitoa ja kehittämistä. Edelleen rahoitus on riittämätön. Valiokunta painottaa myös sosiaali- ja terveysministeriön tutkimuksen rahoituksen tarvetta. Se puuttuu.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Turvakotitoiminta saa lisää 2 miljoonaa euroa. Turvakotien määrä kasvaa 27:ään ja perhepaikkojen 179:ään. Valiokunta pitää tärkeänä alueellisen kattavuuden parantamista.

Valiokunta lisäsi rikos- ja riita-asioiden sovitteluun 100 000 euroa. Tällä mahdollistetaan vapaaehtoisten sovittelijoiden kulukorvauksen nostaminen 25 eurosta 30 euroon sovittelua kohden. Sovittelu on hyvin kustannustehokasta ja tuloksellista.

Valiokunta nostaa vahvasti esille terveyden edistämisen ja kuntien, maakuntien ja järjestöjen tuottamien palvelujen yhteensovittamisen hallinnon rajat ylittävin rakentein ja palveluketjuin.

Valiokunta lisäsi 160 000 euroa Terveet tilat 2028 -ohjelman toimeenpanoon vakavien sisäilmaongelmien edellyttämien tarpeiden täyttämiseksi. Määräraha on tosin valtioneuvoston kanslian pääluokassa.

Arvoisa puhemies! Lämpimästi kiitän kunta- ja terveysjaoston jäseniä ja valiokuntaneuvosta rakentavasta yhteistyöstä, ja erityisen lämpimät kiitokset myös arvoisille ministereille Mattila ja Saarikko hyvästä yhteistyöstä jaoston kanssa. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia, ja sitten mennään ministereitten puheenvuoroihin.

17.09 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos jaoston puheenjohtajalle esittelystä.

Tässä sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesityksessä halutaan ehkäistä eriarvoistumista. Vähimmäismääräisiä päivärahoja ja takuueläkettä korotetaan, adoptio- ja monikoperheiden, rintamaveteraanien sekä yrittäjien perheenjäsenten asemaa parannetaan. Hallinnonalan osuus valtion talousarvioesityksessä on 15 miljardia euroa, mikä on noin neljäsosa valtion talousarviosta. Määrärahaesitys on noin 27 miljoonaa euroa vuoden 2018 varsinaista talousarviota suurempi. Kokonaismäärärahan maltillisesta muutoksesta huolimatta on pääluokan sisällä muutoksia. Suurimmat muutokset aiheutuvat työllisyyden kasvusta, jonka johdosta työttömyysturvamenot laskevat noin 300 miljoonaa euroa. Eriarvoisuuden vähentämiseksi korotetaan kuntoutusrahaa ja erityishoitorahaa, vähimmäismääräisiä sairaus- ja vanhempainpäivärahoja korotetaan siis 80 eurolla 50 sentillä kuukaudessa, siis vastaavalle tasolle kuin työmarkkinatuki. Sairauspäivärahan 55 päivän omavastuu poistetaan, ja sairauspäiväraha maksetaan kaikille vähintään vähimmäismääräisenä. Lääkekorvausten vuosiomavastuurajaa alennetaan noin 40 eurolla.

Talousarvioesityksestä totean vaikeassa asemassa olevien nuorten opiskeluun ja työllisyyden parantamiseen liittyen seuraavaa: Heille maksetaan kuntoutusrahaa koko kuntoutuspäätöksen ajalta. Tämä esitys on kustannusneutraali vuonna 2019 mutta lisää valtion kustannuksia vuodesta 2020 alkaen.

Takuueläkettä korotetaan arviolta 9 euroa kuukaudessa. Myös eläketukea, nuorten kuntoutusrahaa sekä ammatillisen kuntoutuksen vähimmäismääräistä päivärahaa korotetaan, ja eläkkeen lepäämään jättämisen raja nousee vastaavasti takuueläkkeen tasolle. Eläketuen piiriä eli niin sanottua Lex Lindströmiä ehdotetaan laajennettavan koskemaan uusia ikäluokkia. Eläketukea voisi jatkossa niin halutessaan saada 60 vuotta täyttänyt ja viisi vuotta työttömänä ollut henkilö.

Lisäksi työttömyysturvan korvauksetonta määräaika elikkä karenssia lyhennetään 90 päivästä 60 päivään. Sosiaali- ja terveysministeriö haluaa turvata toimeentulotukikäsitteilyn ja aktiivimallin joustavan toimeenpanon, ja siksi Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintamenoihin ehdotetaan 11,4 miljoonan euron lisäystä. Kilpailukykyso-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

mukseen liittyen työnantajan sosiaaliturvamaksua alennetaan, mikä lisää määrärahan tarvetta noin 165 miljoonaa euroa.

Asumiseen perustuvaa sosiaaliturvalainsäädäntöä uudistetaan niin, että Suomeen tulevalta työntekijöiltä ei enää edellytetä työsuhteen neljän kuukauden vähimmäiskestoa ja viikkotyöaikaa koskevien vaatimusten täyttämistä. Jatkossa oikeus asumisperusteisiin etuuksiin syntyy vähimmäisansioden täyttymisen perusteella. Samalla ulkomaalaisten päätoimisten opiskelijoiden oikeutta asumisperusteiseen sosiaaliturvaan helpotetaan, mutta toisaalta ulkomailla työskentelevien ja asuvien henkilöiden oikeutta Suomen sosiaaliturvaan tiukennetaan. Nämä muutokset vähentävät valtion menoja noin 0,4 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveysministeriö täsmentää sairausvakuutuslain vanhempainpäivärahojen määräytymistä koskevia säännöksiä siten, että ansiotyönä ei pidetä kunnallisen luottamustehtävän hoitamista. Muutoksen johdosta vanhempainpäiväraha voitaisiin maksaa täysimääräisenä niiltä päiviltä, kun vanhempi on luottamustehtävissä.

Yrittäjien perheenjäsenten oikeusturva on herättänyt julkisuudessa paljon keskustelua. Yrittäjän ei-omistavan perheenjäsenen oikeutta työttömyysturvaan tullaan helpottamaan, ja yrittäjän ei-omistavan perheenjäsenen asema muutetaan yrittäjästä palkansaajaksi. Ei-omistavan perheenjäsenen työssäoloehdoksi säädetään 12 kuukautta, ja lisäksi säädetään 12 kuukauden tarkastelujakso, jonka aikana yrittäjän perheenjäsenellä ei ole saanut olla omistusta tai määräysvaltaa yrityksistä.

Lyhytkestaisen työn vastaanottamista helpotetaan. Työttömyysetuuden sovittelussa siirytään nykyisestä tulon ansainta-ajankohdan mukaisesta sovittelusta tulon maksatusajankohdan mukaiseen sovitteluun. Muilta osin etuuden sovittelua koskevat säännökset pysyvät ennallaan.

Edellä mainittujen asioiden lisäksi veteraaneja tuetaan yhteensä 218,7 miljoonalla eurolla, mikä on 28,7 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Jatkossa rintamaveteraaneille kohdennetaan samat kotiin vietävät palvelut kuin sotainvalideille, 1.11.2019 lukien. Lisäksi asevelvollisuutta suorittaessa vammautuneille sekä asevelvollisuutta suorittaessa kuolleen lähiomaiselle säädetään uusi lisäkorvaus.

Samoin haluan kiittää jaostoa vuoden aikana tehdystä yhteistyöstä. Kiitoksia myös valiokunnan jäsenille ja valiokunnan puheenjohtajalle.

Tässä kaikki, arvoisa puhemies.

17.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Omalla vastuualueellani budjetissa on aihepiiri, johon kuuluu isoja momenteja, paljon rahaa, tuttuja isoja aiheita, kuten lapsilisät tai toimeentulotuen kokonaisuus. Tässä puheenvuorossani nostan esiin muutamia pienempiä huomioita, sekä kiitoksella merkille pantuja jaoston toimia että hallituksen omia, jo aikanaan budjettiriihessä tekemiä esityksiä, jotka nyt läpäisivät eduskunnan käsittelyn.

Yhtenä teemana, aivan samoin kuin edustaja Kankaanniemi, nostan esiin lastensuojelun. Kasvaakseen aikuiseksi, vahvaksi sellaiseksi, lapsi tarvitsee rakkautta, rajoja ja huolenpitoa. Kun lapsi ei syystä tai toisesta voi asua omien vanhempiansa kanssa, hänen oikeutensa saada turvaa ja hyvää kohtelua korostuu, ja siksi tällä budjetilla on haluttu vahvistaa lastensuojelun ohjausta ja valvontaa, siis laatua. Näitä voimavaroja vahvistetaan vajalla miljoonalla eurolla. Sillä perustetaan uusia virkoja aluehallintovirastoon valvontatehtäviin, ja myös sosiaali- ja terveysministeriön osaamista lastensuojelun äärellä parannetaan, samoin kuin THL:n. Tässä yhteydessä myös lasten kuulemista heitä itseään koskevis-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

sa asioissa lisätään. Tämä tuodaan lainsäädäntöön lakipykälinä, jotka eduskunnassa parhaillaan ovat käsittelyssä.

Toinen teema, jonka haluan nostaa esiin, liittyy turvakotien kokonaisuuteen. Vaikka aihe on vaikea, kipeä kansallisesti, lähisuhdeväkivallan teema, tämän hallituskauden päätökset ansaitsevat tulla mainituiksi. Turvakotitoiminnan määrärahaa on nostettu järjestelmällisesti joka vuosi, tulevallekin vuodelle vielä 2 miljoonalla eurolla, niin että yhteensä käytämme yhteisiä varojamme liki 20 miljoonaa euroa turvakotien hyväksi. Olen iloinen siitä aktiivisesta kehittämistyöstä, joka on käynnissä myös tämän aihepiirin äärellä yhdessä sisäministeriön kanssa. Meillä on aktiivisessa pohdinnassa muun muassa teema ”sopiiko sovittelu lähisuhdeväkivaltatapauksiin”.

Tähän yhteyteen haluan nostaa budjetista juuri sovittelutoiminnan, ei niinkään tässä vaikeassa teemassa, lähisuhdeväkivallassa, vaan muutoin rikosten ja pienempien rikkeiden sovittelutoiminnan, josta olen iloinen, että sen lisäksi, että hallitus omassa esityksessään kohdisti siihen lisämäärärahoja, nyt myös vapaaehtoistyötä tekevien sovittelijoiden palkkioita nostetaan jaoston ja eduskunnan valtiovarainvaliokunnan esityksellä. Se lisää sovinnollisuutta ja vähentää painetta meidän oikeuslaitoksessa, kun pystymme vahvistamaan sovittelujärjestelmää.

Turvakotitoiminnan lisäksi nostan esiin päihitteitä käyttävien äitien hoidon, johon varataan nyt 3 miljoonaa euroa, sama summa kuin vuonna 18, kuluvana vuonna. Tämä on ollut ikuisuusaihe, näin kai voisi melkein sanoa, täällä eduskunnan keskusteluissa.

Yksittäisenä ja varsin ajankohtaisena teemana nousee esiin rokotusohjelma. Sitä kansallista ohjelmaa tullaan laajentamaan nyt siten, että lasten influenssarokotukset laajenevat 6 ikävuoteen asti, ja tähän kohdennetaan 1 miljoona. Tähän liittyen haluan myös eduskuntaa informoida ajankohtaiseen ja hyvin huolestuttavaan rokotekeskusteluun liittyen, myöskin Luodon tapauksen osalta, ja lähettää kiitokset alueen viranomaisille erinomaisesta työstä. Me perustamme nyt rokotuskattavuutta kehittävän työryhmän Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa miettimään, mitkä ovat ne kansalliset keinot, joilla rokotekattavuus myös näillä kriittisillä alueilla vahvistuisi, kun asiantuntijankemys vahvasti puoltaa kantaa, että pakko ei olisi paras keino.

Arvoisa puhemies! Muina teemoina nostan esiin vielä adoptio- ja monikkoperheiden aseman. Nämä epäkohdat ja toisaalta ryhmän erityistarpeet nousivat vahvasti esille perhevapaauudistuksen valmistelun yhteydessä. Perhevapaauudistukseen liittyen olen muuten kutsunut kaikki eduskuntapuolueet kuulemaan tuosta tällä hallituskaudella tehdystä valmistelusta, joka on seuraavien eduskuntavaalien keskusteluidenkin taustatukena varmaan paikallaan.

Ylipäättään ottaen adoption mahdollisuutta on hyvä vahvistaa ikääntyvässä Suomessa sellaisille, jotka eivät syystä tai toisesta saa biologista lasta. Adoptiokustannukset ovat liian korkeita ja tuki adoptioprosessiin lähteville riittämätöntä. Adoptio- ja monikkoperheiden etuukseen uudistamiseen kohdistetaan nyt 0,5 miljoonaa euroa.

Kollegaministeri Mattila nosti jo esiin erittäin tärkeän kansallisen, yhteistyössä tehdyn päätöksen veteraanien tukemisesta. Rintamaveteraanit asetetaan nyt yhdenvertaiseen asemaan sotainvalidien kanssa kotiin vietävien palveluiden osalta. Haluan lausua eduskunnalle kiitoksen myös tästä haitta-astekysymyksestä, joka invalidien osalta nyt korjattiin valiokunnan omalla lakialoitteella. Ja toisaalta minusta on hyvä myös se, että nyt eduskunnan vahvalla viestillä STM:ssä tullaan valmistelemaan uusi laki rintamalisien korottamiseksi kompensoimaan indeksijäädytystä.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Viimeisimmäksi vielä toteamus kiitoksena jaoston ja valtiovarainvaliokunnan työstä tutkimusrahoituksen äärellä. Hallitus jo omilla esityksillään vahvisti sitä entisestään. Tutkimusrahoitus terveydenhuollon yliopistotasoiselle tutkimukselle on ollut pitkään murheenkryyni, ja nyt tuota lukua on vihdoinkin saatu kääntymään oikeaan suuntaan. Se on erittäin tärkeää käytännön työn tukea myös ajatellen tulevaa sote-maakuntauudistusta, jonka valmisteluun hallitus ensi vuodelle on kohdistanut 211 miljoonaa euroa.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on esittelyt hoidettu, sitten lähdetään debattiin tästä heti. Haluaako jaoston puheenjohtaja Kankaanniemi käyttää ensimmäisen debattipuheenvuoron? — Olkaa hyvä.

17.20 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti ääni alkaa sortua, mutta eiköhän tässä pärjätä. [Välihuutoja] — Lämpimät kiitokset vielä ministereille kiitoksista, jotka tulivat meille. Kirjaamme ne joulumieltä nostamaan.

Huolta olemme kantaneet Kansaneläkelaitoksen toimintamenojen riittävydestä, ja vieläkin tarve olisi Kelan kertoman mukaan ollut noin 18 miljoonaa. Siihen tuli täydentävässä esityksessä 11,6 miljoonaa, eli tätä pitää tarkkaan seurata, että Kansaneläkelaitos selviää tehtävistään.

Sitten nostan esille aktiivimallin, joka liittyy myös juuri Kelan toimintaan. On tullut 5 miljoonan kustannukset aktiivimallin aiheuttamana Kelalle ja vielä 2 miljoonan toimeentulotukimenojen kasvu, ja työministeriön puolelta [Puhemies koputtaa] varmasti on tullut aikamoinen summa myös. Eli selvitys siitä, mikä aktiivimallin kokonaissaldo on, on paikallaan.

17.21 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää jaostoa hyvin tehdystä työstä. Se on mittava työ, joka teillä siellä aina on edessä. Entisenä jaoston jäsenenä voin sanoa, että erittäin tärkeätä työtä jaostossa tehdään näiden asioiden piirissä, jälleen kerran.

Sitten ministereille: Ensinnäkin, ministeri Mattila, ajattelin tämän puheenvuoron käyttäen nyt siihen, että kun vanha viisaus sanoo, että kukaan ei voi palata menneeseen ja tehdä uutta alkua, mutta kuka tahansa voi aloittaa huomisen, loppumatkansa toisin, niin siihen liittyy se, että vuonna 2017 tehdyt, vuoteen 2019 asti jatkuvat jäädytykset indekseihin, siis etuuksien tasoon, ovat tosiasiaa kova ja kipeä juttu talouden vähäisestä kasvusta johtuen, mutta talouden kovastakin kasvusta huolimatta silti nämä jäädytykset tehdään. Nyt tässä logiikka ei toimi. Joitakin parannuksia on, mutta kysynkin: miksi ei kuitenkaan päädytty perumaan tätä ikävää päätöstä?

17.22 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Usein näiden viime päivienkin aikana olen kuullut väitettävän, että tämä hallitus olisi ollut lapsille ja lapsiperheille jotenkin erityisen huono. Tämä ei pidä paikkaansa. Tällä hallituskaudella on muun muassa päätetty aloittaa lapsistrategian laatiminen, tuettu 2 500 euron kertakorvauksella äitiyslomalle jäävien työnantajia, korotettu lapsilisän yksinhuoltajakorotusta, korotettu vähimmäismääriä vanhempainpäivärahoja lähes 100 eurolla per kuukausi, korotettu äitiysavustusta, päätetty, etteivät kunnalliset luottamustoimipalkkiot leikata jatkossa vanhempainpäivärahoja, pidennetty adoptioiperheiden ja monikkoperheiden vanhempainvapaita, helpotettu avoliitossa asuvan perheen isän isyyden tunnustamista,

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

alennettu kahteen otteeseen varhaiskasvatusmaksuja ja niin edelleen. Tässä pääsin vasta melkein listan puoleen väliin. [Markus Lohi: Hieno lista!] Näillä esimerkeillä haluan osoittaa sen, että lapset ja lapsiperheitten asiat on todella otettu tällä hallituskaudella vakavasti. Kiitos siitä molemmille ministereille.

17.23 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lasten huomioiminen aikuisten mielenterveyspalveluissa vaikuttaa merkittävästi valtiontalouteen. Esimerkiksi viime vuonna mielenterveyshäiriöiden työkyvyttömyyseläkemenot olivat 736 miljoonaa euroa, mikä oli 38 prosenttia kaikista työkyvyttömyyseläkemenoista. Samaan aikaan tiedämme, että juuri nuorten jääminen työkyvyttömyyseläkkeelle syistä, jotka johtuvat masennuksesta ja erilaisista mielenterveyshäiriöistä, on viime vuosina ollut koko ajan kasvussa, kun meidän muun aikuisväestön kohdalla käyrä on mennyt alaspäin.

Tämän vuoksi huoleni on erityisesti ollut viime vuosina eduskunnassa se, miten me saimme tämän käyrän käännettyä parempaan suuntaan. Ja täytyy sanoa, että olin vähän pettynyt siitä, että ei tullut nyt kuitenkaan loppukaudesta esitystä mielenterveyspalveluiden uudistamisesta. Olisin kysynyt, kun te varmasti siellä ministeriössä olette pohtineet asiaa: minkälaisia suunnitelmia teillä on esimerkiksi loppukaudelle tai seuraavalle vaalikaudelle siitä, miten voisimme parantaa [Puhemies koputtaa] lasten ja nuorten mielenterveyspalveluita Suomessa?

17.25 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huomisen hyvän hoidon edellytys on yliopistotasoinen terveyden tutkimus. Tuo määrärahan taso on laskenut kuin lehmän häntä edellisten hallitusten aikana. Tämä hallitus on nyt tämän tasoittanut. [Välihuutoja vasemmalta] Eduskunnassa olemme lisänneet määrärahoja tähän tutkimusmäärään, ja nyt olemme jo kasvusuunnassa, mutta summa on vielä liian pieni. Kysynkin: Minkälaisia toimenpiteitä on ministeriössä pohdittu, koska eduskuntahan on valtiovainvaliokunnan esityksestä esittänyt ponnien, että osana sote-uudistusta on sote-tutkimuksen määrärahan riittävyys turvattava? Miten tähän päästäisiin? Iloitsen siitä, että hoitotyön tutkimus on vakinaistanut asemansa budjetissa ja se on nyt hallituksen esityksessä. Tämä on mielestäni hieno työvoitto, [Puhemies koputtaa] mutta miten me saamme VTR-rahoituksen kasvusuuntaan? Se on edellytys myöskin terveysalan kasvustrategian toteutumiselle. Sehän on mahdollisuus parantaa kansanterveyttä ja kansantaloutta. Se on meidän vahvuutemme, ja meillä on osaamista ja hyvä terveydenhuollon [Puhemies koputtaa] järjestelmä täällä. Toivon, että ministeri tähän kysymykseen vastaa, että miten saamme VTR-rahoituksen kasvusuuntaan [Puhemies: Pysytään minuutissa!] ja sille tasolle, mikä se on aikaisemmin ollut.

17.26 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille noista aloitussanoista. Tuntui hieman erikoiselta, että ministeri Mattila nosti avauspuheenvuorossaan hyvin voimakkaasti esille sen, että tämän budjetin tarkoitus on ehkäistä eriarvoistumista, kun nimenomaan tällä viikolla olemme saaneet selvää faktaa siitä, miten eriarvoisuus on Suomessa kasvanut ja yhä useampi suomalainen on ajautumassa viimeisjaiselle toimeentuloturvalle eli toimeentulotuella. Näillä päätöksillä on myös merkitystä ja vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Onko tämä, ministeri Mattila, teidän mielestänne eriarvoisuuden vähentämistä?

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Te olette myös useaan otteeseen nostanut esiin etuuksiin tehdyt korotukset muun muassa takuueläkkeen ja sairauspäivärahan minimien osalta, ja nämä ovat kyllä sinänsä hyviä korotuksia ja uudistuksia, mutta suuruudeltaan ne ovat vain kymmenesosa teidän indeksileikkauksenne kokonaissummasta. Ensin otitte 300 miljoonaa, ja annoitte takaisin 30 miljoonaa. [Puhemies koputtaa]

Kiitän vielä ministeri Saarikkoa ajankohtaisesta energiajuomakannanotosta.

17.27 Pekka Puska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! STM:n alalla tämä iso ja tärkeä sote on työllistänyt paljon, mutta sen rinnalla tässä budjetissa on useita hyviä uudistuksia erityisesti kipeimpiin ongelmiin.

Kysyisin päätöksenteon tärkeästä asiantuntijatuesta, kun THL:n rahoitusta on niin paljon jouduttu vähentämään: Minun huoleni ei ole THL sinänsä vaan se murhe, kun hyvinkin tärkeitä kansallisia tehtäviä tällä alalla on jouduttu lopettamaan tai vähentämään. Tämä tilannehan johtuu erityisesti siitä, kun edellisen hallituksen aikana toteutettiin niin sanottu tutkimuslaitosuudistus, jolla vietiin miljoonia, paitsi THL:ltä niin muiltakin tutkimuslaitoksilta, tällaisiin irrallisiin hankkeisiin ja samalla heikennettiin suoraan kenttää ja politiikkaa palvelevia tutkimus-, seuranta- ja asiantuntijatehtäviä, ei vähiten soten tarvitsemia. Tämä virhe pitäisi korjata, ja miten arvoisa ministeri näkee asian?

17.28 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terveyspalveluiden saatavuuteen liittyvät oleellisesti myös lääkärihelikopterit. Reformiministeriryhmä teki tänään ratkaisun Kaakkois-Suomen lääkärihelikopterin sijoittamisesta Uttiin Lappeenrannan sijaan. Hämmästelen tätä päätöstä todella paljon. Asiantuntijaryhmät ja useat asiantuntijalausunnot puolsivat lääkärihelikopterin sijoittamista Lappeenrantaan Eksoten laajan päivystyksen yhteyteen. Tätä linjausta tuki myös eduskunnan oikeusasiamies, sillä Uttiin sijoittaminen asettaa osan Kaakkois-Suomen asukkaista eriarvoiseen asemaan verrattuna muihin suomalaisiin. Osa Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon alueesta jää nopean vasteajan ulottumattomiin. Ministeri Saarikko, millä te perustelette tämän päätöksen, jos asiantuntijanne ovat kuitenkin asiasta eri mieltä? Millä te perustelette tämän?

17.29 Sari Raassina kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetissa on paljon kiitettävää, ja minusta olemme menneet oikeaan suuntaan. Monet isotkin asiat ovat liikahaneet eteenpäin, vaikka sote-uudistus on vielä päättämättä.

Haluan nostaa kuitenkin esille erään keskeisen, mutta pienen asian meidän oman turvallisuutemme näkökulmasta. Kansallisen rokoteohjelman laajentaminen aste asteelta tulisi oikeastaan olla jokaisen hallitusohjelman peruskysymyksiä. Ja haluankin kiittää siitä, että lasten influenssarokotteisiin on nyt tuo yksi miljoona euroa saatu lisää. Samoin työryhmän perustaminen rokotemyönteisyyden tai rokotekielteisyyden vähentämisen osalta on hyvä askel. Henkilökunnan influenssarokotekieltisyys kuitenkin nousee esille viestinnässä, mitä jatkuvasti saamme, ja joka vuosi toteamme noin 500 ylimääräistä tilastollista kuolemaa influenssakauden aikana. Mihin toimiin ministeriö on ryhtynyt henkilökunnan rokotemyönteisyyden lisäämiseksi?

17.30 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Haluan ensin kiittää siitä, että rokotosohjelma laajenee — se on hieno asia. Mutta olemme kuitenkin viime aikoina lukeneet tuhkarakkotapauksista eri puolilla Suomea ja to-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

denneet, että rokotekattavuus on suositusta heikompi muun muassa Pohjanmaalla, missä pieni lapsi on sairastunut tuhkarokkoon, mutta myös aikuinen espoolainen on sairastunut tähän samaan tautiin ulkomaanmatkalla. Ja ministeriö on puhunut tästä tiedottamisen tarkeydestä.

Därför har också SFP gjort ett tilläggsanslag i momentet för vaccinationer. Vi vill öka momentet med 200 000 euro för att öka på vaccinationsupplysningen i hela landet för att förhindra att epidemier uppstår.

Aikooko hallitus ottaa tämän RKP:n esittämän summan mukaan budjettiin, ja pitäisikö myöskin rokottamattomia aikuisia ottaa mukaan tähän ohjelmaan?

17.31 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt kiitän alkuun ministereitä hyvistä esittelyistä, mutta valitettavasti täytyy heti perään todeta, että joulun alla päätetyt kansaneläkeindeksin ja muiden indeksien jäädytykset ovat kyllä varsin huono joululahja pienituloisille ja johtavat kyllä valitettavasti pienituloisimpien ostovoiman heikkenemiseen inflaation myötä. Se tulee kyllä lisäämään myös toimeentulomenojen kasvua.

Ongelmia sisältyy myös yhä keskeneräiseen sote-uudistukseen varsinkin valinnanvapauden lisääntymisen myötä. Tavoite on tietysti sinänsä myönteinen, mutta suuri riski on erityisesti asiakasmaksujen nousu useilla kymmenillä prosenteilla. Kysyn ministereiltä: miten pystytte varmistamaan, että myös vähävaraiset pystyvät jatkossa käymään lääkärissä eivätkä joudu siitä tinkimään, vaikka asiakasmaksut nousevat?

Kiitän lopuksi valiokuntaa ruoka-apujärjestöille annetusta 1,2 miljoonan euron tuesta, joka sisältyi perussuomalaisen vaihtoehtobudjettiin. Ilmeisesti oppositiostakin voi vaikuttaa.

17.32 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan ensinnäkin kiittää kumpaakin ministeriä siitä työstä, mitä olette näiden vuosien aikana tehneet. Teillä on ollut vaikeimpia tehtäviä ministereinä, mutta olette pää pystyssä — ja pää kylmänä myös — näitä asioita eteenpäin vieneet, niin kuin täytynyt on.

Tästä rintamalisäkysymyksestä, niin on hyvin tärkeää, että sekin tässä nousi esille, eli kyllä se tavalla tai toisella nyt alkuvuodesta hoidetaan. Kutsun sitä kyllä työtapaturmaksi, että näin tilanne tässä vaiheessa on, mutta kuntoon hoidetaan.

Täällä nousi myös tämä indeksijäädytyskysymys esiin. Katsoin tuossa, että huhtikuun 18. päivä tänä vuonna valtiovarainministeri oli todennut siihen, että nämä jäädytykset poistettaisiin, että ”se ei ole keinovalikoimassa”, perusteluna hallitusohjelmassa sovitut kehykset ja taloudenpito. Tämä on se suuri kuva, minkä perusteella nämä edelleen voimassa ovat.

Mutta haluan kiittää erityisesti myös Lex Lindström kakkosesta, joka on erittäin tärkeä nimenomaan pitkäaikaistyöttömille, ja kysyisin siihen liittyen, miten näette jatkon siltä osin: millaisilla ratkaisuilla voidaan jatkossa turvata tämän väestöryhmän asema?

17.34 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että erityisesti tässä pääluokassa voisimme käydä ilmiöpohjaista budjettikeskustelua, sillä luultavasti kävisimme sitä vanhuksista tai lapsiperheistä tai eriarvoisuudesta ja koko ministeriäitio olisi täynnä ministereitä — se koskettaa kaikkia muitakin ministeriöaloja. Mutta ehkä se on kuva jostain myöhemmästä vaiheesta, sillä olen aivan varma siitä, että vanhuksista ja

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

lapsista tämä eduskunta tulee myöskin seuraavalla kaudella puhumaan paljon. Lapsiperheiden ja lasten määrä vähenee, ja vanhusten määrä kasvaa. Se on suunta, jonka me varmasti haluamme muuttaa.

Oikeastaan olisin kysynyt ministeri Mattilalta siitä, kun te teette tärkeitä korotuksia päivärahoihin — kiitos siitä — mutta huomioni kiinnittyy kuitenkin siihen, että teette myöskin indeksijäädytyksiä. Kysyisin ihan tällaisena sosiaalipoliittisena näkemyksenä yleisemmin teiltä: Näettekö, että indekseillä on joku merkitys? Mitä pidätte indeksien ikään kuin tarpeesta sosiaalipoliittisesta näkökulmasta?

17.35 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä yhtyä näihin kiitoksiin valiokunnalle ja sen jaostolle erityisesti, nimenomaan valtiovarainvaliokunnan jaostolle, siitä, että ruoka-apujärjestöjen tuki saatiin hoidettua. Siitä oli myöskin oppositiosta kristillisidemokraateilla esitys. Kiitos myöskin siitä, että sisäilmaongelmiin haluttiin puuttua. Ja sitten kaikille eduskuntaryhmille yhteinen kiitos siitä, että veteraanien ja sotainvalidien yhtäläinen kohtelu tuli toteutettua.

Olisin kuitenkin halunnut kysyä ministereiltä tästä taksilakiuudistuksesta ja siitä seuranneesta Kela-kyytien kilpailutuksesta ja siitä sekaannuksesta, mitä se on aiheuttanut sairaille ja vammaisille. Kyytien sekaannuksen takia on todellakin hoitoja jäänyt saamatta ja sitten myöskin vammaisia lapsia on päätynyt vääriin paikkoihin. Olisin kysynyt: aikooko ministeriö tätä asiaa nyt jollakin tavalla vielä erityisesti seurata tai paimentaa sinne Kelan suuntaan? Tämä on siellä ihmisten arjessa näkyvä yksittäinen huolenaihe, yksi suurimpia huolenaiheita.

17.36 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tilastokeskuksen pienituloisuustilastoissa on myös positiivinen uutinen, joka jäi mainitsematta kyselytunnilla: yksinhuoltajaperheiden köyhyysaste on kääntynyt laskuun. Se on todella hieno uutinen, ja siihenhän on panostettu.

Toinen hyvä uutinen, jonka haluan kertoa: Tuore selvitys kuvaa, miten suuri vaikutus isovanhemmilla on lasten elämässä. Tuo merkitys on erittäin suuri. Isovanhempien läsnäolo vähentää lasten levottomuutta ja käytöshäiriöitä ja yksinäisyyden tunteita, muun muassa. Jouni Välijärvi on toinen tämän selvityksen tekijöistä. Haluaisinkin kuulla ministerin käsityksen siitä, voisimmeko tehdä jotain sen eteen, että isovanhempien roolia voitaisiin kasvattaa lapsen elämässä. Eriperheiden osaltahan tätä asiaa on jo kyseisen lain yhteydessä käsitelty. Isovanhemmat ovat erittäin tärkeä tekijä hyvinvoinnissa lasten ja nuorten elämässä.

17.37 Jaana Laitinen-Pesola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan nostaa esille tämän terveydenhuollon tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja sieltä erityisesti nämä laaturekisterit ja hoitosuosituksot, joiden tavoitteena on parantaa hoitojen vaikuttavuutta ja potilasturvallisuutta ja tietysti sitten myös tätä näyttöön perustuvaa otetta hoitotyössä, joka on osa potilasturvaa. Minä olen huolissani kuitenkin sellaisesta asiasta, että vaikka me teemme erittäin hyvää tutkimusta, jonka pitäisi auttaa meidän terveydenhuollon ammattilaisia, niin usein käy niin, että nämä hyvät käytännöt eivät leviä vaan ne jäävät vain tutkimustuloksiksi. Eli olisiko ministerillä mitään viisastenkiveä siihen, miten me pystyisimme tehokkaammin levittämään näitä hyviä käytäntöjä?

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

17.38 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näin joulun alla tietysti haluaisin muistella sitä, että Suomihan on maailman paras maa, ja täällä on kuitenkin hyvä elää ja asua: meillä on maksuton koulutus ja terveydenhuolto ja turvallista olla.

Mutta sitten kuitenkin näin joulun alla tietysti täytyy nostaa esille tämäkin näkökulma, että tänäkin jouluna monet vähävaraiset perheet syystä tai toisesta joutuvat sitten turvautumaan erilaisiin apuihin, kuten hakemaan ruoka-apujonoista evästä joulua varten. Ja sitä näkökulmaa katsoen onkin ilahduttavaa, että kunta- ja terveystieteiden puheenjohtaja Kankaanniemen johdolla kaikki yhdessä saitte sen 1,2 miljoonan euron tukirahan näille järjestöille palautettua. Täytyy muistaa, että Suomessa on tuhansia, tuhansia vapaaehtoistyötä tekeviä, jotka jakavat miljoonia ruokakasseja vuodessa ja tarjoavat satojatuhansia lämpimiä aterioita. Ja näitä pitää muistaa muulloinkin kuin kerran vuodessa.

Toivoisin, arvoisat ministerit, olisiko mitenkään mahdollista saada budjettiin tulevaisuudessa tämä näille järjestöille oleva rahoitus, koska STEAlle sitä ei ollut mahdollista laittaa, tämänhän me tiedämme kaikki.

Ja sitten haluan kutsua myös ministerit: tervetuloa Korsoon huomenna klo 14, siellä on tuhannen ihmistä ruokaa hakemassa ja jouluateriaa syömässä ja siellä on aina ministereille eturivin paikat päästä puhumaan kansalle. — Kiitos.

17.40 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit! Oletteko tietoisia siitä, että äsken kyselytunnillakin keskusteltu köyhyys ja eriarvoisuus on vieläkin yleisempää, kun kotitalouksien terveystieteiden otetaan huomioon? Eli kun asiakasmaksut vähennetään ihmisten käytettävissä olevista tuloista, köyhien osuus väestöstä kasvaa tuhansilla ihmisillä. Eniten terveydenhuollon palveluja käyttävät ja asiakasmaksuja maksavat pienituloiset ja ikääntyneet sekä työttömät. Esimerkiksi yli 65-vuotiaiden köyhyysaste kasvaa lähes 2 prosenttiyksikköä, kun maksut huomioidaan. Te olette valitettavasti tällä kaudellanne nostaneet asiakasmaksuja 30 prosenttia ja näin olette lisänneet ihmisten köyhyyttä ja myöskin ulosottoon joutumista. Kysyn: Miksi ette poista terveyskeskussmaksuja kokonaan? Miksi sitä ei ole tässä budjetissa? Se auttaisi heti pienituloisia eläkeläisiä ja perheitä, joissa on työttömyyttä.

17.41 **Niilo Keränen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan tässä esille vain yhden asian, kun täällä käytettiin huolestunut puheenvuoro siitä, miten asiakasmaksuille tulevaisuudessa käy. Hallitushan on jo antanut asiakasmaksulakiesityksen eduskunnalle, ja tässä lakiesityksessä asiakasmaksut pääosin säilyvät suurin piirtein nykyisellään ja nousuja ei ole, mutta siellä on esimerkiksi tehostettu palveluasuminen tulossa nyt siinä mielessä laitostasumisen rinnalle, että jokaiselle asukkaalle taataan se käyttöraha, mitä nykyisessä palveluasumisessa ei ole.

17.41 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä hetken jatkaa sitä kyselytunnilla käytyä keskustelua lapsiperheköyhyys-teemasta. Pelastakaa Lapset ry:n tänä syksynä julkaisemassa Lapsen ääni -kyselyssä 13 prosenttia kyselyyn vastanneista 13—17-vuotiaista nuorista kertoi perheen taloudellisen tilanteen vaikeuttaneen mahdollisuuksia käydä koulua. Samassa kyselyssä puolet nuorista kertoi perheen varallisuuden vaikeuttavan heidän mahdollisuuksiaan harrastaa. Nuorisobarometrin mukaan 17 prosenttia nuorista sanoo joutuneensa rahan puutteen takia karsimaan opiskeluvaihtoehtojaan. Nämä ovat todella surullisia lukuja, ja kysynkin: mitä terveisiä ministe-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

rit lähettävät näille perheille, jotka eivät ole huomanneet noususuhdannetta nyt omassa elämässään lainkaan?

17.42 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin Suomessa on köyhyyttä. Meillä on paljon lapsiköyhyyttä, meillä on paljon eläkeläisköyhyyttä, ja minusta on surullista, että nyt kun hallituksella oli varaa jakaa hieman enempi rahaa, niin niitä kohdennuksia ei tehty kaikkein pienituloisimmille riittävästi. Kunnallisveron perusvähennyksen korotus jäi liian pieneksi, ja olisin toivonut kyllä takuueläkkeeseenkin tuntuvampaa korotusta, sillä hyvän yhteiskunnan mitta on se, kuinka se huolehtii kaikkein heikoimmistaan.

Sitten haluan nostaa yhden pienen myönteisen asian, joka tässä ei ole vielä tullut esiin. Se on ollut tämä, että nyt jatkossa kunnalliseen päätöksentekoon voivat osallistua myös pienten lasten vanhemmat. Se, että kokouspalkkiot eivät vaikuta vanhempainpäivärahaan, on hieno uudistus, koska me tiedämme, että kaikkien äänen pitäisi kuulua siellä päätöksenteossa, myös pienten lasten vanhempien. Tämä oli tärkeää ja uudistus, jota naisverkosto aktiivisesti ajoi — kiitos siitä.

17.44 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettiesityksessä on selvästi panostettu eläkeläisiin, rintamaveteraaneihin, varusmiehiin liittyviin epäkohtiin, mitä lainsäädännössä on, ja myöskin tutkimukseen ja kehittämiseen.

Haluan tässä erityisesti nostaa esiin lapsiperheet, joiden tukeen, kotiapuun ja lastensuojeluun on määritelty lisäresursseja. Turvakodit ovat myöskin ensiarvoisen tärkeitä, jos perhetilanne menee sellaiseksi, että tarvitaan sitä, samoin adoptio-, monikkoperheiden ja yksinhuoltajien asema.

Lastensuojelusta, kun se on ollut paljon esillä viime viikkoina, kysyisinkin ministeriltä: onko tästä lisäresurssista nyt tarkoitus ohjata jokin osa valvonnan tehostamiseen ja sen lisäämiseen lastensuojelun osalta?

17.45 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetin osalta aina tässä pääluokassa paljon aiheuttaa keskustelua tämä sosiaaliturvan kokonaisuus, ja se on ihan ymmärrettävää. Hallitushan on tällä saralla tehnyt aika kipeitäkin säästöpäätöksiä ja totta kai myös parannuksia.

Oma huomioni liittyy kuitenkin tulevaisuuteen. Jos tästä talosta nyt joskus vielä jonkun näköinen sote saadaan ulos, niin seuraavana haasteenahan meillä on sitten sosiaaliturvan kokonaisuudistus, ja soteen verrattuna se on vielä isompi, megaluokan kysymys. Olen pannut merkille, että aika lailla kaikki puolueet ovat esitelleet omia vaihtoehtojaan pohjaksi tälle uudistustyölle, jota sitten toivon mukaan seuraava hallitus lähtee viemään eteenpäin. Sanon siihen vain yhden asian: toivottavasti tässä työssä ei nyt sitten tulla toistamaan soteuudistuksessa tehtyjä virheitä, vaan oikeasti työtä lähdetään tekemään parlamentaarisesti yhteistyössä, jotta meillä vielä joku päivä voisi olla vähän parempi kokonaisuus tästä sosiaaliturvasta, ja sehän ottaa kyllä toteutuakseen useamman vaalikauden.

17.46 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka hallitusta usein haukutaan, niin kyllä täytyy myöntää, että tämän hallituksen aikana juuri näitä pienimpiä vähimmäispäivärahoja, takuueläkettä ja nuorten kuntoutustoimintaa on korotettu huomattavasti ja lääkekustannusten vuosiomavastuuta on alennettu, eli kyllä tässä on

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

myönteisiä asioita. Sitten kun minäkin jään eläkepäiville, on mukava seurata, kuinka seuraava hallitus korjaa kaikki nämä puutteet, mitä täällä on ollut. Myös veteraaneille on annettu lisää, ja heidät on huomioitu mielestäni.

Sitten vielä tähän ministeri Saarikon pestiin. Täällä on pitkin syksyä puhuttu just tästä kokonaisvaltaisesta perhepolitiikasta. Minun mielestäni se on hyvä asia, että täällä on puhuttu, että pitää ottaa lapsi ja perhe huomioon sieltä neuvolasta lähtien, ja kun tiedetään, että kaikki lapset eivät ole niin valmiita tulemaan tänne maailmaan, että on monenmoisia perheitä, niin on hyvä, että annetaan kotiapua ja sitten taas että jatkumo jatkuu [Puhemies koputtaa] aina koulusta eteenpäin ja myös lastensuojelun osalta annetaan tietoa, niin että pystytään mahdollisimman [Puhemies: Aika!] aikaisessa vaiheessa nämä kaikki ongelmat huomioimaan.

17.47 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuosien 2017—2018 aikana on käynnistynyt Lape-muutosohjelma, joka tähtää lapsi- ja perhepalveluiden uudistukseen ja siihen, että palvelut kootaan yhteen palvelukeskuksiin. Näitä keskuksia on perustettu jo melkoinen määrä. Kysyisinkin vastuuministeriltä: minkälaista palautetta muutosohjelman jalkauttamisesta on tullut?

17.48 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa kyselytunnilla todettiin, että pienituloisten määrä kasvaa ja toimeentulotuen varaan joutuu yhä enemmän ihmisiä. Mutta ministeri nosti hyvin esille, että on myöskin palvelut, jotka pitää turvata, ja siinä kohtaa minun huoleni on tietenkin — puhutaan lastensuojelusta, vanhuspalvelusta ja muista — kuntien omaan talouteensa pakolla tekemät sopeuttamistoimet. Ensi vuonnahan se jatkuu, koska 254 miljoonaa euroa kuntien talous ensi vuonnakin heikenee, ja tähän yhtälöön ei sovi se, että palveluita voitaisiin parantaa tai lisätä, kun kuntien rahat kerran vähenevät.

Toinen kysymys liittyy siihen, että kysyin valiokunnan puheenjohtajalta Ei myytävänä -kansalaisaloitteen käsittelystä ja ilokseni kuulin, että se keretään käsitellä. Olen luvannut nyt kysyä tämän kysymyksen: miten hallituspuolueet sitten suhtautuvat siihen, että otettaisiin hankintalaista kokonaan pois nämä kehitysvammaisten ynnä muiden elinikäiset palvelut esimerkiksi asumisessa?

17.49 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan heti aluksi toivottaa hyvää joulua ministereille. Olette tehneet raskasta työtä koko vuoden ja olette olleet todella kiireisiä, ja päätökset eivät varmasti ole kaikilta osin aina olleet miellyttäviä.

Ensinnä nostaisin kiitoksena vähimmäispäivärahojen noston. Se on tosi tärkeä asia, mutta tietysti samaan hengenvetoon täytyy olla pahoillaan siitä, että näin nousukauden aikana ei sitten kuitenkaan perusturvan indeksijäädetyksiä korjata ja poisteta. Toivoisin, että siihen vielä huomiosessa äänestyksessä tulisi muutos.

Sitten täytyy kiittää ministeri Saarikkoa siitä, että turvakotien rahoitukseen on osoitettu lisää määrärahoja, mutta edelleen olemme kaukana Istanbulin sopimuksen tasosta. Toivoisinkin, että meiltä löytyisi Suomen eduskunnasta sen verran tahtotilaa, että tämäkin asia korjattaisiin mahdollisimman pian, jos ei nyt vielä ensi vuonna, niin kuitenkin tulevina vuosina.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Lastensuojelu puhuttaa, ja on erittäin tärkeää, että lastensuojeluun ja ennaltaehkäiseviin palveluihin suunnataan niitä tärkeitä resursseja, jotta kenenkään lapsen ei tarvitsisi kärsiä [Puhemies koputtaa] seksuaalisesta häirinnästä, yksinäisyydestä tai syrjäytymisestä.

17.50 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä nyt ihan julkisesti kiittää koko Suomen kansan edessä, että lisäraha vähävaraisia auttavien yhdistysten ruoka-apuun tuli tähän takaisin. Se on kerta kaikkiaan loistava joululahja heille. Kiitos erityisesti edustajille Kalli, Raassina, Rossi ja Kaikkonen, joiden kanssa yhdessä keskustelin. Tiedän, että he ottivat tämän sydämenasiakseen, ja nyt se on kunnossa.

Kysyisin nyt, kun STEAn säännöissä kielletään, että näitä leipää jakavia yhdistyksiä ei voi suoranaisesti auttaa, niin eikö olisi nyt helpointa käsitellä nämä STEAn säännöt uudelleen, koska niissä kuitenkin sanotaan, että toiminnan tulee liittyä sosiaalityöhön ja avustukset on kuntaa täydentävään sosiaalityöhön tarkoitettu. Eikö olisi kaikista yksinkertaisinta vain muuttaa STEAn sääntöjä, jotta nämä yhdistykset voisivat muiden yhdistysten kanssa hakea sieltä tätä rahaa? Tai toinen tapa olisi, niin kuin on täällä jo esitetty, [Puhemies koputtaa] että tämän ministeriöstä jaettavan rahan sisälle tulisi aivan oma klemmi näille yhdistyksille.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan kolme vastauspuheenvuoroa vielä tässä vaiheessa, sen jälkeen ministereitten vastaus, ja sitten taas jatkuu debatti, että ei hätää. Edustajat Rossi, Pelkonen ja Viitanen.

17.51 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaoston jäsenenä, keskustan vastaavana, haluan kiittää kyllä ensin sosiaali- ja terveysministeriötä ja ministereitä siitä, että aivan poikkeuksellisesti talousarvioon on tuotu monia niitä meidän jaoston ja valtiovarainvaliokunnan viime vuonna tekemiä lisäyksiä. Tämä on tietyllä lailla hienoa ja eteenpäinkatsovaa asiaa.

Sen lisäksi, että eduskunnan jakovaran puitteissa hallitusryhmät sitten tekivät ratkaisuja eräistä kohteista, halusimme ennen kaikkea hakea niitä kipupisteitä, niitä kohteita, joissa sitten saadaan eniten taas hyvässä asiassa aikaan. Näitä ovat muun muassa terveydenhuollon kansallisten laaturekistereiden kehittäminen, väsymysoireyhtymän Hyvä käytäntö -suositusten laatiminen ja sitten tämä ruoka-aputoiminta — tärkeä kysymys: 1,2 miljoonaa nyt sosiaali- ja terveysministeriön kautta. Tämä on tärkeä asia.

Tässä on monta muutakin asiaa: valtion tutkimusrahoitus, josta haluan kysyä ministereiltä: kuinka tämä hoidetaan tulevaisuudessa sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä?

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi veteraanien tukeminen. Se jää historiaan hyvänä asiana kyllä ensi vuodelle ja tämän hallituskauden ajalta.

17.53 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on kuultu ja sanottu, on positiivista, että turvakotien rahoitusta on lisätty kuluvalle kaudella 70 prosenttia. Kiitos tästä. Tämä on hyvä, mutta silti riittämätön suuntaus.

Turvakotien ohella meillä pitää olla lisää tukipalveluita, matalan kynnyksen pistäytymiskeskuksia ja raiskauskriisikeskuksia. Toki parasta olisi, jos emme joutuisi hoitamaan jatkuvasti seurauksia vaan asennekulttuurimme lähtisi muuttumaan kohti väkivallatonta ja turvallista perheyhteisömallia.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Asenne oikeutuksesta alistamiseen elää valitettavasti maassamme yhä vahvana. Joka kolmas nainen on kokenut kumppaninsa taholta väkivaltaa Suomessa, ja arviolta miltei 60 000 naista kokee seksuaalista väkivaltaa vuosittain. Tiedän, arvoisat ministerit, ettei tähän suinkaan ole yksinkertaista ja helppoa vastausta, saati ratkaisua, mutta kysyn silti: miten voimme huolehtia siitä, ettei maamme olisi tunnettu perhesurmista ja pahoinpitelytilastoistaan maailmalla?

17.54 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä hieman ihmettelin, kun täällä oli muutamia puheenvuoroja, joissa sanottiin, että tässä budjetissa jollakin tavalla panostetaan eläkkeensaajiin. Kyllä se kuulostaa hieman arjesta vieraantumiselta, nimittäin kun ainakin itse juttelen paljon eläkkeensaajien kanssa, niin heillä on suuri huoli juuri siitä, että kaikki maksut nousevat ja nyt sitten vielä päälle tämä hallitus leikkaa eläkeitä neljännen kerran. Viime keskiviikkona siitä äänestimme jälleen kerran ja indeksit jäädytettiin. Se ei ollut reilua, se ei ollut oikein. [Markku Rossi: Ei se ole leikkaus! — Ari Jalonen: Se ei ole leikkaus!] Se, että talous kasvaa, nyt menee paremmin ja edelleen leikkauksia jatketaan, on väärin. Olen, puhemies, joskus sanonut, että ministeri Orpolla on hieman outo almanakka, nimittäin sinne ei koskaan mahdu pienituloisten asia. Silloin, kun taloudessa menee heikommin, sanotaan, että on leikattava, ja sitten, kun taloudessa menee hieman paremmin, sanotaan, että siksikin on leikattava. Eli aina on leikattava, kun kyseessä on pienituloinen, heikompiosainen ihminen. Samaan aikaan rahaa on riittänyt varsin anteliaisiin veronkevennyksiin.

Haluaisin nyt kysyä, ministeri Mattila, vielä teiltä: Millainen teidän almanakkanne on? Esitittekö te esimerkiksi hallituksen budjettiriihessä näitä indeksileikkausten perumisia? [Antero Laukkanen: Kyllä siellä aina on ollut tilaa!]

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä kolme sellaista henkilöä, jotka eivät vielä ole saaneet tänä iltana puheenvuoroa, eli he ovat Lohi, Jalonen ja Semi.

17.55 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä on puhuttu näistä indeksien jäädyttämisistä, niin kyllä täytyy itse todeta, että jos saisin valita, antaako vaikkapa kaikkiin etuuksiin 50 senttiä tai vajaan euron lisää [Pia Viitanen: Tai miljoonaperintöihin veronkevennykset!] vai tehdäänkö täsmäkorotus esimerkiksi pienimpiin äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoihin, niin minä valitsisin tämän jälkimmäisen. Mutta on totta kai tunnustettava, että jos nämä indeksit ovat vuosia jäädytettyinä, niin sehän tosiasiaa leikkaa niitten tasoa, [Välihuutoja vasemmalta] mutta kun puhutaan yksittäisen vuoden tai muutaman vuoden tasosta, niin minusta on tärkeämpää, että hallitus on tehnyt näitä täsmäkorjauksia, jotka ovat todella tärkeitä, ja niistä kiitos.

Kun tiedämme, että näin joulun alla valitettavan moni lapsi joutuu kokemaan paitsi taloudellista turvattomuutta myös ennen kaikkea muuta turvattomuutta — meillä on liikaa päihteidenkäyttöä joulunakin — niin haluaisin oikeastaan tehdä vaikean kysymyksen [Puhemies koputtaa] ministerille: mitä me kaikki voisimme tehdä sille, että kaikki lapset voisivat viettää [Puhemies koputtaa] turvallista joulua?

17.56 Ari Jalonen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kiitän ensinnäkin hallituspuolueita kunta- ja terveysjaoston jäsenenä ja miksei muutakin jaoston henkilökuntaa. Siellä saatiin tärkeitä täsmätoimia kuten tämä mainittu ruoka-apu.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Täällä on nyt kuitenkin puhuttu tästä indeksijäädytyksestä. Sehän on asia, mistä on tosiaan päätös, että ne tuet eivät nouse. Se on totta, että se kokonaissumma, mikä valtakunnan tasolla on, on isompi kuin valtakunnallisella tasolla niiden täsmätoimien kokonaissumma, jotka kuitenkin ovat henkilökohtaisena tukena kymmenkertaiset indeksijäädytykseen verrattuna. Eli kysyisin ministeriltä: Miten arvelette, onko tämä täsmätoimi, mikä auttaa juuri pienituloisimpia, vaikuttavampi kuin indeksijäädytys? [Puhemies koputtaa] Ja voisitteko mainita, mitä maksukatoille on tapahtunut?

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustaja Semi, ja sen jälkeen menee ministereille.

17.57 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tätä sosiaalipoliitiikan arvomaailmaa kun miettii, niin meillä on ollut nämä indeksijäädytykset etuisuuksista ja eläkkeistä ja sitten toisaalta on annettu verohelpotuksia, jotka ovat suosineet hyvätuoloisia. Tässä on tällainen arvomaailman vastakkainasettelu, mikä osoittaa sen, että Suomessa ei nyt välttämättä köyhillä mene enää hyvin.

Haluan kiittää kuitenkin siitä, että hallitus on avustusjärjestöille, ruoka-apuun antanut lisää rahaa. Se on hyvä asia, ja siitä suurkiitos, mutta siitä tulee semmoinen johtopäätös ja ajatusmaailma, mistä haluan kysyä ministereiltä: voidaanko Suomea pitää enää hyvinvointivaltiona, kun meillä köyhyys kasvaa, ruokajonot pitenevät ja eriarvoisuus lisääntyy — onko tämä tällainen enää hyvinvointivaltion politiikkaa?

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään ministereitten vastauksiin. Ministeri Mattila, 5 minuuttia, ja ministeri Saarikko, 5 minuuttia.

17.59 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin jaoston puheenjohtaja nosti esille Kelan toimintamenot ja huolenaiheen niistä, ja samaan huoleen yhdyin itsekkin. On äärimmäisen tärkeää, että Kelan toimintamenoja, resursseja seurataan.

No, sitten tuli kysymys siitä, mitä kustannuksia aktiivimallista ja työttömyysturvalain muutoksesta niiltä osin on tullut. Ja siinä hallituksen esityksessä on arvioitu hyvin monelta kannalta sitä tilannetta, että minkä verran työllistetään, miten se vaikuttaa nimenomaan Kelan toimintamenoihin. Ne ovat siellä hallituksen esityksen pohjassa.

Sitten hyvin monessa kysymyksessä tuli esiin indeksijäädytys, muun muassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Kiuru, nostitte tämän asian esille. En ole koskaan väittänyt tai sanonut mitään muuta kuin sen, että tämä oli juuri hallituksen kipeä päätös, mikä on tehty. [Pia Viitanen: Onks tääkin kivi pullassa?]

Ja edustaja Viitanen, nostitte ministerin almanakan. Niin, politiikka todellakin kuuluu sille puolelle salia. Puolueohjelma on eri asia kuin hallitusohjelma, ja edustaja Simon Elo tähän jo vastasi kertaalleen.

Sitten, edustaja Pekonen, kyllä minä nostan ja puolustan niitä korotuksia ja päätöksiä, mitä tässä kehysriihessä on tehty nimenomaan pienituloisten, pienimpien päivärahajen eteen. Ja esimerkiksi vähimmäispäivärahan nosto ei tarkoita, niin kuin edustaja Pekonen kuvasi, että annetaan takaisin kymmenesosa vaan nimenomaan kymmenkertaisesti. Jos mietitään, että indeksijäädytyksen poistolla olisi tämä korjattu, se olisi 8 euroa, ja nyt se on yli 80 euroa.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Sitten tavallaan ikuisuuskysymys on tietysti edustaja Essayah'n nostamat Kela-taksit. No, vammaispalvelukyydit ovat sitten osin myös kuntien kilpailuttamia. Nyt on huomattava se, että tämä kilpailutus on jouduttu tekemään liikennekaarihankkeen myötä, ja kyllä minulla on se uskomus, että tämä on sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltu parhaalla mahdollisella tavalla niin, että sairausvakuutuslain henki tai se, mitä peruspalveluista on säädetty, toteutuu ja että ihmiset pääsevät edelleen hoitoon.

Kela on tietysti julkisoikeudellisesti itsenäinen yksikkö, jonka lainmukaisuutta valvovat eduskunnan asettamat Kelan valtuutetut, ja Kelalla on itsenäinen hallitus. Ja jos sieltä tulee indikaatio siitä, että lakia täytyy muuttaa, niin kyllä sosiaali- ja terveysministeriö on valmiudessa siihen. Olen myös kuitenkin kuullut sitä, että sairausvakuutuslain mukaisten Kela-taksikyytien tilanne on kuitenkin koko ajan parantunut, mutta sitä on toki tarkkaan seurattava edelleenkin.

Sitten, edustaja Räsänen, nostitte esille etuusjärjestelmän ja sen tulevaisuuden. Pidän kyllä hyvin todennäköisenä sitä, että tuleva hallitus mitä pikimmiten alkaa valmistelemaan uutta sotu-uudistusta. Olen iloinen, että tämä hallitus toteutti perustulokeikeilun, josta myöskin varmaan saadaan tietoa siitä, miten sosiaaliturvaa voidaan yksinkertaistaa.

No sitten, edustaja Semi, olen siinä eri mieltä kanssanne, että verohelpotukset ovat tulleet vain hyväosaisille. Kyllä myös pienituloisille on tullut verohelpotuksia, ja muun muassa Yle-vero on poistettu kaikkein pienituloisimmilta.

Ja sitten täällä oli vielä palvelujärjestelmään liittyviä kysymyksiä. Edustaja Alanko-Kahiluoto, nostitte esille nuorten mielenterveyskysymykset, ja olen niiltä osin tyytyväinen, että nuorten kuntoutusraha on nyt saatu kattavamaksi koskemaan juuri sitten sitä pidempää kuntoutusjaksoa, jolloin nuori voi keskittyä nimenomaan kuntoutukseen ja haetaan ratkaisuja niihin ongelmiin, mitä nuorilla on.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja sitten vastauspuheenvuoro, ministeri Saarikko, 5 minuuttia. — Olkaa hyvä.

18.03 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Tunnistin 16 eri teemaa kysymyksistänne ja käsittelem kaikki, jotka suinkin vain ehdin.

Haluan aloittaa edustaja Semin arviosta, että onko Suomi hyvinvointivaltio. On, mitä suurimmissa määrin, mutta se ei ole pystyssä, ellemmme rohkaistu uudistamaan sitä. Ja kyllä, meidän pitää nähdä, että on polarisoituvia ongelmia, ongelmia, jotka kasautuvat samoille väestöryhmille, ja se edellyttää muutoksen tapaa — ei välttämättä lisää rahaa, mutta toimintakulttuurin muutosta palveluissa. Siksi olemme keskittyneet muun muassa palveluiden muutokseen ikäihmisten osalta, omais- ja perhehoidon kysymyksissä, kotihoitossa tai lapsiperhepalveluissa, joita täällä on laajasti sivuttu.

Lasten huomioiminen aikuisten mielenterveyspalveluissa ja mielenterveyslainsäädännön pykälät. Edustaja Alanko-Kahiluoto, luotan siihen, vaikka asia harmitti varmasti minua vähintään yhtä paljon kuin teitä, että siitä laista tulee parempi, kun annetaan rauhassa tilaa valmistella sitä paremmin. Mutta se ei riitä, että meillä on uudet pykälät, vaan me tarvitsemme palvelustrategian muutoksen juuri mainitsemistänne teemoista johtuen, vaikkapa niin, että palveluissa perhe huomioidaan kokonaisuutena. Siksi olen laittanut liikkeelle mielenterveysstrategian, jonka vuosiluku ulottuu vuoteen 2030. Siihen mahtuu useamman hallituksen kausi, ja kukin hallitus voi valita erityisen teeman mielenterveyskysymysten sisällä. Itse olen aloittanut tuon työn kutsumalla koolle erittäin asiantuntevaan ja hyvään kes-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

kusteluun lasten ja nuorten mielenterveyskysymyksistä ja havainnut muun muassa, että meillä se isoin ongelma liittyy siihen, että peruspalveluista ei löydy riittävästi pieniin ongelmiin ja lieviin vaikkapa masennusoireisiin nuorille tukea, vaan tarvitaan heti rajuja palveluita erikoissairaanhoidosta, koska kuilu on liian iso. Tähän on olemassa jo interventioita kentällä, ja me voimme hyvin levittää niitä. Muun muassa HUSin ja Espoon piirissä on tehty hyvää työtä. Minä en ole toivoton asian suhteen, mutta me tarvitsemme siihen myöskin vahvempaa kansallista ohjausta tämän strategian kautta.

Edustajat Sarkomaa ja Rossi nostivat esiin valtion tutkimusrahoituksen, entisen evo-rahahan, ja tämän kokonaisuuden merkityksen myös maakunta-sote-uudistuksessa. Tästä tulee osa maakuntien yleiskatteellista rahoitusta, se taso säilyy nykyisellään, ja uskon, että tämä vahva poliittinen keskustelu ja huoli tämän merkityksestä tulevat vaikuttamaan siihen, että tulevaisuudessa ei kellään ole otsaa tätä suuntaa enää kääntää muuhun kuin mihin hallitus on nyt kyennyt, eli tasoa on nostettu. Mutta iso kysymys on, ja se vaatii myös maakuntien välistä yhteistyötä käytännössä, että ne tutkimusrahat kohdistetaan järkevästi. Yksi osa on hoitotyön tutkimus, jota on vakinaistettu, kuten edustaja Sarkomaa totesi.

Edustaja Puska pohti laajasti Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen kansallista roolia. Se on instituutiona merkittävä, johon kohdistuvaa luottamusta ja jonka onnistumista työssään meidän tulee vaalia yhtä hyvin kuin se on pystynyt tukemaan, vaikkapa tuolla Luodossa, sitä kansallisestikin merkittävää kysymystä rokotusten äärellä. Samalla toisaalta THL:n rooli tulee muuttumaan merkittävästi sote-uudistuksen myötä, koska silloin THL:lle tulee vahvasti kansallista ohjausta tukeva rooli ja maakuntien tiedolla johtamisen tuki on sen ydintehtäviä.

Lääkärihelikoptereista tiedusteli edustaja Kiljunen. Voimme käydä tästä laajemminkin kahden kesken vielä keskustelua, koska haluaisin asian perustella teille huolella, mutta ministeriön virkamies on myös esittänyt julki kommentit siitä, miten virkamiestenkin esitys kallistui lopulta tasavahvasti Lappeenrantaa ja Kouvolaa vertaillen. Itse haluaisin enemmänkin korostaa, että tänään hallitus on tehnyt ison ratkaisun siitä, että Suomessa laajennetaan yhdenvertaisuuden nimissä tukikohtia kuudesta kahdeksaan — Kaakkois-Suomi ja Pohjanmaa pääsevät palveluiden piiriin — kaikkein vaativimmissa erikoissairaanhoidon tehtävissä. Tällä hetkellä yksi neljäsosa kansasta on niiden ulkopuolella. Ydin on se, että Kaakkois-Suomessa liki kokonaisuudessaan me pystymme kattamaan väestön tarpeet tämän päätöksen myötä, kun yhtiöjärjestelyjä myös samassa yhteydessä muutettiin.

Kansallinen rokoteohjelma puhututti, ja minun arvioni on hyvin samanlainen kuin edustaja Raassanan siitä, että me tarvitsemme jatkuvia toimia tämän ohjelman laajentamiseksi. Pitäisin itse hyvänä, että esimerkiksi HPV-rokote poikien osalta päätyisi ohjelmaan. Tämä hallitus teki päätöksen vesirokko-ohjelman laajentamisesta, nyt influenssarokotteesta, ja tartun tuohon ehdotukseenne rokoteohjelman osalta, että siinä otetaan toimeksiannon sisään myös henkilöstön rokotemyönteisyyden vahvistaminen. Käsittelyssähän eduskunnan oikeusasiamiehellä on tietojeni mukaan päätöksiä, jotka liittyvät siihen, että henkilöstö on ollut kriittinen uuteen tartuntatautilakiin, ja heidän velvoitteeseensa ottaa rokotteita osana työtehtäviään.

Asiakasmaksujen osalta, jota useampikin edustaja tiedusteli, totean, että esitys on eduskunnassa, ja lähtökohtaisesti se itse asiassa selkiyttää pienituloistenkin ihmisten asemaa. Se vahvistaa oikeutusta maksuhojennukseen ja -vapautukseen ja velvoittaa maakunnat keräämään asiakasmaksuja vain sellaisista asioista, joita laissa todetaan.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Isovanhempien rooli oli edustaja Paloniemeltä mielenkiintoinen pohdinta. Jään miettimään sitä vielä tarkemmin.

Edustaja Laiho, lastensuojelurahoitusta nimenomaan kohdistetaan valvontaan, valvontatehtävien parantamiseen aluehallintovirastoissa ja ikään kuin tukemaan näitä uusia lakipykäläitä, jotka täällä ovat.

Edustaja Räsänen oli huolissaan sotu-uudistuksesta. Niin minäkin. Siksi kannattaisi nyt hyväksyä sote-uudistus, että oikeasti olisi tilaa ja aikaa keskittyä tuohon isoon uudistustyöhön.

Ja edustaja Paatero, tiedustelitte Ei myytävänä -kansalaisaloitteesta ja hallituksen kannasta siihen. Olen pohtinut asiaa hyvin vakavasti, ja eduskunnan käsissä kansalaisaloitteet ovat, mutta omana mielipiteenäni voin todeta, että minusta olisi hirvittävän vaikea tehdä rajausta, mitkä ryhmät jätettäisiin hankintalain ulkopuolelle: miksi päihdekuntoutujat olisivat enemmän hankintalain piirissä kuin vammaiset, miksi mielenterveyskuntoutujat olisivat enemmän kuin vammaiset, ja vastaava rajausta. Toisaalta meillä on kaikki keinot käytettävissä nyt jo suorahankintoina tulevassa valinnanvapaudessa henkilökohtaisen budjetin kautta, mutta koska tämä kysymys on hankala ja kentällä työtä ei tehdä, kuten tässä salissa toivottaisiin, hallitus on kohdistanut 300 000 euron määrärahan yhdessä Kuntaliiton, TEMin ja vammaisjärjestöjen kanssa laajaan kenttäkierrokseen, joka tukee nykyisen lainsäädännön käytön parempaa osaamista.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja debatti nähtävästi jatkuu. Pyydän painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Aloitetaan, valiokunnan puheenjohtaja Kiuru.

18.09 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä keskustelu, jota on käyty, osoittaa sen, kuinka suuri kestävyysvaje meillä itse asiassa onkin siinä, että meillä on inhimillinen kestävyysvaje, ja se varmasti haastaa teitä, ministerit, joka päivä työssänne niin etuuksien ja niiden tason kuin sitten palveluiden puolella.

Ja kun lupasin vielä Saarikollekin kysymyksen, niin kysyisinkin teiltä, ministeri: mietitkö te, kuinka tärkeitä ovat esimerkiksi täällä salissa sitten aikanaan toivottavasti käsiteltävä lastensuojelulaki ja myöskin laki siitä, että myös vammaisilla olisi hiukan paremmin asiat? Ne ovat tärkeitä asioita, jotka ovat täällä talossa sisällä — valitettavasti tähän kokonaisuuteen nyt ei sisälly mielenterveysasioita, tunnetuista syistä, niin kuin tiedämme.

Lopuksi haluan vielä osallistua tähän indeksinjäädytyskeskusteluun. Nimittäin täällä väitettiin, ettei se ole leikkaus. Kun indeksia jäädytetään, kyllä sitä silloin leikataan. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että näiden indeksien osalta 2019 palataan siis vuoden 2016 tasolle. [Markku Rossi: Riippuu myös kustannuskehityksestä!] Se tarkoittaa sitä, että kyllä näille ihmisille se on jäädytys. Siltä osin on surullista, että tällaisena aikana, kun talous vetää, meiltä ei löytynyt sitä noin 70:tä miljoonaa edes perusturvan tason säilyttämiseen, ja siltä osin se minusta haastaa meitä täällä miettimään, [Puhemies koputtaa] mikä on tämän [Puhemies: Aika!] kestävyysvajeen hinta.

18.11 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä hetken perheväkivaltateemasta.

Kuten todettu, naiset kohtaavat Suomessa väkivaltaa toiseksi eniten kaikista EU-maista, ja se on todella kipeä ja syvään juurtunut ongelma. On todella hienoa, että turvakotien ra-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

hoitus on noussut merkittävästi tällä hallituskaudella ja sen myötä turvakotipaikkojen määrä.

Mutta tarvitsemme resursseja erityisesti väkivaltatyöhön, väkivallan uhrien auttamiseen ja väkivallan ennaltaehkäisyyn, ja tarvitsemme hyvien toimintamallien juurruttamista sekä työntekijöiden jatkuvaa kouluttamista lähisuhdeväkivaltakysymykseen. Lähisuhdeväkivalta on niin yleistä, että jokaisella neuvolan työntekijällä tai sosiaalialan ammattilaisella pitäisi olla hyvin matala kynnyks kysyä, tarvitseeko sinun pelätä parisuhteessasi.

Arvoisa ministeri Saarikko, perhekeskusasia on teille tärkeä, ja te olette siitä hyvin perillä. Miten näette, voisiko se olla uusi normaali, että meillä olisi sellainen palvelustrategia, että nämä perheväkivalta-asiat myös perhekeskustoiminnan kautta tulisivat paremmin ennaltaehkäisyyn piiriin kuin ne tällä hetkellä ovat? Se tarkoittaisi myös sitä, että turvakotipaikoista ja turvakotipaikoista ei jatkossa olisi sellaista pulaa, kun näitä asioita ennaltaehkäisevästi [Puhemies koputtaa] pystyttäisiin hoitamaan.

18.12 Jaana Laitinen-Pesola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan jälleen kerran nostaa tämän yhden asian täältä eli kolmikantaisen samapalkkaohjelman. Täällä lähän todetaan, että sitä jatketaan yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa. Tasa-arvovaltuutettu Jukka Maarianvaara teki tästä palkka-avoimuudesta selvityksen lokakuussa, ja ministeri Saarikko, silloin sanoitte, että kutsutte kokoon tällaisen kolmikantaisen työryhmän selvittämään, miten tätä palkka-avoimuutta voidaan sitten jatkaa lainsäädännöllisin keinoin — tietysti osa on työpaikkakohtaisesti ja osa sitten työmarkkinaosapuolten kesken. Mitä kuuluu tälle työryhmälle? Uskon, että tarvitsisimme uusia eväitä seuraavaa hallitusohjelmaa varten, jotta tämä samapalkkaisuus todellakin jatkossa edistyisi.

18.13 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eilen tosiaankin ilmestyi THL:n tilasto, joka osoitti, että lapsiperheiden köyhyys Suomessa on todellakin kasvanut istuvan hallituksen aikana ja että myös tuloerot ovat lähteneet kasvuun. Sinänsä tämä uutinen ei yllättänyt meitä, jotka istumme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, koska olemme nähneet ja kuulleet, kuinka asiantuntijat ovat kritisoineet hallituksen toimeenpanemia indeksileikkauksia juuri siitä, että ne osuvat toistuvasti samoihin köyhiin ihmisiin, samoihin ihmisryhmiin. Se on keskeinen syy siihen, miksi köyhyys tosiaan Suomessa on lähtenyt uudestaan kasvamaan ja lapsiperheiden tilanne on erityisen hälyttävä. Olisin nyt kysynyt arvon ministereiltä: kaduttaako teitä se, että ette ole tehneet vaikutusarviointeja tällä kaudella? Tosiaankin nämä leikkaukset osuvat samoihin ihmisryhmiin ja sitä kautta hankaloittavat erityisesti paljon sairastavien, iäkkäiden samoin kuin köyhien lapsiperheiden [Puhemies koputtaa] asemaa.

18.15 Ari Jalonen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä indeksijäädytykset tosiaan ovat iso summa valtiontalouden kohdalla, mutta kohtalaisen pieni summa itse tuensaajan kohdalla ja ainakin kohtalaisen pieni summa suhteessa siihen, mitä sitten täsmätauilla pystytään auttamaan tätä vähävaraista avuntarvitsijaa.

Toistan sen maksukattokysymyksen, eli mikä mitä sille on tapahtunut? Moni otti nämä maksut tässä esille.

Tahtoisin alan ammattilaisena nostaa ensihoidon ja lääkärihelikopterin esille. Helikopterin toimintasädehan on kehä aseman ympärillä. Jos se on rajan vieressä, niin siinähan on silloin puolet toimintasäteestä pois, joten se on hyvä sijoittaa keskelle mannerta. Lääkäri-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

autot ovat hyvä esimerkki. Onko niihin saatavissa samanlaista tukea? Ja potilassiirrot [Puhemies koputtaa] pelastustoimen uudistuksen yhteydessä syövät resursseja. Onko tähän jotain järkevää kokonaisratkaisua?

18.16 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon lapsista ja perheistä, nuorista aivan oikeutetusti. Palaan nyt tähän aiheeseen, jota käsiteltiin jo hieman, nuorten mielenterveysongelmiin, niiden hoitoon, ennaltaehkäisyyn. Monen nuoren, miksei tietysti varttuneemmankin, osalta syrjäytyminen on vakava uhka ja ongelma, ja se on usein yhteydessä masennukseen ja mielenterveysongelmiin. Nämä ongelmat tietenkin vain pahenevat, ellei niitä korjata ajoissa.

Mielenterveystyön kohentamisessa myös järjestöillä on suuri rooli, jos niille tarjotaan toimintaansa riittävät edellytykset, ja ne ovat monelle nuorelle viranomaista huomattavasti helpompi taho lähestyttäväksi ja voivat tietysti auttaa nuorta muissakin ongelmissa. Perussuomalaiset kehottavat hallitusta laatimaan sellaisen lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja koskevan ohjelman tai strategian, jossa myös kolmannelle sektorille annetaan nykyistä huomattavasti tärkeämpi rooli. Miten suhtaudutte tähän ehdotukseen?

18.17 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime kesänä muun muassa kristillisdemokraatteja lähellä olevat tahot olivat keräämässä nimiä kansalaisaloitteeseen vanhusasiainvaltuutetun saamiseksi, ja täällä aika monista ryhmistä löytyi tukea sille ja tuli erilaisia toimenpide- ja myöskin lakialoitteita ja määrärahalisäyksiä tämän budjetin käsittelyssä. Nyt sitten täällä valiokunnan jaosto osoitti määrärahan oikeusasiamiehen toimistolle — nimenomaan sillä ajatuksella, mitä tähän vanhusasiainvaltuutettuun oli liitetty — että sillä samalla ajatuksella sitten Oikeusasiamiehen kanslia lähtisi erityisesti vanhuksiin liittyviä kysymyksiä ratkomaan. Olisinkin halunnut kysyä ministeriltä: Millä tavalla nyt on ohjeistettu sitten Oikeusasiamiehen kansliaa tässä asiassa, että nimenomaisesti tämä vanhusasioitten riippumaton valvonta ja edunvalvonta ja tällainen, voisiko sanoa, julkisuuteen tulevana äänenä toimiminen onnistuu oikeusasiamiehen toimesta? Mitä ohjeistusta [Puhemies koputtaa] tähän asiaan on annettu tämän rahasumman lisäksi?

18.18 Niilo Keränen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelin vielä ottaa esille teeman, jota tässä ei ole käsitelty, nimittäin syntyvyyden, ja sen takia pikkuisen taustalta tilastolukuja: Vuonna 2000 Suomessa syntyi noin 57 000 lasta. Sen jälkeen 10 vuoden ajan syntyvyys lisääntyi joka vuosi keskimäärin noin 500:lla, ja kun vuonna 2010 lapsia syntyi 61 000, niin viime vuonna nippa nappa 50 000 ja tänä vuonna alle 50 000. Ja näistäkin syntyneistä lapsista ensimmäisen polven maahanmuuttajaaideille syntyneitä on 6 600. Kysymykseni ministerille kuuluu: onko ministeriössä harkittu, millä tavalla syitä tähän syntyvyyden alenemiseen mietittäisiin ja löytyisikö siihen joitakin sellaisia keinoja, joilla tulevat vanhemmat uskoisivat tulevaisuuteen?

18.19 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, käyn mielelläni teidän kanssanne keskustelua lääkärihelikopterin sijoittumisesta ja siitä paikasta. Ja kuten itsekkin totesitte, Kaakkois-Suomen asukkaista osa jää nyt heikompaan asemaan, koska se vyöhyke, mikä täällä aikaisemmin tuli esille, ei kata nyt koko Kaakkois-Suomea, ja nimenomaan Etelä-Karjalan vesistöjen ja muiden alueiden osalta se tuo heikennystä asemaan.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Arvoisa puhemies! Olisin kysynyt ministeri Mattilalta, kun tiedän, että olette perehtynyt keliakiakorvaukseen ja siihen liittyviin kysymyksiin: nyt kun hallitus on leikannut keliakiaa sairastavan ruokavaliokorvauksen ja tällä hetkellä keliakiaa sairastavat eivät saa lainkaan yhteiskunnan tukea, vaikka kyseessä on autoimmuunisairaus — vastaavia sairauksia ovat muun muassa reuma ja ms-tauti — niin kysyisin teiltä: onko mitenkään mahdollista, kun tunnette nyt tämän tilanteen paremmin, että te käynnistäisitte keliakiakorvauksen palauttamisen uudelleen [Puhemies koputtaa] seuraavaa hallitusohjelmaa varten? Se olisi iso myönnytys [Puhemies: Aika!] keliakiaa sairastavia kohtaan.

18.21 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Monelle suomalaiselle on varmasti hämmästyttävä tieto, että kaikki julkiset terveydenhuollon palveluntuottajat eivät seuraa systemaattisesti palveluiden laatua. Meillä ei ole valtakunnallisia laaturekistereitä, toisin kuin on Isossa-Britanniassa ja Ruotsissa. Jostain syystä Suomessa näihin toimiin ei ole ryhdytty. Meillä on sairaanhoitopiirikohtaisia rekistereitä ja muutama valtakunnallinen rekisteri. Nyt eduskunnan toimeksiannosta, eduskunnan lisärahalla, on THL aloittanut valtakunnallisten laaturekistereiden pilotoinnin, kuutta laaturekisteriä pilotoidaan. Tähän ensi vuoden budjettiin lisättiin myöskin rahaa, että pilotointi voi jatkua, ja tarkoitus on luoda esitys siitä, miten me saisimme valtakunnalliset laaturekisterit, miten ne organisoitaisiin ja miten ne rahoitettaisiin. Kysynkin vastuuministeriltä, ministeri Saarikolta, joka vastaa sote-uudistuksesta: minkälaisia toimia hallitus on esittänyt, jotta me saisimme vertailutietoa? Hyvin erikokoiset, eri kantokykyiset maakunnat — on tärkeää, että voimme niitä vertailla.

Diabetes aiheuttaa 15 prosenttia terveydenhuollon kustannuksista. Me emme pysty vertailemaan diabeteksen hoitoa. Ruotsissa on diabeteksen laaturekisteri ja ollaan saatu parempi hoitotasapaino. Britanniassa palkitaan hoitotasapainosta [Puhemies koputtaa] terveysasemia. Kysynkin: [Puhemies: Aika!] miten STM edesauttaa laaturekistereiden vakiinaistamista?

18.22 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oppositionkin on hyvä huomata se, että Tilastokeskuksen pienituloisuustilastoissa on se positiivinen uutinen, että yksinhuoltajaperheiden köyhyysaste on kääntynyt laskuun. Ihan kaikki ei ole mennyt huonosti, se on ihan hienoa.

Mutta minun kysymykseni koskee lapsiomaisia. Arvioidaan, että Suomessa joka neljäs alaikäinen lapsi elää perheessä, jossa vanhemmalla on hoitoa vaativa mielenterveys- tai päihdeongelma, ja nämä lapset jäävät usein yksin mielenterveys- ja päihdeongelmiin liittyvän häpeäileman vuoksi. Lapsiomaisten tukemiseen täytyy kiinnittää erityistä huomiota. Kysymys ei läheskään aina ole rahasta tai sen puutteesta. Mielenterveysjärjestöt toteavat, että meidän kaikkien tulee tunnistaa, tunnustaa ja tukea lapsiomaisia ja nuoria hoivaajia, joiden vanhempi sairastaa psyykkisesti. Perheille tarvitaan riittävästi ja oikea-aikaisesti tukea, jotta lapsiomaisten asiaan voidaan puuttua. Voidaanko tähän panostaa ja voidaanko näitä ongelmia tunnistaa?

18.23 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Saamme eduskuntaan varmasti kaikki aika tasaiseen tahtiin palautetta kansalaisilta, jotka eivät saa riittävästi apua vakavaan sairauteensa. Meillähän on paljon yhteiskunnassa sisäilmasairaita henkilöitä, on esimerkiksi kilpirauhassairautta, ja sitten on itselleni aivan uutena sairausryh-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

mänä tullut tämä ME/CFS, kroonisena väsymysoireyhtymänä tunnettu sairausluokka. ME/CFS on vakava fyysinen sairaus, joka invalidisoi potilaan monessa tapauksessa täysin, ja heitä on Duodecimin arvion mukaan Suomessa vähintään 10 000 potilasta, arvoisat ministerit. Kiitos eduskunnalle siitä, että me saimme aikaiseksi täällä nyt sen 200 000 euroa tämän kyseisen sairaustyypin tutkimiseen ja sen luokittelemiseksi esimerkiksi Käypä hoito -suositusta varten. Nyt kysyisin arvoisilta ministereiltä: voitteko taata sen, että Suomessa kaikki potilaat saavat — vaikkei tunnettaisi sairautta — [Puhemies koputtaa] oireenmukaista hoitoa, ettei heitä lajitella erilaisiin arvoasemiin tässä suomalaisessa yhteiskunnassa?

18.24 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunta lisäsi tälle vuodelle viime vuoden talousarvion käsittelyn yhteydessä määrärahan valtakunnalliselle itsemurhien ehkäisyn ohjelmalle. Haluankin tiedustella: missä vaiheessa tuon ohjelman valmistelu on?

Arvoisa puhemies! Sitten ehkä enemmän kannanottona valtion tutkimusrahoituskysymykseen eli entiseen erikoisvaltionosuus- eli evo-rahoitukseen, nykyiseen VTR-rahoitukseen. On totta, että kun maakunta- ja sote-uudistuksen myötä päätöksentekovalta näissä asioissa siirtyy sitten maakunnille, niin kyllä ainakin itselleni tulee tietyllä lailla levoton tunne siinä, että jos jossakin maakunnassa on vaikkapa jonkun terveyskeskuksen tai tutkimusrahoituksen keskinäinen arvuuttelu meneillään, niin kumminko päin se siellä maakuntapäätöksenteossa sitten mahtaa mennä. Eli käytännössä meidän pitäisi luoda järjestelmä, joka kuitenkin tämän yliopistotasaisen tutkimuksen turvaa myös tulevaisuudessa ja varmistaa sen.

18.25 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Indeksijäädytys tarkoittaa 68 miljoonan euron leikkausta menoihin. Ei siis ole kysymys mistään toiminnan uudelleenjärjestelystä, josta on saatu säästöjä, vaan on kyse etuuksista, jotka ovat 68 miljoonaa euroa pienemmät nyt tämän johdosta.

Olen pahoillani, ministeri Mattila, mutta en kyllä hyvällä tahdollakaan kuullut teiltä minkäänlaista sosiaalipoliittista linjausta indeksien jäädyttämisestä. En, vaikka kuinka yrittäisin. Ei se, että oli vain säästettävä, ole minkäänlainen perustelu esitykselle — ei talouden nousukautena, jolloin eriarvoisuus kasvaa. Ja juuri tällaisen jäädytyksen vuoksi se kasvaa vielä lisää. Kyse ei ole yhdestä jäädytyksestä vaan kasautumisesta. Jäädytykset jäävät elämään myöskin tulevaisuudessa.

Lisäksi on ymmärrettävä, että köyhien inflaatio on vielä yleistä inflaatiota nopeampaa. Se kohdistuu tuotteisiin, kuten esimerkiksi vuokriin, joissa se on nopeampaa. Voisitteko, [Puhemies koputtaa] ministeri Mattila, vielä perustella, miten kohdistatte tämän hallinnon alan leikkauksenne juuri indekseihin?

18.27 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä indeksijäädytyskysymys on, totta kai, tärkeä, ja siitä pitää keskustella. Sosiaalidemokraateilla ymmärrän sen, että teillä on vaihtoehtobudjetissanne se, että näitä jäädytyksiä ei tehtäisi, mutta perussuomalaisten osalta ihmettelen viimeaikaista kritiikkiä, mitä täällä on tullut, koska heillä vaihtoehtobudjetissa ei ole näitten indeksijäädytysten perumista. Sitä ei siellä ole.

Sitten tässä on nostettu esille tärkeä kysymys, ruoka-apu, ja siihen annettu kertaluontoinen 1,2 miljoonan euron tuki. Muistan, kun tällaista kertaluontoista tukea ei viime vuonna

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

eduskunta päättänyt eivätkä hallitusryhmät esittäneet. Tuli paljon kannustavaa moitetta, jos näin voi sanoa. Kyllä täytyy sanoa, että tällä kertaa, kun tehdään tämä kertaluontoinen päätös, kyllä siitä pitää antaa hallitusryhmien enemmistölle sitten myös kunnia, jos viimeksi ne moitteetkin meidän suuntaamme tulivat.

Täällä edustaja Mikkonen sanoi, ettei oltaisi riittävästi tehty takuueläkeläisten hyväksi. Yli 44 euroa kuukaudessa on korotettu takuueläkkeitä, mikä on melkein 18 euroa enemmän kuin jos olisi korotettu indeksien kautta, mitä sitten ei tietenkään ole tehty, vaan se on mennyt näitten korotusten kautta. Eli on pienituloisista eläkeläisistä kyllä huolta pidetty — ja myös esimerkiksi tämän ruoka-avun [Puhemies koputtaa] kautta niistä ihmisistä huolta, jotka ovat sen tarpeessa.

18.28 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vammaispalvelulaki on annettu, ja se on ollut täällä lähetekeskustelussakin. Sinänsä siinä on paljon hyvää, mutta se on hyvin vahvasti kytketty siihen, että maakuntauudistus tulee. Kysyisinkin: Mitä jos käy niin, että maakuntauudistus ei tule? Onko silloin mahdollista muuttaa lain pykälää niissä kohdin, missä on viittaukset maakuntiin, jotta me saisimme tuon sinänsä oikein hyvältä vaikuttavan lain voimaan — eikä niin, että se on naimisissa maakuntien kanssa?

Toinen asia, jonka haluan nostaa, on tämä lähisuhdeväkivalta, josta täällä on jo paljon puhuttu. Se todellakin on Suomessa todella iso ongelma ja häpeätahra. Tuntuu, että se on sellainen, että me olemme hyväksyneet, että sille ei voi mitään tehdä. On hyvä, että turvakotiverkon määrää vahvistettiin, mutta edelleen olemme kaukana siitä tasosta, mitä sen pitäisi olla. Olisiko mahdollista, että tämä asia otettaisiin isoksi yhteiseksi haasteeksi? Tekisimme semmoisen kunnon ohjelman, kuinka aiomme saavuttaa [Puhemies koputtaa] riittävän turvakotien määrän ja kuinka saamme keinoja siihen, [Puhemies koputtaa] että lähisuhdeväkivaltaa [Puhemies: Aika!] todella kitketään tästä maasta.

18.29 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kritisoitu indeksien jäädytyksiä, ja valitettavahan ne ovatkin. Ja ehkä muistutuksena oppositiolle: te tiedätte kyllä, miksi niitä tehdään — siksi, koska valtiontalouden tilanne on ollut niin keho — koska te itse samalla lailla teitte jäädytyksiä esimerkiksi vuoden 2014 budjettiin.

Arvoisa puhemies! Olisin halunnut kuitenkin kysyä vähän sitä keskustelua jatkaakseni, mitä kyselytunnilla käytiin, kun nyt tosiaankin näitä kaikista pienimpiä vähimmäismääriä etuuksia, pienimpiä sairaus-, äitiys-, isyys-, vanhempainpäivärahoja korotettiin, se korotus, mikä jäi tekemättä edelliseltä oppositiolta, kun korotitte työmarkkinaetuuksia 100 euroa, mikä oli tärkeä asia, mutta miksi ihmeessä nämä pienimmät etuudet jäivät silloin korotuksen ulkopuolelle? Miten, arvoisat ministerit, kommentoisivat tätä vähimmäisetuuksien korotusta, joka nyt on siis lähes 100 euroa, yhdistettynä siihen, että takuueläkettä on korotettu kolme kertaa, lähes 20 euroa: kuinka nämä ovat vaikuttaneet paitsi eläkeläisköyhyyden pienentämiseen myös ylipäänsä köyhyyden pienentämiseen?

18.30 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä indeksikeskustelu on sillä tavalla ollut metkaa, että tosiasiassa nämä jäädytykset vaikuttavat siihen, että ensi vuoden jäädytysten jälkeen käytännössä tuo etuuden taso on vuoden 2016 tasolla. Ja viisautta on katsoa myös taaksepäin. Nyt on keskustelussa se, jäädytetäänkö perusturvan

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

tasoa, jota kuitenkin on yritetty myös vuosikausia nostaa. Se on vieläkin liian alhainen. Viime kaudella nostettiin 120 eurolla, ja vielä on töitä. Ja täällä on hyviä etuuksien korotuksia tässäkin budjetissa, valitettavasti vain takuueläkkeestä tämä indeksien jäädytys syö sen hyvän teon, ja siltä osin tämä on ikävää.

Mutta, arvoisa puhemies, on hyvä myös kiittää ja korostaa sitä, että tässä keskustelussa on monta sankaria paikalla. Eduskunta on tehnyt veteraanien asiassa valtavan työn sieltä viime vuoden jaostosta alkaneesta keskustelusta asti. Tänä vuonna pannaan kuntoutuspalvelut kuntoon ja tehdään tämä yhdenmukaistaminen veteraanien [Puhemies koputtaa] ja invalidien välillä. Ja vielä ihan lopuksi saatiin myöskin haitta-aste laskettua. Siitä kiitos molemmille ministereille, te olette tehneet hyvää veteraanityötä niin kuin myös eduskunta ja [Puhemies koputtaa] jaosto ja valiokunta. Kiitos kaikille. [Markku Rossi: Viimeinkin näin, hyvä!]

18.32 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Katselin puheenjohtaja, edustaja Antti Rinnettä jossain SDP:n tiedotustilaisuudessa eilen tai toissapäivänä, jossa eläkeläisille luvattiin yhdeksän hyvää ja kymmenen kaunista. Jo aikaisemmin on tullut tunnetuksi puheenjohtaja Rinteen vappupuhe, jossa hän lupasi eläkeläisille, pienituloisimmille eläkeläisille, satasen käteen kuussa.

No, tänään kyselytunnilla ja muutoinkin on huomattu, että SDP lupaa lapsiperheille ei pelkästään lapsilisien indeksileikkauksen lopettamisen tai indeksijäädytyksen lopettamisen vaan myös lisää rahaa lapsiperheille. Edelleen SDP täällä on useassa tilanteessa vaatinut useiden keskeisimpien säästöjen perumista. Ja voi johtua vuodenajasta, mutta näistä SDP:n puheista minulle kyllä tulee joulupukki mieleen — ja joulupukkihan ei ole totta, mutta SDP:n lupauksetkaan eivät ole totta.

18.33 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen varma, että ensi keväänä ja seuraavina vuosina eduskunnassa puhutaan paljon ikäihmisten tilanteesta, eikä ainoastaan eläkeköyhyydestä vaan myöskin palveluista. Ikäihmisten palvelut eivät ole parantuneet niin kuin pitäisi, vaikka tiedän tämän olevan ministeri Saarikon yksi sydämenasioista. Yksi syy tähän on se, että vanhuspäalvelulakia ei noudateta tällä hetkellä, ja olemme saaneet esimerkiksi lukea, miten henkilömitoituksia kierretään esimerkiksi haamuhoitajia työvuorolistaan merkkäämällä.

Ympäri vuorokautisen hoivan valvonta ei toimi, sillä aluehallintoviranomaisten valvontaresurssit ovat aivan liian huonot. Omavalvonta ei ole riittävä valvontamekanismi, sillä vaikuttaa siltä, että liian monessa paikassa paperilla omavalvontasuunnitelmassa asiat näyttävät olevan kunnossa mutta todellisuus onkin jotain ihan muuta. Ja kysynkin ministeri Saarikolta: mitä tälle asialle voisi tehdä? Ja toivoisin myös, että voisitte [Puhemies koputtaa] vastata siihen edelliseen kysymykseen, millaisia jouluterveisiä [Puhemies koputtaa] haluatte lähettää köyhille [Puhemies: Aika!] lapsiperheille, jotka eivät tunnista tätä nousukautta omassa elämässään.

18.34 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun SDP:n puheenjohtaja, edustaja Antti Rinne toi tämän ajatuksensa eläkeläisen satasesta, niin ei siihen sinänsä liittynyt mitään ehtoja. Se oli vain, että satanen nettona pitää tulla eläkeläisille, alle 1 400 euroa kuussa tienaa-ville. Sen jälkeen, kun on kyselty vähän lisää, niitä ehtoja on kummasti alkanut tulla. Ensimmäisenä tuli se, että no, itse asiassa se onkin 30 euroa nyt alkuun, ja sit-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

ten tuli se, että no, itse asiassa, jos valtiontalous sen sallii, ja niin edespäin. Tästä pitää huomata se, että jos sanotaan, että ”jos valtiontalous sen sallii”, niin meidän jo tiedämme, että valtiontalous ei tule sitä sallimaan. Eli sosialistin satanen on kutistunut 30 euroon jos siihenkään.

Tässä edustaja Kiuru toi esille takuueläkkeen osalta, että tämä indeksijäädytys sitä syö. Olette totta kai siinä mielessä oikeassa, että syö tiettyyn rajaan asti, mutta silti näitten tasokorotusten myötä 18 euroa enemmän saa se takuueläkeläinen kuin saisi silloin, jos tasokorotuksia ei tehtäisi ja mentäisiin vain indeksikorotusten kautta. Pitää katsoa sitä, mitä käteen jää. Se on sinisille oleellista. [Puhemies koputtaa] Punaisille oleellista tuntuu olevan se, mitä otetaan pois.

18.35 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä sama näytelmä nähdään jokaisen vaalikauden lopussa, kun kaikki puolueet alkavat kalastelemaan eläkeläisten ääniä, ja sosiaalidemokraatit jos jotkut ovat tässä aika osaavaa porukkaa. Teillä tulee näitä esityksiä aina ennen vaaleja. Kun katsoin kerran teidän vaaliohjelmianne neljän vaalin takaa, niin niissä oli ennen joka vaaleja luvattu eläkeläisille maat ja taivaat, ja sitten totuus on kuitenkin ollut toista. Myöskään nykyinen hallitus ei pääse sen vähemmällä, mutta eivät he ole sitä kyllä piilottaneetkaan.

Arvoisa puhemies! Itse asiassa piti edustaja Elon kommenttiin vastata se, että on hienoa, että eduskunta vastasi tähän huutoon, kun on paljon köyhiä tänäkin jouluna tuolla kadulla odottamassa ruokakassiaan. Ensi vuodelle järjestöille osoitettiin 1,2 miljoonaa euroa, ja se on erittäin hyvä ele — eikä se ole pelkästään ele, vaan se on semmoinen tosiasia, joka meidän täytyy tunnustaa, että köyhät ovat meidän keskuudessamme aina. Eivät he häviä mihinkään tästä maasta. Niin hyvää elintasoa me emme saa koskaan syntymään.

Nyt täytyy kuitenkin muistaa se, [Puhemies koputtaa] että tärkeintä olisi se, että te tekisitte tästä avustuksesta pysyvän, [Puhemies: Aika!] ettei tästä tarvitse joka vuosi käydä samanlaista keskustelua.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pysytään minuutissa, vaikka asiaa on paljon.

18.37 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko vastata näihin syytteisiin, joita SDP:tä kohtaan tuli. Syytätte ihan oikeata puuta siitä, että me haluamme laittaa pienituloisen eläkeläisen asiat kuntoon. [Sari Sarkomaa: Faktat on faktoja, edustaja Kiuru!] Varmasti on pidetty kaksi legendaarista vappupuhetta tässä maassa. Toinen on Timo Soinin arvio siitä, miten perussuomalaiset ovat työväenpuolue, ja toinen lienee tämä Antti Rinteen puheenvuoro viime vappuna, jossa hän nimenomaan sanoi, että eläkeläisten asiat laitetaan kuntoon [Ben Zyskowicz pyytää vastauspuheenvuoroa] — ja sen jälkeen, arvoisa Ben Zyskowicz, te ette ole sitä unohtanut. Te ette todella ole unohtanut sitä, että sosiaalidemokraatit haluavat laittaa pienituloisen eläkeläisen asiat kuntoon. Te voitte syyttää esimerkiksi myös minua siitä, nimittäin tämä on meidän vanha ideamme. Meidän vanhasta vaihtoehtobudjetistamme vuodelta 2017 näkyy, että me esitimme jo silloin nimenomaan tämän suojaosan nostoa, jolla tämä homma tehtäisiin. Te annatte julkisuudessa aivan vääränlaista tietoa, mutta 100 eurolla on mahdollisuus korottaa pienituloisten, alle 1 400 euroa tienaavien eläkeläisten asemaa tässä maassa.

Eläkeläisköyhyyteen voidaan puuttua, jos halua on, mutta se ei näytä millään käyvän, koska teille se ei käy.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

18.38 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin edustaja Mäkisalo-Ropposelle voin iloisena asiana kertoa, että vanhusten, ikäihmisten, hoitolaitosten valvonta tulee tehostumaan huomattavasti sen ansiosta, että hallituspuolueet tai eduskunta päätti Oikeusasiamiehen kanslian voimavaroja vahvistaa juuri tätä tarkoitusta varten, jotta se valvonta olisi tehokkaampaa ja sitä kautta tietysti myös korjauksia tulisi. Tämähän on puhemies Risikon esittämä ajatus, johon eduskunta nyt tarttui, ja sinne annetaan lisää voimavaroja.

Mitä edustaja Kiurun puheenvuoroon tulee, niin kyllä minä muistan kaksikin puheenjohtaja Rinteen vappupuhetta. Ensimmäisessä hän vaati nykyhallituksen eroa, hallituksen, jonka aikana on tullut yli 100 000 uutta työpaikkaa. Seuraavana vappuna ei enää vaatinut sitä mutta lupasi eläkeläisille satasten käteen. Vähän tuli mieleen opiskelijaliikkeen vanha tonni käteen, känni toteen -kampanja, mutta se oli kuitenkin markka-aikaa.

Edustaja Kiuru, te sanotte, että te laitate pienituloisten eläkeläisten asiat kuntoon. Laitan pääni pantiksi, että vaikka olisitte seuraavassa hallituksessa, niin pienituloisten eläkeläisten asiat eivät tule kuntoon. [Välihuutoja]

18.39 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todella tylsää vaihtaa aihetta tästä kiivaasta vaalikalastelukeskustelusta, sillä ennaltaehkäisyllä ei pääse koskaan otsikoihin, mutta ennaltaehkäisy on sitä työtä, mitä pitäisi tehdä enemmän, jotta meillä yhteiskunnassa jäisi varaa niihin välttämättömiin asioihin: vanhuspalveluihin, perusturvan parantamiseen, ylipäättänsä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoittamiseen.

Muistisairauksista kärsii noin 130 000 ihmistä. Meillä on erinomaiset ohjelmat muitten kansansairauksien, kuten diabeteksen, sydän- ja verisuonitautien ja tuki- ja liikuntaelinsairauksien, ehkäisyyn. Muistisairaudet eivät tavallaan vielä tätä statusta omaa. Tiedämme, että vanheneva kansakuntamme tulee tulevana vuosina kärsimään muistisairauksista yhä enemmän. Mitenkä näette ministeriössä, tulisiko muistisairaudet tunnustaa paremmin ja huomioida ennalta ehkäisevässä terveydenhuollossa? Jatkossa se on helpompaa, [Puhemies koputtaa] kun saamme maakunta- ja sote-uudistuksen kautta [Puhemies: Aika!] perusterveydenhuollon palvelut paremmiksi.

18.40 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilastokeskus julkaisi kaksi päivää sitten reaalitulojen muutos -tilaston parin viime vuoden ajalta. Tämä on kylmää ja karua luettavaa. Suurituloisimman kymmenesosan tulotaso nousi reaalisesti 4,4 prosenttia ja neljän pienituloisimman kymmenyksen tulot 1,2 prosenttia. Tämä on järkyttävää. Tuloterot siis ovat voimakkaasti kasvaneet ihan viime aikoina. [Sari Sarkomaa: Ei pidä paikkaansa!] Tämä kaavio näyttää sen hyvin. Kaikkein pienituloisimman kymmenyksen tulot ovat nousseet 2,2 prosenttia, mutta kun 2,2 prosenttia lasketaan siitä noin 800 eurosta, niin se on muutaman kymppin. Suurituloisimman kymmenyksen tulot ovat nousseet 4,4 prosenttia, ja kun siellä tuo kuukausiansio voi olla 10 000 euroa, ehkä ylikin, niin se on aivan toisissa lukemissa. Tämä on Tilastokeskuksen virallinen tieto. Miten te, [Puhemies koputtaa] arvoisa ministeri Mattila, tätä kommentoitte?

18.41 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä ihmettelen nyt sosiaalidemokraattien puheita. Jonkinlainen tolkkua pitää olla siinä, miten kansalle puhutaan ja mitä täällä luvataan. [Ben Zyskowicz: Vaikka vaalit on lähellä!] — Vaikka

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

vaalit on lähellä. — Muistellaan sitä aikaa, kun valtiovarainministerinä oli Antti Rinne. Laitettiin pieneläkeläisten asiat kuntoon? [Ben Zyskowitz: Ei!] Ei laitettu! Mutta katsotaan tätä hallitusta: Vaikka ollaan eletty tiukkaa aikaa, niin kaikkein pienimpien eläkeläisten asiaa on hoidettu. Toistuvasti on nostettu takuueläkettä. Toimia on tehty. Ja iloitsen siitä, että vanhustenhuollon epäkohtiin puututaan niin, että laitetaan selvää rahaa siihen, että valvotaan paremmin sitä, että ikäihmisten oikeudet toteutuvat. Kyllä näin entisenä opetusministerinä ja sivistyspuolueen kansanedustajana olen huolissani siitä, että te, sosiaalidemokraatit, ette kykene edes varjobudjetissanne osoittamaan määrärahoja, rahoitusta, teidän koulutuslupauksellenne, eläkelupauksellenne ettekä muillekaan lupauksillenne. Luoja varjele, mitä sieltä tulee, jos te valtaan pääsette! Toivon kyllä, että joku tolkku tulee. [Naurua]

Olemme yhteistyökykyisiä kaikkien puolueiden kanssa, mutta tällaisella lupauksella on kyllä ikävä lähteä tätä rakasta isänmaata rakentamaan.

18.43 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu alkaa kyllä minun mielestäni olla jo vähän sellaista, että en toivoisi, että me tällä tavalla keskustelemme.

Ensinnäkin viime kaudella sosiaalidemokraattien johdolla uudistettiin vanhuspalvelulaki, ja se oli yksi suurimpia lakiuudistuksia viime kaudella.

Sitten täällä puhuttiin valvonnasta ja vanhusasiavaltuutetun viran perustamisesta. Edustaja Essayah omassa puheenvuorossaan kysyi ministeriltä, että nyt kun Oikeusasiamiehen kansliaan on saatu tämä lisäresurssi, mikä on erittäin hyvä asia, niin mitenkä tämä lisäresurssi ohjataan nimenomaan sillä tavalla, että se parantaisi ikäihmisten asioiden valvontaa. [Sari Sarkomaan välihuuto]

Sitten kolmantena asiana: Tosiasia on, että indeksijäädytykset leikkaavat. 2019 kansaneläkkeen taso on 25 euroa kuukaudessa pienempi kuin se olisi, jos indeksileikkauksia ei olisi tehty, eliikkä noin 300 euroa vuodessa pienempi. Samoin peruspäivärahan ja työmarkkinatuen vastaava heikennys on 27,50 euroa kuukaudessa, eliikkä vuositasolla tämä indeksileikkaus tarkoittaa noin 330 euroa vuodessa. [Puhemies: Aika!] Tämä selkeästi osoittaa, että kyse on leikkauksesta.

18.44 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaihetaanpas hieman aihetta. — Kysyisin lastensuojelusta ministereiltä. Täällä todetaan, että tästä huolimatta lastensuojelun asiakasmäärät työntekijää kohden kasvavat ja erityisesti kiireellisten sijoitusten määrä on kasvanut. Olen saanut syksyn aikana useita yhteydenottoja, joissa on kerrottu, että vanhemmat ovat hakeneet apua lastensuojelusta ja sitten, kun lastensuojelu on vastannut tähän apuun, se apu on ollut se, että lapsi on otettu kiireellisesti huostaan, vaikka vanhemmat ovat hakeneet tukea omaan tilanteeseensa. Kysyisin: olisiko tätä ohjeistusta nyt tarkistettava, jotta ei tehdä turhia sijoituksia silloin, kun vanhemmat hakevat apua, ettei käy niin, että heiltä otetaan lapsi pois?

18.45 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Iso ja pienempi perhe on arjessa iloa tuova mutta myös voimia ja jaksamista vaativa asia. Vanhempien jaksaminen heijastuu myös suoraan lasten hyvinvointiin, ja siksi sitä on tuettava. Aiemmin perheillä oli mahdollisuus saada arkeen apua monitaitoisilta kodinhoitajilta, jot-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

ka tulivat kotiin, tekivät ruokaa, pesivät pyykkiä, siivosivat ja hoitivat lapsia. Vanhemmat saivat tällöin tarpeellisen hengähdystauon arkeen.

Arvoisa puhemies! Kysyisin vastuuministeriltä: miten perheen arjessa selviytymistä edistävä ja uupumusta ennaltaehkäisevä lapsiperheiden tuki näkyy budjetissa? [Ben Zyskowicz: Tämä on tärkeä asia!]

18.46 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puhemies Risikon esityksestä me toimimme valtiovarainvaliokunnassa ratkaisuksi tämän mallin, jossa Oikeusasiamiehen kansliaan osoitetaan merkittävä lisämääräraha näiden vanhusasioiden valvontaan ja siitä tehdään oma erityistehtävä sinne. Me tulimme siihen lopputulokseen, että se on jopa vaikuttavampaa kuin se, että meille tulee yksi henkilö tätä tehtävää hoitamaan, eli siitä tehdään erityistehtävä sinne. Kysyisin myös ministereiltä mielipidettä tähän: uskotteko, että tällä tavalla me saamme vanhusten asioiden valvonnan hyvään hallintaan?

Sitten tämä veteraanien rintamalisä, josta hallituspuolueiden kesken pääsimme hyvään yhteisymmärrykseen. Kun puhe on vain muutamasta kymmenestä tuhannesta eurosta, että tehdään se korjaus alkuvuodesta, niin kysyisin ministeri Mattilalta: kuinka nopealla aikataululla tämä lainmuutos eduskuntaan saadaan ja kuinka nopeasti se saadaan sitten arkeen, niin että veteraanit myös saavat tämän pienen korjauksen, joka heille ehdottomasti kuuluu?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt sitten ministereille vastauspuheenvuorot. Molemmille ministereille 3 minuuttia.

18.47 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin nämä leipäjonot tässä keskusteltavat, ja kiitoksia edustaja Laukkaselle lämpimästä, hyvästä puheenvuorosta, joka huokui lähimmäisenrakkautta. Tämä STEAn säännösten muutos on hyvä esitys tutkia, muuta en voi luvata. Leipäjonot ovat jääneet vuosikymmenten takaa, ilmeisesti sieltä 90-luvun laman perukoilta tähän päivään. Ne ehkä eivät niin sanotusti kuulu hyvinvointivaltioon, mutta toisaalta haluan sanoa sen, että arvostan suuresti sitä työtä, jota leipäjonoissa avustustyötä tekevät kansalaiset tekevät.

Sitten edustaja Elolle jäi vastaamatta tuossa viime kierroksella tästä Lex Lindström kakosesta. Se on mielestäni perusteltu. Parempaa odotan työkykyohjelmalta, joka on tulevaisuudessa, ja kiitän samalla tätä kärkihanketta, joka sosiaali- ja terveysministeriössä on ollut osatyökykyisten osalta. Heidän työllisyytensä on parantunut myös merkittävästi.

Sitten edustaja Jalonen nosti tämän maksukaton — oletan, että hän tarkoitti lääkemaksujen kattoa. Tässä on se tilanne, että juuri indeksijäädytyksen perusteella se on laskeutunut ja näin ollen se ei ole ollut sitten leikkaus, mutta hallitus on myöskin vielä aktiivisesti halunnut laskea tätä lääkemaksukattoa tulevana vuonna noin 40 euroa.

Edustaja Kiljunen, kiitoksia käymistämme keskusteluista, on ollut hyvää keskustelua keliakiasta, sairaudesta, keliakiakorvauksesta tai sen leikkaamisesta. Kun myös puolueet valmistautuvat tulevan kevään vaaleihin, tässä on hyvä keskustelualoite. Sinänsä varmasti kovin monimutkaista ei ehkä lainsäädäntötyö sen pohjalta ole, jos se palautetaan, mutta se on tulevaisuudessa.

Edustaja Kankaanniemi, nostitte nämä tuloerot. Olen kuitenkin samaa mieltä kuin äskellä kyselytunnilla pääministeri, joka totesi, että tuloerot Suomessa kuitenkin eivät ole revenneet. Kansalaisten auttaminen työttömyydestä on myös arvokasta. Jos mietitään vaik-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

kapa lapsiperheköyhyyttä, ja sitten vanhemmat, joilla on siis tietenkin lapsia, saavat töitä, minusta se on lapsiperheköyhyyden poistamista. Mutta työtä varmasti jatkoon on.

Sitten edelleen nousee esille tämä indeksijäädytyskysymys ja mitä se on sosiaalipoliittisesti tai mitä ylipäätään sosiaalipolitiikan keskustelu Suomessa on. Kyllä minä puolustan niitä täsmätoimia, joita tämä hallitus on tehnyt. Ja ajattelen myös niin, edustaja Salonen, että sosiaaliturva on osa talouden rattaista, ja näillä tehdyillä valinnoilla nimenomaan vähimmäispäivärahojen eteen poistetaan niitä puutteita, mitä on ollut esimerkiksi näissä omavastuujaoissa, ja voidaan täsmätoimin nimenomaan auttaa ihmisiä.

Ja vielä oli kysymys tuosta toimeentulotuen perusosasta. Sehän ei ole indeksiin sidottu, että ei tule väärää käsitystä siitä, että kaikki nämä sosiaalietuudet olisivat indeksijäädytyksen parissa.

18.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Muutamia huomioita aihepiiriin laajasta kirjosta.

Lähisuhdeväkivalta oli useamminkin edustajan kysymyksissä. Jo edelliseltä kierrokselta edustaja Pelkoselle haluan todeta, ja ehkä informoida muitakin tässä samalla, että osana Istanbulin sopimuksen ratifiointia, johon me olemme kansallisesti nyt vahvasti ja minusta upealla tavalla sitoutuneet, on lähdetty kehittämään myös tällaisia niin kutsuttuja Seri-toimintakeskuksia eli seksuaalirikosten uhreille tällaisia laajan palvelun toimintakeskuksia, joissa Helsinki näyttää tietä, ja muihin suurimpiin kaupunkeihin vastaavia on tulossa. Pidän tätä hyvin tärkeänä, ja parhaimmillaanhan — tai pahimmillaan — nämä sitten tietysti johtavat myös rikosprosesseihin, koska on tapahtunut selkeä rikos. Tukikeskus on perustettu viime vuonna.

Pidän tärkeänä myös edustaja Heikkisen näkökulmaa siitä, miten neuvolapalveluissa tämä aihe olisi avoimemmin puheissa, ja totean, että nyt tämän hallituksen loppukauden painopiste tämän tärkeän ja vakavan aiheen äärellä on yhteistyö sisäministeriön kanssa. Poliisi näkee paljon pahaa tämän aiheen suhteen, mutta siinä, mitä keinoja olisi tартtua siihen kollektiivisesti sote-palveluiden kanssa, me tarvitsemme lisää osaamista ja yhteistyötä ja toimintamallien levittämistä. Ja tähän kokonaisuuteen liittyy myös tämä mainitsemani sovittelutyö ja se, voimmeko olla varmoja, että lähisuhdeväkivaltatilanteissa sovittelutyö on oikeasti järkevä menettelytapa. Minun oma käsitykseni on se, arvoisa puhemies, että se ei välttämättä näin olisi. Tästä tehdään nyt selvitystyötä.

Sitten toteaisin, edustaja Laitinen-Pesola, että toistuvasti ja usein arvokkaasti pidätte esillä tätä samapalkkaisuus- ja palkkatasa-arvotema. Aivan totta, tasa-arvovaltuutettu Maarianvaara on tehnyt tästä selvityksen, ja lupasin, että siitä alkaa kolmikantainen prosessi. Sitä ei ole järkevää edistää, elleivät työmarkkinajärjestöt ole siinä mukana, koska myöskin heistä se on paljolti kiinni ja työpaikkojen arkikäytänteistä. Tältä osin työryhmänimeämispyyntö ovat lähteneet eri osille ja työmarkkinaosapuolille, ja työ lähtee alkuvuodesta käyntiin. Sen tavoitteena on tukea myös seuraavan hallituksen työtä.

Edustaja Savio nosti aivan oikein esiin mielenterveyspalvelut ja -järjestöt. Ajattelen hyvin samalla tavoin kuin te kysymyksessänne. Kyllä peruspalveluista pitäisi voida ohjata, myös sieltä ensimmäiseltä lääkärin vastaanotolta, järjestöjen palvelujen piiriin paljon enemmän kuin nyt. Nyt niitä käytetään jonkin verran kuntouttavana, mutta ne voisivat olla myös matalan kynnyksen palveluja, mennä palvelujärjestelmän ohi vielä paljon paremmin kuin mitä tänä päivänä tapahtuu.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Edustaja Keräsen pohdiskelu syntyvyydestä oli aivan erinomaista ja liittyy myös tämän lapsistrategian pohjaan, se on yksi osa sitä. Tarvitaan toivon näköaloja, ei vain puhetta kestävyysvajeesta, jota vähäiset lapset meille valtiontalouteen aiheuttavat — lapsuus aidosti itseisarvona ja perheet yhteiskunnan ytimessä.

Edustaja Sarkomaa, nostitte esille laaturekisterit, joiden puolesta tiedän teidän tehneen työtä pitkään. Sotessa niillä voisi olla suurempikin sija. Tämä on nyt hyvä pilotti, mikä lähtee liikkeelle näiden osalta. Tällä hetkellähän tämä on ollut varsin paljon vain järjestöjen vastuulla, muun muassa vaikkapa munuaissairauksien seuranta. Olemme hyvin mielenkiinnolla odottamassa tätä, ja on hyvä arvioida nyt sitten se työ, mitä eduskunnan rahalla on tehty. Tämä on Suomessa terveydenhuollon kulttuurissa aivan liian pienenä.

Ja sitten, edustaja Rossi, tiedustelit viime vuoden päätöksestä tästä itsemurhien ehkäisyn ohjelman tilanteesta. Se toteutetaan, mutta osana isompaa mielenterveysstrategiaa. Me tulimme siihen tulokseen — eduskunnan kanssa saimme siinä hyvän vuorovaikutuksen — että se, että me hoidamme äärimmäistä oiretta, ei riitä vaan meidän pitää hoitaa myös juurisyitä, ja siksi tarvitaan isompi mielenterveyden strategia. Tämä on osana sitä työtä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Me olemme kohta 2 tuntia käyneet debattia, mutta otetaan yksi kysymys per ryhmä vastauspuheenvuoroja ja sitten mennään puhujalistan. Aloitetaan täältä vasemmalta.

18.54 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan pakko palata tähän vanhustenhuoltoon, ja nyt täytyy sanoa edustaja Zyskoviczille, että alkää tekään olko murhetta tai huolta vailla, nimittäin valvonnalle on tarvetta vielä oikeusasiamiehen jälkeenkin. Siellä kysymys on vuoren huipusta, ja nyt meidän tarvitsisi löytää resursseja sille vuoren isommalle osuudelle, ja ne resurssit löytyvät aluehallintovirastoista tällä hetkellä. Mutta ne resurssit ovat aivan liian vähäiset, ja sieltä kuuluu jatkuvasti ongelmaa, että he eivät voi puuttua kuin kaikkein räikeimpiin yksityiskohtiin, koska heillä yksinkertaisesti ei ole resursseja. Me tiedämme, että nämä haamuhoitajat eivät hoida ketään, mutta ne ovat olemassa siellä ja ne ovat aito ongelma. Sen vuoksi edelleen peräänkuulutan resursseja aveihin, koska siellä sitä valvontaa tehdään, alueilla. Avitkin ovat vielä usein aika kaukana. Vielä enemmän pitäisi olla mahdollisuuksia [Puhemies koputtaa] kunnassa tehdä sitä valvontaa.

18.56 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Äsken virisi hieman keskustelua tuosta vanhusasiainvaltuutetusta taikka määrärahoista. Oma kantani on se, että ei riitä, että oikeusasiamies vasemmalla kädellään hoitaa asioita, jotka liittyvät ikäihmisten kysymyksiin. Ikäihmisten asiat, mahdollisuudet, haasteet, tarpeet tässä yhteiskunnassa ovat niin mittavat ja kasvavat, että tarvitsemme aidosti vanhusasiainvaltuutetun. Ei pelkästään postikonttoria, minne epäkohdat osoitetaan, vaan henkilöä, joka nousee päivänpolitiikan yläpuolelle tuomaan näköaloja, kehittämistarpeita, kokoamaan tahoja yhteen, luomaan parempaa vanhuspolitiikkaa, parempaa ikäihmisten tulevaisuutta. Sen takia en kannata ajatusta, että oikeusasiamies tekisi tätä työtä ikään kuin sivutoimeen. Vanhusasiainvaltuutetun aika alkaa olla kypsä.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

18.57 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuo ajatus, jonka itse asiassa ensimmäiseksi esitti puhemies Risikko, että oikeusasiamiehen voimavaroja vahvistetaan, oli nopein ja vaikuttavin tapa vahvistaa vanhusten oikeuksien toteutumisen valvontaa. Jo nyt tuota työtä oikeusasiamies tekee niin kuin eduskunta linjaa. Se on erinomainen, ja pysytään tekemään valvontaa, tarkistuksia, ja siellä pystytään myöskin puuttumaan. Lapsiasiainvaltuutettu esimerkiksi ei pysty kuin puhumaan, mutta ei pysty puuttumaan. Tätä punnintaa on tehtävä.

Itsekin olen puhunut vanhusasiainvaltuutetun puolesta, mutta pitäisin hyvänä, että nyt kun selvitetään näitä eri valtuutettuja, oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin tehtävää, niin pitäisin viisaana, että lapsiasiainvaltuutetun toimisto siirrettäisiin Jyväskylästä Helsinkiin, tulisi tähän kokonaisuuteen. Näin voitaisiin hallinnollista resurssia käyttää järkevästi ja myöskin katsoa, miten riippumattomuus turvataan ja yhteistyö [Puhemies koputtaa] toimisi paremmin. Kysynkin ministeriltä, onko harkinnassa, kun lapsiasiainvaltuutetun resurssit ovat pienet, että se siirrettäisiin tänne oikeusasiamiehen, Ihmisoikeuskeskuksen, yhteyteen ja [Puhemies: Aika!] saataisiin lisää vaikuttavuutta.

18.58 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi, te osaatte katsoa tilastoja. Kun katsotte tuloeroihin liittyviä tilastoja, katsokaa useammalta vuodelta. Ei juurikaan eroa ole näiden vuosien aikana tullut, vaikka taloustilanne on vaihdellut, työllisyys muuttunut. Myöskin jos katsoo Euroopan tasolla, meidän tuloeromme ovat varsin vähäiset, ja siitä voimme kaikki olla tyytyväisiä. Se on yksi meidän yhteiskuntaamme aina vakauttanut tekijä.

Arvoisat sosiaalidemokraatit, te katsotte hyvin kriittisesti sitä, mitä hallitus tekee. Minäkin varaan oikeuden katsoa kriittisesti myös teidän esityksiänne, ja jos katsoo, mitä te olette esittäneet tämän kauden aikana, nostin esille teidän eläkelupauksenne. Lisäksi olette luvanneet perua koulutusleikkaukset ja aktiivimallin, purkaa kaikki indeksijäädytykset, ryöstää Sitran kassan, palauttaa lomarahat, hoitaa hoitajamitoitukset, lisätä ilmastorahoitusta, perua autoveron kevennykset, korjata aluepolitiikan, aktivoida Eurooppa-politiikan ja sulkea vielä Nato-ovenkin kaupan päälle. Jos tähän kaikkeen todella uskoo, niin kannattaa sitten joulun kunniaksi uskoa joulupukkiinkin. Lahjoja varmasti toisi kumpikin yhtä paljon, [Puhemies koputtaa] jos tähän todella uskoo.

18.59 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on nyt jo useampikin kollega nostanut uudelleen esille vanhusasiainvaltuutetun viran ja niiden asioitten toivon mukaan ikään kuin vain siirtymäaikana tapahtuvan hoidon Oikeusasiamiehen kansliassa, ja toivoisinkin, että ministeri vähän kertoisi siitä, millä tavalla tätä ohjeistusta nyt on ajateltu, miten käytetään tätä erityisrahaa, mitä sinne on eduskunnan tahdosta suunnattu.

Olisin kuitenkin vielä kysynyt sitten sellaisista muutamista lainsäädäntöhankkeista, joista tiedetään, että ne ovat valmiita, mutta niitä ei jostakin syystä ole eduskuntaan tuotu eikä tulla tuomaan: Yksi tällainen on biopankkilainsäädäntö, ja tämä on herättänyt vähän kysymyksiä, koska Suomella olisi näissä asioissa tämmöistä edelläkävijyyden roolia ihan Euroopan tasollakin, ja tätä lainsäädäntöä seurataan vähän muuallakin, että mihin Suomi on menossa. Onko joku ihan erityinen syy, minkä takia tätä lainsäädäntöä ei ole tänne tuotu? Käsittääkseni tämä ei ole esimerkiksi sote- ja maakuntahallintoon liittyvää lainsäädäntöä.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

19.00 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Olisin kysynyt aluesairaaloitten roolista: Nythän on säädetty, että aluesairaalat eivät saa suorittaa nukutusta vaativia leikkauksia, ja tämä on aiheuttanut pitkiä jonoja sitten keskussairaaloihin ja samalla myöskin vaarantanut potilasturvallisuutta. Aiotaanko tehdä muutoksia tähän säädökseen, ja mitä tälle 30 minuutin etäisyysvaatimukselle aiotaan tehdä?

19.01 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elolle vielä totean, että kyllä nyt teidän aikananne tässä parin vuoden aikana reaaliset tulot ovat lähteneet rajuun kasvuun. Niin kuin kerroin, 4,4 prosenttia nousivat suurimman tulo-kymmenyksen tulot, kun taas neljässä pienimmässä tulodesiilissä vain 1,2 prosenttia, ja euromääräisesti tässä kasvussa on aivan hurja ero. Kasvua on onneksi sentään kaikilla, mutta tasaisesti se ei todellakaan kohdistu.

Puhemies! Jaostossa käsitelimme tätä — itse asiassa kyllä oikeusministeriön hallinnon-alalle muodollisesti kuuluvaa — eri valtuutettujen tilannetta ja paikkaa, lapsiasiain- ja muiden valtuutettujen. Esitykseni oli, että ne koottaisiin tällaiseksi oikeusturvataloksi. Ministeri Häkkänen suhtautui asiaan hyvin myönteisesti, ja sinne tuli kirjaus, että tämä selvitetään. [Puhemies koputtaa] Toivon, että täällä olevat ministerit suhtautuisivat tähän viisaasti ja veisivät tätä asiaa osaltaan eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten lyhyet vastauspuheenvuorot. Ministeri Mattila, 1 minuutti.

19.02 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tunnistin tästä keskustelusta vielä tämän edustaja Kankaanniemen esille ottaman tuloerojen kasvun, eikä kukaan tätä huolta varmasti tässä salissa kiistä, ja se näin olen on yhteinen. Mutta on todettava se, että olemme eläneet pitkään talouden taantumassa, vuodesta 2008, jolloin lama alkoi sieltä Wall Streetiltä, mutta siitä huolimatta Pohjoismaissa on OECD-maiden alueella pienimmät tulot ja myös moniin muihin maihin verrattuna, ja nimenomaan tästä meidän pitää pitää huolta, että ne säilyvät sillä matalalla tasolla.

Eihän tässä vielä ole tämä talouskasvu päässyt pureutumaan kunnolla siihen, mitä työllisyyden kasvu merkitsee tuloerojen kannalta. Toisaalta sitten taas, niin kuin totesin, puolustan kuitenkin näitä sosiaalietuuksiin tehtyjä täsmäiskuja kaikkein pienituloisimpien osalta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten ministeri Saarikko, 1 minuutti.

19.04 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin biopankkilainsäädännöstä:

Tämä on osa isompaa terveysalan kasvustrategiaa. Tällä kaudella on palvelujärjestelmä edellä kehitetty genomikeskus, neurokeskus, syöpäkeskus — verkostomaisia konsepteja. Tärkein avain nyt sotien kannalta tässä koko paketissa on niin kutsuttu toisiolaki, joka on eduskunnassa aivan loppusuoralla, ja tuen mielelläni valiokuntaa sen loppuunsaattamisessa tosi nopeasti.

Ei ollut poliittisia syitä, miksi biopankkilakia ei olisi tuotu. Aikatauluarvio oli yksi tekijä: tämä on vaikeaa lainsäädäntöä myös perustuslaillisesti, ja tiedetään PeVin ruuhkat, ja

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

ministeriön virkakunta halusi itse, että tälle vielä pidätetään aikaa valmistella, jotta nämä perustuslailliset tietosuojaongelmat ja muut olisi varmasti taklattu — eli jotta tehtäisiin parempaa lainsäädäntöä. Mitään jännitteitä tämän äärellä ei sinänsä ollut vaan enemmänkin käytännön kysymykset. Täsmälääketiede osana terveysalan kasvustrategiaa toivottavasti jatkuu joka tapauksessa yli hallituskausien.

Vanhusasiainvaltuutettu: Valtuutettujärjestelmä kuuluu nykyisellään oikeusministeriön hallinnonalalle. Minusta nämä tehtävät ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä. Erittäin hyvä on tämä linjaus oikeusasiamiehen vahvistamisesta. Sosiaali- ja terveysministeriö mielellään virkakunnan kautta käy keskustelua ja tukee tätä valtuutetun kaltaista työtä eduskunnan oikeusasiamiehellä, mutta muutoin henkilökohtainen näkemykseni on, että järjestelmää kannattaisi arvioida kokonaisuutena, [Puhemies koputtaa] ettemme myöskään luo valtuutetuille liian kohtuuttomia odotuksia tai käsitä itse väärin, mitä roolia niiltä odotetaan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt menemme sitten puhujalistaan, ja edustaja Laukkanen aloittaa.

19.05 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät ministerit, kiitos vielä tästä hyvästä keskustelusta. Se on ollut moniulotteinen ja näin vaalikauden päätteeksi viimeinen budjettikeskustelu, niin varmaan monet paineet tässä sitten myös purkautuivat.

Ensinnäkin haluan kiittää siitä, että yleishyödyllisten yhteisöjen, säätiöiden avustuksiin on esitetty näin suuri määräraha, 362 miljoonaa. Ja nämähän ovat tietysti pelirahoja, mutta tämän hallituskauden aikana ne ovat parikymmentä miljoonaa kasvaneet, ja se on yhteiseksi hyväksi. Tästä mallista, jolla näitä rahoja käytetään, niin soisin, että useassa ministeriössä pohdittaisiin lisää vielä, miten nämä ikään kuin peleistä saadut rahat, vaikka ne tasaisesti jakaantuvatkin, voisivat olla vielä tehokkaammassa käytössä. Ja hakuprosessia voitaisiin kehittää myös, se olisi hallinnon kannalta tärkeää. Vielä mainitsen sen, että todella luontevinta olisi se, että myös vähävaraisia ihmisiä auttavien yhdistysten pitäisi päästä tämän rahan piiriin. Se olisi kaikkein joustavinta ja helpointa, hakumenettelyt ovat olemassa siellä ja niin edelleen.

Sitten kiinnittäisin huomiota tähän, kun täällä puhuttiin veteraaneista. Todellakin yksi tärkeimpiä lisäyksiä, joita valiokunta on tehnyt, on veteraanien hoitamiseen, ja sehän on kyllä kaikille meille päättäjille kunnia-asia.

Sitten lastensuojeluun. Monessa kaupungissa on ihan sama tilanne, että kiireellinen huostaanotto lisääntyy. Tämä on tavallaan semmoinen uusi muoto lastensuojelussa, jossa ei tehdä lopullista huostaanottopäätöstä vaan ikään kuin sijoitetaan lapsi vähäksi aikaa jonnekin, jotta voidaan sitten arvioida sitä perheen todellista tilaa. Mutta tähän on nyt tullut semmoinen erikoinen piirre: Esimerkiksi eräs tapaus, jossa alle yhden vuoden ikäinen lapsi oli valvottanut kovasti vanhempia. Vanhemmat olivat väsyneitä, menivät sosiaalitoimeen kysymään, mistä he voisivat saada omaan jaksamiseensa tukea, niin lopputulos oli se, että lapsi otettiin pois heiltä. Nyt he ovat ihmeissään. He lähtivät hakemaan apua mutta menettivät lapsensa. Asia ei ole ihan vielä täysin menetetty, mutta kyllä heidän ajatuksensa on, että ikinä koskaan eivät enää palaa lastensuojelun piiriin apua hakemaan. Tämäkin perhe oli täysin tolkuissaan oleva perhe, työtä molemmilla, raitis perhe ja kaikin puolin kunnossa, ei ongelmia. Tähän asiaan pitäisi kyllä puuttua.

Sitten toinen asia, jonka vielä nostaisin täältä esille, liittyy uuteen tukeen, joka liittyy tähän sairauteen, jossa... — No, mihin sen nyt kadotin. — Joka tapauksessa asia oli sellai-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

nen, että siinä lisättiin rahaa siihen, että voidaan hoitosuositus määritellä heille ja saataisiin heidät hyvän hoidon piiriin. Kyllä jäin miettimään sitä, mikä on tilanne esimerkiksi sisäilmasairauksien osalta. Käypä hoito -suositus ei tällä hetkellä tunne sisäilmasairauksia ollenkaan, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että sisäilmasairaajat ihmiset eivät saa lääkkeitä korvauksia, joita heille kuuluisi. Tästä asiasta on käyty kyllä ministeriön kanssa keskustelua, mutta ongelmaksi muodostui, niin kuin monessa asiassa, se, että lääkärinkunta on hyvin riittävä keskenään siitä, mistä sisäilmasairaudet lopulta tulevat. Tämä on kyllä vahingollista, koska sisäilmasta sairastuneita ihmisiä on aika paljon mutta he eivät saa nyt yhteiskunnan tukea lääkkeisiinsä. Ja tämä pitäisi korjata. [Mika Niikko: Näin on!]

19.11 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa rouva puhemies, värderade talman! Politik handlar framför allt om värderingar. Den sittande regeringen kan tyvärr inte få godkänt betyg, i synnerhet då det gäller rättvisepolitik. Arbetslösheten har minskat under denna period, men ändå finns det mycket arbete att göra. Därför vore det viktigt att vidta åtgärder och öppet granska alla möjligheter som kunde bidra till en ökad sysselsättningsgrad och en jämlik behandling av alla medborgare.

Jag tar här upp några åtgärder som också finns i SFP:s skuggbudget. Vår ekonomi förlorar årligen miljardbelopp på grund av sjukpensioner, sjukfrånvaro och arbetsolycksfall. Bättre arbetshälsa skulle spara samhället miljarder samtidigt som det förbättrar individens livskvalitet. Därför initierar vi ett nationellt program för arbetshälsa.

SFP:s största enskilda satsning är vår familjepolitiska helhetsreform. Den tredelade reformen innebär tilläggssatsningar på 345 miljoner euro, den förbättrar barnfamiljernas konkreta situation i samhället och minskar på familjernas vardagsstress genom mer flexibla möjligheter att förena arbetsliv och familj.

Arvoisa puhemies! Nykyinen talousarvioesitys ei tarpeeksi ota huomioon heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä. RKP:n vaihtoehtobudjetti estää köyhyysloukkujen syntymistä muun muassa korottamalla lapsilisän yksinhuoltajakorotusta ja poistamalla lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen ja toimeentulotuen epäreilun yhteyden. Tämä olisi konkreettinen kädenojennus monelle naiselle, joka elää yksinhuoltajan pienillä tuloilla.

Yksinhuoltajaperheissä ollaan usein jaksamisen rajamailla. Vanhempi kantaa huolta paitsi lapsistaan myös kodista, perheen taloudesta ja itsestäänkin. Monet ottavatkin kiittolisina vastaan sen avun, mitä heille tarjotaan. Kunnat ja järjestöt ovat olleet lapsiperheiden tukena vaikeina aikoina. Valitettavasti resurssipula tuntuu krooniselta ja avun saaminen vaatii monissa kunnissa paljon ponnisteluja. Yksinhuoltajalla tulisi ehdottomasti olla mahdollisuus esimerkiksi lastenhoitajaan silloin, kun lapsi on kipeä tai vanhemman täytyy olla pois kotoa. Tähän tarvitaan jatkossa resursseja ja tukea kolmannen sektorin palveluille.

Myöskään vanhusten ei pitäisi olla huolissaan huomisesta. Hallitus on ehdottanut korotusta takuueläkkeeseen, mutta meidän mielestämme se ei ole riittävä. Takuueläkkeen varassa olevat eläkeläiset kuuluvat yhteiskuntamme kaikkein vaikeimmassa asemassa oleviin. Haluamme siksi korottaa takuueläkettä tämän lisäksi vielä 10 eurolla kuukaudessa. Ehdotamme myös kansaneläkkeen nostamista. Toimenpide kohdistuisi niihin eläkeläisiin, joita takuueläkkeen nosto ei koske mutta jotka kuitenkin elävät hyvin pienillä eläketuloilla. Tämä korotus vastaa puuttuvan 0,9 prosentin indeksikorotusta.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Värderade talman! SFP vill se ett Finland där vi satsar på våra barn och där vi skapar trygghet i vardagen. På sistone har vi kunnat läsa om flera fall av mässling på olika håll i landet. Speciellt i Österbotten har fallen varit flera. Trots att situation generellt sett är utmärkt i Finland då det gäller vaccinationer kan vi ändå se orosmoln och en klar negativ trend.

Orsaken till att föräldrar låter bli att vaccinera sina barn varierar, och en låg vaccinationsgrad kan också helt enkelt bero på att man glömt bort vaccinationerna eller att det uppstår praktiska hinder för att ta dem. På grund av detta har vi också föreslagit tilläggsanslag i momentet för vaccinationer. Vi vill öka momentet med 200 000 euro för att öka på vaccinationsupplysningen i hela landet. Vi borde satsa på att upplysa vårdpersonal på hur de kan bemöta föräldrar i vaccinationsfrågor, och också se över de praktiska hindren som finns för att ta ett vaccin.

Vaccinationer ska vara tillgängliga för alla. För att erbjuda information och kunskap kring vaccinationer och barnhälsa borde regeringen beakta vårt budgetförslag om ett treårigt vaccinationsupplysningsprojekt.

Arvoisa puhemies! Kaikki esittämämme uudistukset on mahdollista toteuttaa. Suomen tulisi olla maailman lapsiystävällisin maa, maa, jossa ihmisiä ei aseteta eriarvoisiin asemiin ja jossa vanhuksista pidetään huolta. Vaihtoehtobudjettimme ei lisää valtion velkaantumista enempää kuin hallituksen talousarvioesitys, mutta se parantaa erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilannetta.

19.15 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Muutamia asioita nostaisin esille.

Tuossa edustaja Laukkanen puhui tästä lastensuojelun tilanteesta. Viime kaudellahan, kun kristillisdemokraatit olivat hallituksessa, tehtiin linjaus, että tätä kotiapua tulisi saada ilman, että joutuu kirjautumaan lastensuojelun asiakkaaksi, koska sillä on juuri ollut tällainen, voisiko sanoa, leimaava ja sitten toisaalta sitä avun hakemista estävä vaikutus. Täytyy vain toivoa, että tämä Laukkasen kertoma esimerkki olisi jonkuntyyppinen yksittäistapaus. Aiemminhan meillä oli lastensuojelussa myöskin sellainen kummallinen tilanne valtionavuihin, että se ohjasi mieluummin raskaisiin toimenpiteisiin kuin ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, eli ei annettu ennaltaehkäisevää kotiapua, koska siihen ei kunta saanut valtionapua niin hyvin kuin siihen, että odotettiin tilanteen huonontumista ja jouduttiin huostaanottoihin. Tämän asian pitäisi siltä osin olla kunnossa, mutta varmasti kunnissa on näissä käytännöissä teroitettavaa.

Täällä monet kollegat ovat nostaneet esille tämän ruoka-apuasian, ja haluan myöskin siitä sanoa vielä sen, että kyllä kannatan sitä ajatusta, että pitäisi ehkä pohtia, voitaisiinko tämä tällainen järjestöjen tekemä ruoka-aputyö ottaa omaksi tällaiseksi sosiaalityön, voisiko sanoa, budjettiriviksi tai omaksi tällaiseksi tuettavaksi momentiksi budjettikirjassa. Tässä järjestöjen tekemässä työssä yhdistyy ensinnäkin tämä kansalaisyhteiskunnan panos ja sitten monesti nämä henkilöt, jotka ovat siinä ruokatyössä mukana, ovat niitä ihmisiä, jotka ehkä ovat olleet itse ensin hakemassa sitä ruokakassia, ja monen elämäntilanne ja sellainen omanarvontunto on kohottunut sitä kautta, kun on huomannut, että minusta, autettavasta, onkin voinut tulla auttaja. Tämä työ, mitä näissä järjestöissä ja seurakunnissa tehdään, toimii kahteen suuntaan. Liian usein me ajattelempa, että on kysymys vain siitä, kuka on hakemassa sitä ruokaa, mutta se on yhtä lailla yhtä tärkeää työtä myöskin niitten kannalta, jotka ovat vapaaehtoisena mukana siinä toiminnassa.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Tässä tulee niin paljon sellaisia yhteisöllisyyden ja, voisiko sanoa, tämmöisen ennalta-ehkäisevän sosiaalityön piirteitä, että pitäisi kyllä pohtia, voitaisiinko tämä asia hoitaa jotenkin muutoin kuin aina niin sanotuilla joululahjarahjoilla. Uskon, että tämä on sentyyppistä työtä, jossa yhteiskunta on kaikin tavoin vain voittavalla puolella. Ja täytyy vielä sekin muistaa, että oikeastaan on myös se kolmas osapuoli eli nämä monet yritykset, jotka ovat lähteneet omilla paikkakunnillaan tukemaan näitä järjestöjä ja seurakuntia. Siihen on myöskin muodostunut omanlaisensa yhteistyökuvio, johon sitten vielä tulevat tällaiset ilmastokysymykset sitä kautta, että ruokahävikkiä vähennetään, ja pystytään olemaan mukana sen oman paikkakunnan yhteisöllisyyden tukemisessa. Nämä ovat asioita, jotka on hyvä muistaa, kun puhutaan tästä ruoka-aputyöstä.

Sitten vielä tästä vanhustenhoidosta, jota täällä on paljon käsitelty. Se on ihan selvä, että tämä vanhustenhoidon kysymys tulee olemaan varmasti kaikkien tulevienkin hallitusten listalla, koska meillä on tosiaankin Euroopan nopeiten ikääntyvä kansakunta ja me tarvitsemme oikeasti panostuksia, me tarvitsemme oikeasti lisää hoitajia. Kristillisdemokraatit ovat omassa vaihtoehtobudjetissaan nostaneet sen tuhat uutta hoitajaa, koska kotihoitoon tarvitaan henkilökuntaa mutta myöskin sinne palveluasumiseen lisää ihmisiä hoitamaan ja pitämään huolta. Ja tietysti tämä vanhusasiainvaltuutettu on asia, mitä olemme pitäneet esillä, ja toki muutkin puolueet ovat samaa asiaa halunneet olla tukemassa.

Sitten on mietittävä myös toimeentuloa ikäihmisten kohdalla, eli täällä on paljon puhuttu näistä indeksileikkauksista. Kristillisdemokraatit haluaisivat ne perua, ja myöskin haluaisimme tähän takuueläkkeeseen hivenen vielä hallituksen korotusta suuremman korotuksen.

Tulevaisuudessa varmasti joudutaan miettimään, kun tätä asiakasmaksulakia ollaan uudistamassa, millä tavalla nämä kotiin annettavat sosiaalipalvelut voitaisiin paremmin huomioida. Nythän kunnissa näitten kotiin tarjottavien sosiaalipalveluitten hinnoittelu on varsin villiä ja vapaata, ja monien vanhusten kotona jaksaminen on kiinni siitä, saavatko he sinne kotiin niitä kotona asumista tukevia palveluita. Nythän meillä on olemassa kyllä terveydenhuollon puolella kolme erillistä maksukattoa, niin lääkkeille, kyydeille kuin sitten myöskin vastaanotoille, mutta sosiaalipalveluitten kohdalla ei mitään tällaista tunneta, ja siinä mielessä tämä olisi yksi sellainen asia, jota varmaan tulevan hallituksen olisi syytä pohtia.

19.21 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tuota budjettikirjaa kun lukee ja katsoo tätä käsittelyssä olevaa pääluokkaa, niin aina vakuuttuneemmaksi vain tulee, että sosiaali- ja terveyspalvelu- ja maakuntauudistus pitää saada loppuun tällä vaalikaudella ja se on äärimmäisen hyvä hanke ja iso kokonaisuus, joka koskettaa kaikkia kansalaisia läpi Suomen.

Tuossa budjettikirjassa myöskin on merkittävästi panostettu osaamiseen ja työllisyyteen, kasvuun ja ruokaan — minä olen tästä puhunut muissakin pääluokissa. Tämä on tosi vahva ikään kuin lanka, joka menee läpi koko budjettikirjan, pääluokasta toiseen. Minun mielestäni se on hirveän tärkeä ja hyvin oivallettu.

Työhyvinvointi, siitä puhuminen — sehän on kuitenkin aina se perusta kaikelle toimintakyvylle, oli henkilö missä tehtävässä tahansa. Täällä sosiaali- ja terveyspalvelupuolella, sairaanhoitopuolella tämä on äärimmäisen tärkeä juttu, koska eletään kaiken aikaa sen julkisen keskustelun alla, mitä tulevaisuus tuo tullessaan, mikä on mitoitus, mikä on palvelu-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

tuotannon tapa, millä tavalla viedään palveluita kotiin ja näin. Työhyvinvointi on äärimmäisen tärkeä asia, se luo perustan koko henkilöstön toimintakyvylle.

Minä haluan tässä puheenvuorossa kuitenkin ottaa hieman eri fokuksen kuin mitä täällä varmaan on otettu. Minä tulin just saliin, mutta haluan ottaa näkökulman maatalousyrittäjäpuolelle, joka myöskin on sosiaali- ja terveystalouden uudistuksessa muuttumassa. Meillä on lomitusjärjestelmän uudistaminen edelleen työn alla. Siellä on merkittäviä uudistuskokonaisuuksia, mitkä pitää saada viimeistään nyt liikkeelle. Tällä hetkellä lomituspalveluiden toimeenpanovaltuus on Melalla, ja on yli 30 paikallisyksikköä, jotka hallinnoivat sitä. Sitten kun mennään maakuntiin, niin tämä tulee menemään 18:aan, mikä selkiyttää todella paljon. Totta kai viljelijäväkikin vähenee, mutta se selkiyttää myöskin toimintatapoja, kun mennään yli 30:stä 18:aan koordinoitsijaan ja sillä tavalla saadaan ehkä uskottavammaksi ja saman sisältöiset toimintaohjeet sinne kentälle. Se on jatkossakin hirveän tärkeää niin maatalousyrittäjälle, turkistuottajalle kuin porotaloudellekin, ja tämä pitää pysyä meidän huolehtimaan. Siellä on monta pientä yksityiskohtaa, mitkä pitää korjata.

Minä haluan tässä kohtaa vielä tuoda esille myös sen, että täällä on Väliä viljelijästä -hankkeelle 3 miljoonaa lisärahaa. Se on iso panostus. Se on iso osoitus hallitukselta siitä, että viljelijöitten hyvinvointi on huomattu tässä kovassa kannattavuuskriisissä. Mutta minä haluan siitä vielä sanoa myös sen, että se oli hieno osoitus, kun ministeri Saarikolle kaikki niin Melan Väliä viljelijästä -hankkeen työntekijät kuin MTK:n paikallishankkeiden työntekijät ja Työtehoseuran hankkeen työntekijä, yksi henkilö, kaikki nämä yhdessä, tekivät laajan vetoomuksen, epäkohtalistan, joka syksyllä Tampereella hänelle luovutettiin. Se oli loistava osoitus siitä, että yksittäisellä, pienellä asialla voidaan lähteä korjaamaan myöskin oikeusturvaa. Niistä on jo nyt osa Kelan putkessa ja osa on valmistelussa.

19.24 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Edellisen keskustelun johdosta haluan tässä puheenvuorossani käyttää tai sanoa seitsemän lyhyttä kommenttia niihin teemoihin, joista äsken keskustelimme.

Ensinnäkin, olen erittäin iloinen siitä, että SDP:n keskeisiä tavoitteita on eläkeläisköyhyyden vähentäminen, koska se on iso ongelma maassamme ja minun mielestäni se ei kuulu hyvinvointiyhteiskuntaan, että ihmiset joutuvat miettimään, ostavatko ruokaa vai lääkkeitä.

Toiseksi, puhuimme äsken ympärivuorokautisen hoivan ja hoidon valvonnasta, ja oikeusasiamiehen valvonta ei riitä tähän tehtävään. Valvonnan pitää tapahtua alueilla, sillä siellä tunnetaan alueen tilanne ja toimintapaikat parhaiten. Eli helpoin ja paras tapa olisi antaa aluevalvontaviranomaisille paremmat resurssit. Toki on hyvä, että oikeusasiamies on ottanut myöskin tähän kantaa ja sielläkin sitä asiaa hoidetaan eteenpäin, mutta valvonnan pitää olla erityisesti siellä alueilla. Ja lisäksi SDP kannattaa myöskin vanhusasiainvaltuutetun viran perustamista. Me tarvitsemme henkilön, joka katsoo tätä asiaa kokonaisuutena.

Kolmas teema, josta haluan mainita tässä tai josta olisin oikeastaan halunnut kysyä ministeri Saarikolta, on Kansallinen muistiohjelma. Nykyinen muistiohjelma loppuu vuonna 2020, ja nyt sitä pitäisi ehdottomasti jatkaa, eli suunnitella sille jatkoa. Ja nyt olen valittavasti kuullut, että sitä ei olisi tarkoitus jatkaa. Se olisi kyllä todella huono päätös. Sillä kaikki tiedämme, että muistisairaudet ovat suurimpia tulevaisuuden haasteita, ja muistiohjelman tavoitteenahan on nimenomaan valmistautua tulevaisuuteen. Nykyinen muistiohjelma on toiminut hyvin. Se on antanut välineitä nimenomaan suunnitella muistisairaiden ihmisten tulevaisuuden hoitoa, hoivaa, kotona asumista ja monta muuta asiaa.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Neljäntenä teemana täällä keskusteltiin myöskin lapsihoivaajien tilanteesta. Minä olen lapsihoivaajista tehnyt ministeri Saarikolle kaksikin kirjallista kysymystä, mutta en ole saanut häneltä vastausta, mitä hän aikoo tehdä tämän suuren ryhmän paremmin tunnistamiseksi ja auttamiseksi. Suomessa on siis tällä hetkellä arviolta jopa 20 000 alaikäistä lapsihoivaajaa, siis lasta tai nuorta, jotka pitävät huolta omista vanhemmistaan, joilla on joko mielenterveys-, päihdeongelma tai voi olla jopa fyysinen sairaus. Ja heitä ei tunnisteta nykyisin, saati, että nämä lapset ja nuoret saisivat apua ja tukea tässä vaativassa elämäntilanteessaan.

Seuraavana asiana tästä johtuen haluan muistutella tai ihmetellä oikeastaan, miten vähän tänä iltana puhuttiin päihdepalveluista. Päihdepalveluiden tilanne on Suomessa hyvin huono ja joillakin paikoilla vielä huonompi kuin joillain toisilla alueilla. Minulla on tästä asiasta kirjallinen kysymys sisällä, joten sitten jään odottamaan ministerin vastausta tähän asiaan.

Seuraavana asiana: Ihan pienesti juttelimme myöskin energiajuomasta tämän illan aikana. Tämä on minusta erinomaista, että ministeri Saarikko otti nyt julkisesti tällä viikolla kantaa energiajuomien kieltämiseksi tai mikä nyt on se menetelmä, että voisimme todellakin mahdollistaa sen, etteivät alaikäiset käyttäisi energiajuomia, koska se ei ole heille todellakaan terveellistä.

Sitten viimeisenä asiana: Toissa päivänä täällä puhuttiin paljon aktiivimallista, mutta asia kuuluu myöskin osittain ministeri Mattilan vastuualueelle. Ministeri Mattila, ja hallituskin, on luvannut korjata aktiivimallin suurimpia ongelmia, joista toissa iltana täällä kovastikin puhuttiin ja oltiin samaa mieltä, että korjaamisen tarpeita on. Olen tehnyt ministeri Mattilalle kirjallisen kysymyksen tästä asiasta, ja siihenkin hän sanoi, että hallituksen on tarkoitus korjata nämä virheet. Mutta nyt ei selvinnyt toissa päivänäkään, miten niitä virheitä aiotaan korjata ja millä aikataululla, niin tästä olisin halunnut häneltä kysyä. Toisaalta olen kyllä sitä mieltä, että aktiivimallin perusajatus on väärä ja siksi se pitäisi kumota. Meidän tulisi rakentaa pitkään työttömänä olleiden tukeminen ja auttaminen ihan erilaisista lähtökohdista käsin kuin aktiivimallissa.

19.29 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen hyvinvointivaltion ja sosiaalipolitiikan pioneiri Pekka Kuusi julkaisi vuonna 1961 klassikkoteoksensa ”60-luvun sosiaalipolitiikka”. Teos ei ole vuosikymmenten saatossa vanhentunut, sillä sen ydinajatus on yhtä ajankohtainen nyt kuin lähes 60 vuotta takaperin. Kuusen radikaalissa ajattelussa sosiaalipolitiikka ja kansantaloudellinen kehitys sidottiin yhteen. Aikaisemmin nämä kaksi oli tiukasti erotettu toisistaan ja sosiaalimenot nähtiin lähinnä yhteiskuntaa raskittavina menoerinä. Tämä kuulostaa hämmentävän tutulta, kun kuuntelee tässä salissa käytävää keskustelua nyt 2020-luvun kynnyksellä.

Tuolloin huomattiin, että tulonsiirrot varakkailta köyhille kaventavat tuloeroja, parantavat merkittävästi kulutuskysyntää ja vahvistavat kansantaloutta. Muutosta vastustettiin, mutta lopulta myös yhteiskunnan rikkaimmat myönsivät, ettei pieni Suomi tulisi pärjäämään, kasvamaan ja kehittymään, jollei koko kansakuntaa saataisi mukaan sosiaalisen ja taloudellisen pääoman kasvattamiseen. He ymmärsivät myös, että köyhyyden ja kurjuuden estäminen helpottaisi myös heidän elämäänsä yhteiskuntarauhan säilyessä. Myös siksi he sitoutuivat suomalaisen hyvinvointivaltion rakentamiseen.

Pekka Kuusi totesi, että hyvinvointiyhteiskunta kestää, jos meillä on malttia palauttaa sosiaalinen motiivi. Hän tarkoitti sillä sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta nousevaa tah-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

toa tukea kaikkien kansalaisten oikeutta yhteiskunnalliseen osallisuuteen, siis tahtoa poistaa tai estää syrjäytymistä. Kuusi tarkoitti sillä myös ihmisten omaa tahtoa olla mukana ja antaa oma panoksensa yhteisen hyvän puolesta. Jos ihminen ei koe itseään ja elämäänsä merkitykselliseksi ja arvokkaaksi ja jos luottamus tulevaisuuteen romuttuu, tuo motivaatio heikkenee.

Arvoisa puhemies! Me sivuamme näitä asioita päivittäin, kun käymme keskustelua talous- ja työllisyyspoliittisesta linjasta, kilpailukyvyystä ja osaamisesta, turvallisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta, lapsista, nuorista, vanhuksista, eläkeläisistä, työttömistä ja niin edelleen. Uusimmat tilastot paljastavat karun todellisuuden. Talouden kehityksestä ja työllisyysasteen noususta huolimatta lapsiperheiden köyhyys ja tuloerot eivät ole vähentyneet, päinvastoin kasvaneet.

Työtä on nyt enemmän, mutta mikä tahansa silppu ei turvaa ihmisten toimeentuloa. Työ ei riitä, jos yhteiskunnan muu turvaverkosto revitään rikki. Kuten ministerit toteavat, köyhyyttä ja huono-osaisuutta ei poisteta tulonsiirroilla vaan tarvitaan myös palveluja ja oikeanlaista asennetta. Olen täysin samaa mieltä.

On kuitenkin totta, että kuntien valtionosuuksia on leikattu paljon. Samaan aikaan valitseva asenneilmapiiri korostaa yksilöiden omaa vastuuta ja väheksyy yhteiskuntavastuuta ja solidaarisuutta. Eniten apua tarvitsevista on käytetty nimitystä ”heikompi aines”. Se kertonee kaiken oleellisen. Kun huomioidaan erityisesti hyvätulaisia hyödyttäneet veroratkaisut sekä sosiaali- ja työttömyysturvaan kohdistetut leikkaukset, ei meidän tarvitse ihmetellä, miksi tilanne on se, mikä se on.

Ministeri Saarikko, pelkkä toimintakulttuurin muutos ei riitä poistamaan yhteiskunnallisia ja sosiaalisia ongelmia. Tarvitaan myös euroja. Olisi hyvä palauttaa mieliin, miksi progressiivinen verotus aikoinaan otettiin käyttöön. Meidän on myös uudistettava sosiaaliturvajärjestelmäämme ja tapaamme järjestää työ- ja perhevapaat. Näistä SDP on tehnyt jo aikaisemminkin erinomaisia avauksia.

Arvoisa puhemies! Tänä päivänä sosiaalinen ja henkinen pääoma, osaaminen, taantuu ja eriarvoisuus ja epäoikeudenmukaisuus jatkavat kasvuaan. Se romuttaa ihmisten ja etenkin lasten ja nuorten perusturvallisuutta, luo näköalattomuutta ja vie toivon paremmasta tulevaisuudesta. Lopulta se synnyttää katkeruutta ja sen seurauksena vihaa.

Professori Pekka Kuusi 1960-luvulla ymmärsi tämän yhtälön — tuon ajan varakas ja omistava luokka, eliitti, ymmärsi tuon yhtälön. Nykyinen politiikka ei ylläpidä hyvinvointivaltiota vaan purkaa sen. Tämä ei ole sattumaa. Se on tässä ajassa, tänä päivänä tietoinen valinta, tietoinen poliittinen arvio, arvovalinta.

19.34 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että lapsiperheiden ennalta ehkäiseviin palveluihin on panostettu tämän hallituksen aikana, ja se näkyy käsiteltävässä talousarviossakin. Yhteistyö eri toimijoiden välillä on parantunut ja kunnista on saatu rohkeampia kokemuksia moniammatillisen yhteistyön merkityksestä. Perheiden varhainen tuki kannattaa paitsi inhimillisesti myös taloudellisesti. Avun antamisen tuloksia ei pystytäkään mittaamaan ihan heti, vaan esimerkiksi vauvaperheille annettu tuki voi säästää esimerkiksi erityisnuorisotyöstä yli kymmenen vuoden kuluttua.

Perheisiin tarjottava kotiapu ajettiin alas parikymmentä vuotta sitten. Monenlaista kolkkoa ja kokemusta piti kalliisti kartuttaa, että oivallettiin varhaisen avun merkitys uudelleen. Tämä sosiaalihuollon lain uudistus on tullut voimaan asteittain, mutta kaiken a ja o pitäisi olla avun saaminen matalalla kynnyksellä ja ilman vaaraa tulla leimautuneeksi.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Perheiden tukeminen arjessa on tärkeää. Monilapsiset perheet ovat suuri rikkaus, mutta iso työmaakin, jonka pyörittämiseen saattaa uupua helposti. Lasten määrä ei ole kuitenkaan ratkaiseva, sillä joskus jaksaminen saattaa loppua, vaikka perheessä olisi vain yksi lapsi. En malta olla mainostamatta tässä yhteydessä omaa kotikaupunkiani Raahea, jossa on ollut käytössä Lapset puheeksi -käytäntö. Tämän käytännön mukaan varhaiskasvatuksessa ja perusasteella opettajat ovat voineet kartoittaa vanhempaintapaamisten yhteydessä perheen tilannetta yleisemmin ja sen myötä on voitu tarjota sopivia ammattilaisten palveluita, jos niille on ilmennyt tarvetta.

Ensi vuoden talousarvioon on kirjattu sekä kodinhoitoavun että muiden tukipalveluiden osalta useita tuhansia kotitalouksia ja saajia lisää verrattuna edelliseen vuoteen. Tämä ei välttämättä tarkoita, että hädän määrän arvioidaan kasvavan, vaan toivottavasti enemmänkin sitä, että apua osataan pyytää oikea-aikaisesti. On suurta viisautta perheessä tiedostaa avun tarve ajoissa. Hetken hengähdys pikkulasten hoidossa ja jo tieto siitä, että apua saa tarvittaessa, auttaa jaksamaan. Hyvällä tukiverkostolla varustetut vanhemmat jaksavat kasvattaa tasapainoisia lapsia ja nuoria.

Arvoisa rouva puhemies! Oma kokemukseni opettajana on vahvistanut käsitystäni siitä, että oirehtivan lapsen ja nuoren taustalta löytyy usein huonolla elämönhallinnalla olevia huoltajia. Vanhemmuuden tukemiseen kannattaa panostaa kaikilla mahdollisilla tavoilla, sillä omassa elämässään kaltevalla tasolla taiteileva vanhempi haluaisi hankin kuitenkin olla hyvä huoltaja ja tarjota lapselleen mahdollisimman hyvän lapsuuden.

19.37 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Tähän alkuun on kiitosten kera todettava, että suomalainen julkinen terveydenhuolto on yksi maailman parhaista. Kaikkia ihmisiä hoidetaan heidän tulotasostaan ja taustastaan riippumatta yhdenvertaisesti — yleensä, mutta ei aina. Tänä syksynä olen perehtynyt julkiseen terveydenhuoltoon syvemmin erään potilasryhmän näkökulmasta. Ensimmäisen kerran kuulin ME/CFS-nimisestä sairaudesta törmättyäni syksyllä Krista Lahtisen julkiseen Facebook-päivitykseen. Krista on nuori nainen, pyöräsuunnistaja, joka sairastui äkisti tuntemattomaan sairauteen noin viisi vuotta sitten. Hänen ja häntä hoitavien ystävien pääviesti oli, että hän ei saa oireidenmukaista hoitoa edes minimitasolla. Kun nämä asiat nousivat esiin syksyllä, kutsuin eri puolueiden kansanedustajia tapaamaan potilaita ja lääkäreitä. Myös Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia oli kokouksessa edustettuna. Erityistä kiitosta ansaitsevat kollegat Martti Talja, Matti Semmi, Sari Tanus ja Tiina Elovaara, joiden kanssa olemme tehneet asiassa hyvää yhteistyötä.

Arvoisa puhemies! ME/CFS on vakava fyysinen sairaus, joka invalidisoi potilaan monessa tapauksessa täysin. Duodecim arvioi, että Suomessa on vähintään 10 000 ihmistä sairastunut tähän sairauteen. Taudinkuva on yleensä se, että terveellä ihmisellä alkaa äkisti pitkäkestoinen uupumus ja huonovointisuus, joka pahenee vähäisestäkin ponnistelusta eikä lieviydy edes levolla. Muita oireita voivat olla muun muassa pitkittynyt kuume, sykkeen vaihtelut, lihas- ja nivelsäryt, tulehdukset sekä lähimuistin heikentyminen. Sairauden aiheuttajaa ei ole vielä löydetty. Yksityinen terveydenhuolto hoitaa usein potilaiden oireita hyvillä tuloksilla toisin kuin julkinen puoli, joka tunnustaa ja tuntee tämän sairauden huonosti.

Nyt on korkea aika katsoa mallia kansainvälisesti. Emme voi olla takapajula, jossa ihmisiä jätetään heitteille. Norjassa tehtiin jo vajaa kymmenen vuotta sitten noin tuhat ME/CFS-diagnoosia vuodessa, kun Suomessa vuosittainen diagnoosien määrä lasketaan kahden käden sormilla. Ruotsissa julkaistiin juuri tällä viikolla valtiollisen lääketieteellisten

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

menetelmien arviointiyksikön SBU:n raportti ME/CFS:stä. Raportti painottaa sairauden diagnosoinnin tärkeyttä. Lisäksi mainittiin se, että jos jostakin hoitomuodosta ei ole vielä kattavaa tieteellistä näyttöä, se ei tarkoita sitä, etteikö hoito hyödyttäisi potilaita. Kokeellisia hoitoja peräänkuuluttavat potilaat myös Suomessa. Tarvitsemme lisää tutkimusta sen sijaan, että torppaisimme sitä. Ketään vakavaa fyysistä sairautta omaavaa ei tule luokitella psyykkisesti sairaaksi vain siksi, että lääkäri ei tunne sairauden alkuperää. Jotkin vanhemmat joutuvat taistelemaan lastensa hoidon lisäksi myös lastensa huoltajuudesta, kun lasten-suojelu epäilee heidän keksineen lapsillensa oireita.

Arvoisa puhemies! Eduskunta on kuullut ME/CFS-potilaiden avunhuudon ja huomenna vahvistaa, että heidän hyväkseen pitää toimia välittömästi. Valtiovarainvaliokunta kohdisti 200 000 euron määrärahan Hyvä käytäntö -suosituksen tekemiseen ME/CFS:stä. Eduskunta odottaa, että asiantuntijat ja potilaat kootaan saman pöydän ääreen ja käydään läpi tilannetta ja tieteellistä näyttöä myös muiden maiden, kuten Ruotsin ja Norjan, kokemusten kautta.

Arvoisa puhemies! Se, miksi tästä yhdestä sairaustyyppistä puhun, on, että tämä ei ole ainoa, mikä Suomessa on ongelmana. Meidän on todettava se, että meillä on useita sairauksia, joiden hoidossa on paljon korjaamisen varaa. Saamme eduskuntaan hyvin paljon palautteita myös muun muassa sisäilmasairailta, monikemikaaliherkiltä MCS-potilailta ja kilpirauhasongelmista kärsiviltä. Heidänkin tilanteensa vaatii vakavaa huomiota. Kautta aikojen on ollut sairauksia, joiden syytä ei ole tiedetty ja joihin sairastuneita on syrjitty. Näitä ovat olleet muun muassa hiv, ms-tauti ja epilepsia. Historia ikävä kyllä toistaa itseään.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi vielä yhteenvetona kysyn: Milloin potilaita aletaan uskoa? Milloin kiinnitetään huomiota asiasta jo olevaan tieteelliseen näyttöön ja investoidaan lisätutkimuksiin? Peräänkuulutan lääkäreiltä ammattiylpeyttä. Haluan siis osaltani [Puhemies koputtaa] viestittää kaikille yllilääkäreille ja muille alan asiantuntijoille Suomessa, että me luotamme toki teidän ammattitaitoonne hoitaa julkisella sektorilla [Puhemies koputtaa] kaikkia sairaita yhdenvertaisesti. [Puhemies: Aika!] Haluamme luottaa, että Suomessa vakavaa sairautta sairastava saa aina ja välittömästi oireidenmukaista hoitoa riippumatta siitä, löytyykö siihen lääketieteellistä selitystä, [Puhemies: Aika!] koska kaikille kuuluvat samat ihmisoikeudet.

Ja aivan lopuksi vielä kaksi lausetta: Jos sairas on lisäksi työkyvytön, tulee hänen saada lain suomaa sosiaaliturvaa, kuten sairauspäivärahaa. Oikea suunta on Suomessa ottaa mallia Norjasta, missä pääministeri jo kolme vuotta sitten esitti julkisen anteeksipyyntönsä ME/CFS-potilaiden kohtalosta. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Meillä ovat nämä aikarajat yhdessä sovittuja, mutta mennään eteenpäin.

19.43 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa huomionarvoista on ensinnäkin se, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien toimeentuloa helpotetaan. Takuueläkkeitä korotetaan yhteensä 10 miljoonalla eurolla ja vähimmäispäivärahoja 20 miljoonalla eurolla. On hyvinvointiyhteiskunnan perusarvo, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevia tuetaan.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Toiseksi on tärkeää, että lyhytkestoisen työn vastaanottamiseen kannustetaan. Työttömyysetuuden sovittelussa siirrytään nykyisestä tulon ansainta-ajankohdan mukaisesta sovittelusta tulon maksuajankohdan mukaiseen sovitteluun.

Vielä kolmantena huomiona: lapsiperheiden arkea tuetaan kohdentamalla 25 miljoonaa euroa kotiapuun ja lastensuojeluun — erittäin tärkeitä panostuksia.

Perheille hyvä uutinen on myös se, että adoptio- ja monikkoperheiden sekä yksinhuoltajaäitien asemaa etuusjärjestelmässämme vahvistetaan.

On hyvä asia se, että tämä hallitus kokoomuksen aloitteesta otti agendalleen kesken vaalikauden myös perhevapaaudistuksen eteenpäinviemisen. Siinä saatiin joitakin korjauksia perhevapaaetuuksiin, mutta se kokonaisuudistus, joka tarvitaan, jäi vielä seuraavalle vaalikaudelle tehtäväksi. Nyt kun kokoomus tämän asian nosti hallituksen agendalle ja laajemmaksi yhteiskunnalliseksi keskusteluksi, joka on nyt käyty, niin uskon, että seuraavalla vaalikaudella löytyy laaja tuki sille, että perhevapaat uudistetaan. Se on tärkeää, koska perheet tarvitsevat lisää joustavuutta arkensa järjestämiseen sujuvasti, nykyistä parempia vaihtoehtoja yhdistää esimerkiksi osa-aikainen työskentely vanhempainvapaaseen, yrittäjyys vanhempainvapaaseen ja niin edelleen. Eli perheiden joustavampi arki, lasten etu ja naisten työmarkkina-aseman parantaminen ovat niitä keskeisiä syitä, minkä vuoksi perhevapaaudistus tarvitaan, unohtamatta tietenkään tasavertaista vanhemmuutta. Lapsella on oikeus molempiin vanhempiinsa. Ja perheille täytyy jättää laajat valinnanmahdollisuudet oman arkensa järjestämiseen, jossa perhe itse on oman tilanteensa paras asiantuntija.

19.46 Sari Raassina kok: Arvoisa puhemies! Kliininen, terveystieteellinen ja lääketieteellinen tutkimus säästää ihmishenkiä ja lisää terveydenhuollon vaikuttavuutta. Budjettiesityksen 21 miljoonan euron pohja, johon valtiovarainvaliokunta lisäsi 2,8 miljoonaa, ei ole edelleenkään riittävä. Kunnat tukevat sairaanhoitopiireissä tehtävää tutkimusta, erityisesti yliopistosairaaloissa ja suurimmissa keskussairaaloissa, useilla miljoonilla euroilla vuosittain.

Kannan suurta huolta sote-uudistuksen toteutumisesta riippumatta siitä, kuinka kansallisetkin merkittävien tutkimuskokonaisuuksien tulee jatkossa käymään, jos STM:n budjetin osalta tutkimusrahoitusta ei lisätä. Olen erittäin vakavasti huolissani siitä, että ministeri Saarikko toi esiin suunnitelman, jonka mukaan tutkimusrahoitus upotettaisiin maakuntien yleiskatteellisen rahoituksen osana sote-uudistuksen toimeenpanoon. Tähän ajatteluun en voi sitoutua. Maakuntien päättäjät joutuisivat siten valitsemaan kansalaisten konkreettisten terveys- ja hoivatarpeiden toteuttamisen ja kliinisen tutkimustyön välillä. Voin vain kuvitella, kuinka hankalassa tilanteessa erityisesti pienimmät yliopistosairaalat tuoloin olisivat. Toivon, että kaikki tuleviin hallitusohjelmaneuvoitteluihin osallistuvat puolueet nostavat keskiöön kliinisen terveystutkimuksen rahoituksen STM:n budjettirahoituksen kautta aivan riippumatta siitä, kuinka sosiaali- ja terveyspalvelut jatkossa Suomessa järjestetään ja tuotetaan.

Suomi on lääketieteellisenkin tutkimuksen näkökulmasta pieni maa. Rajallisten resursien todellisuudessa on tärkeää muistaa, että rahoitus kohdennetaan erityisesti niihin tutkimusaloihin, joissa meillä on jo vahvaa osaamista ja joiden merkitys sekä talouden, esiintyvyyden että hoitojen kehityksen näkökulmasta antaa parhaan mahdollisen vaikuttavuuden.

Kansallista genomi-, syöpä- ja lääkekeskusta koskettavalle momentille on osoitettu 5,2 miljoonaa euroa. Momentilta on mahdollista rahoittaa myös kansallista neurokeskusta. Neurokeskusta ei kuitenkaan mainita otsikossa. Neurokeskukseen liittyvä tutkimus- ja ke-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

hitystyö on täydessä käynnissä. Erilaisen kohtelun perusteeksi ei riitä toimintakokonaisuuden varhainen kehitysvaihe, aivan samassa tilanteessa on lääkekehityskeskus. Siksi kansallinen neurokeskus olisi ansainnut paikkansa muiden merkittävää työtä tekevien keskusten joukossa. Sen rahoitus on turvattava myös seuraavalla vaalikaudella.

Lopuksi totean, että valtiovarainvaliokunnan lisäys valtioneuvoston kanslian määrärahoihin sisäilmatutkimuksen tukemiseen mahdollistaa oikein kohdennettuna ainakin kahden tutkijan palkkaamisen vuodeksi. Sisäilmaterveyden tutkimus on hyvä esimerkki poikkitieteellisestä tutkimuksesta, jossa tarvitaan laajaa yhteistyötä muun muassa lääketieteen asiantuntijoiden ja rakennusalan ammattilaisten välillä. Tämän kaltaista tutkimusyhteistyötä tarvitaan jatkossa myös muilla yhteiskunnan terveyden ja turvallisuuden kannalta merkittävillä alueilla.

19.50 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Vanhusten palvelut tuovat parhaimmillaan turvaa ikäihmisille ja heidän läheisilleen. Aidosti sydämellä ja ammattitaidolla työtään tekevä hoitaja on yhteiskunnalle moninkertaisesti palkkansa arvoinen. Sellainen hoitaja osaa kuntouttaa asiakastaan, huolehtia ehkäisevästi mielenterveydestä, pitää huolta ravitsemuksesta, puhtaudesta ja havaita muutoksia vanhuksen terveydentilassa. Ylityöllistetty, uupunut ja työn imun menettänyt hoitaja ei kykene kuin teknisesti selviytymään pesuista ja välttämättömistä hoivatoimista vanhuksen kotona. Sellainen työ kasvattaa korjausvelkaa, joka on edessämme aivan pian maksettavana.

Sen lisäksi, että kotihoidon resurssit ovat hyvin tiukat, meillä on myöskin ilmiö, jota kutsutaan nimellä haamuhoitajat. Nämä haamuhoitajat ovat työvuorolistoihin merkittyjä hoitajia mitoituksessa, jotka kuitenkin tosiasiallisesti eivät ole työssä tekemässä työtä vanhusten parissa. Näiden todellista määrää ei varmasti tällä hetkellä tiedä kukaan, koska valvontaa ei pystytä resurssien takia tekemään kuin ainoastaan suurimmassa hädässä oleviin yksiköihin. Sen vuoksi aluehallintoviraston resursseja nimenomaan valvontaan pitäisi pystyä nykyisestään lisäämään. Omavalvontajärjestelmä ei ole riittävä järjestelmä, ei vanhusten, ei lasten, ei vammaisten osalta. Se on hyvä tuki ja lisä hoitotyölle, hoitotyön etiikalle ja moraalille, jota koulutuksessa annetaan alan ammattilaisille, mutta ulkopuolisen valvonnan on oltava merkittävästi paremmin resursoitua kuin nykyisellään.

Kuntien omavalvontasuunnitelmissa on myöskin puutteita, ja erityisesti ostopalveluiden valvonta on useissa kunnissa täysin olematonta. Oikeastaan valvontaa tehdään vain silloin, kun jostain tulee valituksia tai viestejä siitä, että mitoitukset tai muuten olosuhteet eivät ole kunnossa, ja niinhän ei valvonnan kuuluisi toimia. Valvonta toteutetaan usein myöskin niin, että asiasta ilmoitetaan etukäteen — toki avi tekee myöskin käyntejä ilmoittamatta — mutta etukäteen ilmoitetut käynnit voivat johtaa siihen, että erityisesti valmistaudutaan tarkastuksen tulemiseen, ja silloin se todellinen tilanne ei tule sillä tavalla esille kuin pitäisi tulla, jotta pystytään saamaan selvyyttä, millaisista resursseista, millaisesta hoidosta ja hoidon laadusta on kysymys. Kaikkein räikeimpiä esimerkkejä henkilöstömitoitusten laiminlyönnissä ovat siis nämä niin sanotut haamuhoitajat.

Kun ikäihmisten määrä Suomessa kasvaa, kasvavat myös kotihoidon asiakasmäärät ja tätä kautta hoitajien työpaineet. Työpaineitten myötä voi syntyä laadun heikkenemistä ja työuupumuksen kierrettä, ja sen vuoksi meidän onkin havahduttava kotihoidon tilanteeseen, niihin hätähuutoihin, joita viime aikoina olemme kotihoidosta kuulleet siitä, että hoitajat siirtyvät työstä muualle, koska kokevat, että eivät pysty työtä tekemään sen mukaan, jollaisen koulutuksen ja opin ovat saaneet ja jonka itse kokisivat sydämestään oikeaksi ta-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

vaksi hoitaa, ja tämä on meidän kuultava. Meidän on myöskin otettava tosissaan se, että kaikille koti ei ole paras paikka asua. Olemme jo vuosikausia hokeneet, kaikki poliittiset puolueet ja kaikki poliitikot hokeneet, toistaneet vain mantraa, että koti on ihmisen paras paikka asua. Koti on ihmisen paras paikka asua, jos siellä on turvallista, mutta kaikkien vanhusten osalta näin ei ole.

Arvoisa puhemies! Hallitusta on myöskin kehuttava hyvistä päätöksistä, ja on tärkeää, että yksinhuoltajien lapsilisään tehtiin korotus ja kaikkein pienituloisimmat vauvaperheet ovat saamassa korotuksen päivärahoihin. Se tuo varmasti helpotuksen monen perheellisen arkeen. Nämä parannukset ovat hyväsuuntaisia, mutta sellaisia olisimme toivoneet enemmänkin.

Kokonaisuudessaan toimet lapsiperheköyhyyden torjumiseksi ovat tällä [Puhemies koputtaa] hallituskaudella jääneet aivan liian kunnianhimottomalle tasolle. Parikymmentä vuotta sitten 90-luvun puolivälissä [Puhemies koputtaa] kunnissa oli perheen kotipalvelun käyttöjä noin 90 000. Kuntien säästöjen takia perheiden kotipalvelujen käyttöjen määrä tänä vuonna on jäämässä alle 40 000:een. Kysyttäväksi jää, mitä tapahtuu nyt niille perheille, [Puhemies: Aika!] joilla ei ole olemassa tukiverkostoa, isovanhempia tai muita läheisiä.

Arvoisa puhemies! Aikaisemmin on saanut puhua yli tämän ajan, mutta ilmeisesti nyt on niin, että...

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: 5 minuuttia.

Ahaa. Me olemme aikaisempina iltoina saaneet puhua täällä, mutta...

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Olemme sopineet yhdessä 5 minuutin rajasta. [Mika Niikko: Se on suositus!]

Asia selvä. Minä jätän nyt sitten puheenvuoroni kesken ja tähän.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nämä aikarajat ovat suosituksia, mutta ne ovat puhemiesneuvoston yhdessä sopimia, ja se on tietysti tiukka aika, kun on paljon asiaa.

19.56 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus heikentää leikkauksillaan kaikkein pienituloisimpien ja heikoimmassa asemassa olevien ihmisten asemaa. Terveyspalvelujen asiakasmaksuja on korotettu, ja lääkkeiden omavastuuosuudet ovat nousseet. Sairaanhoidon liittyvien matkakustannusten omavastuuosuudet ovat nousseet rajusti. Tämä osuu kipeästi juuri niihin, jotka tarvitsevat paljon terveystalveluita ja käyttävät paljon lääkkeitä. Moni vaikeasti sairas elää jo nyt köyhyysrajan alapuolella. Usea pienituloisen vanhus miettii, onko eläkkeestä varaa lääkkeisiin, jotta rahaa riittäisi ruokaan ja asumiseen. Tämä on epäinhimillistä ja kohtuutonta.

Pienituloisten perusturvaetuuksien indeksijäädytykset jatkuvat jo neljättä vuotta. Hallituksen säästöistä syntyvä kumulatiivinen vaikutus lisää etenkin pienituloisten lapsiperheiden, ikääntyneiden ja vammaisten köyhyysriskiä. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa korotetaan takuueläkettä tuntuvasti, jotta kaikkein köyhimpien eläkeläisten asema parane. Kun väestö ikääntyy, samalla lisääntyy niiden vanhusten määrä, jotka eivät selviä kotona ilman tukea. Jokainen vanhus ansaitsee inhimillisen hoidon, läheisyyttä ja virikkeitä. Kotona asu-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

mista on tuettava viemällä kotiin palveluja, kuten ateria- ja siivouspalvelua. Koska vanhus-tenhuollosta kuulee jatkuvasti vakavia puutteita, on hoitajamitoituksen kirjaaminen lakiin tarpeen.

Omaishoito on edullinen ja inhimillinen ratkaisu. Tällä hetkellä omaishoidon tuki ja sen myöntämiskriteerit poikkeavat paikkakunnittain. Omaishoidon tukea tulee nostaa, ja omaishoitaajille on tarjottava tukipalveluja, jotta he paremmin jaksavat hoitaa läheistään.

Hallituksen toimesta keliaakikkojen ateriatuki on kokonaan poistettu. Se on epäreilua. Keliakian ainoa hoitomuoto, ainoa lääke on täysin gluteeniton ruokavalio. Symbolisesti tuen merkitys on tärkeä, sillä se kannustaa keliaakikkoja pitämään huolta itsestään.

Arvoisa puhemies! Joka kahdeksas suomalainen lapsi elää köyhässä perheessä. Lasten köyhyysaste kolminkertaistui 90-luvun puolivälistä vuoteen 2007. Sitten se jäi 10 prosentin tasolle, mutta kääntyi uuteen kasvuun vuonna 2012. Näiden pysäyttävien lukujen valossa hallituksen tulee ryhtyä korjaaviin toimiin ja perua leikkaukset lapsiperheiden etuuksiin. Hallitus on leikannut perheiden etuuksia jäädyttämällä lapsilisien indeksikorotukset, rajoittamalla lapsen oikeutta päivähoitoon, kasvattamalla päivähoiton ryhmäkokoja sekä leikkaamalla työttömien ja muiden vähäosaisten perusturvaa ja etuuksia.

Köyhiä ja syrjäytymisvaarassa olevia lapsia voidaan auttaa parantamalla lapsiperheiden tukia ja palveluja, edistämällä työn ja perhe-elämän yhteensovittamista sekä palauttamalla päivähoito-oikeus joka lapselle. Esimerkiksi perheitä tukevaa kotipalvelua ei ole saatavilla kuten oli ennen 90-luvun lamaa. Perheiden kotipalvelusta voi saada apua lastenhoitoon, pyykeihin ja ruuanlaittoon, kun arjen kriisit koettelevat. Perheiden voimavarojen palautuminen taas auttaa työllistymisessä ja kouluttautumisessa. 90-luvun alussa vuosittain kotipalvelua sai noin 60 000 perhettä, nyt vain 15 000. Sosiaalihuoltolain uudistuksesta huolimatta moni perhe on jäänyt vaille tukea ja kotiapua.

Investoimalla lapsiin ja nuoriin murretaan huono-osaisuuden kierre. Tämä on myös hyvinvointivaltiomme perusajatus. Lasten ja perheiden hyvinvointiin panostaminen on investointi tulevaisuuteen. Tulevan hallituskauden tärkeimpiä tehtäviä on lapsiperheköyhyyden vähentäminen. Rahoitussuunnitelma lapsiköyhyyden selättämiseksi on aloitettava nyt.

Arvoisa puhemies! Meidän on paljosta kiittäminen — vapaasta maasta — sotiemme veteraaneja. Iloitsen siitä, että kotiin vietävät palvelut veteraaneille paranevat. Iäkkäät, haaraat veteraanit tarvitsevat kotiin vietäviä palveluja, sillä monet eivät enää jaksaa lähteä kuntoutukseen kodin ulkopuolelle.

Kiitän lisäksi valiokunnan tekemää lisäystä avustajakoiratoiminnan laajentamiseen. Koira edistää ja ylläpitää vammaisen avustettavan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Yhdyn myös valiokunnan vaatimukseen, että tarvitsemme krooninen väsymysoireyhtymä -taudin eli CFS-taudin osalta kansalliset linjaukset tunnistamisessa ja hoidossa sekä sosiaalietuuksien myöntämisessä. Nyt monet potilaat ovat jääneet vaille apua ja hoitoa, mikä on täysin kestämatöntä hyvinvointivaltiossa.

20.01 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Elämme Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon kannalta merkittäviä aikoja. Seuraavien kuukausien aikana päätetään siitä, mihin Suomea viedään. Myös sote-uudistuksen varjossa on kuitenkin tapahtunut paljon asioita, eikä hallituksen kädenjälki ole kovinkaan vakuuttava.

Sipilän hallitus jää historiaan perusturvan ja peruspalveluiden heikentäjänä. Eriarvoisuus on lisääntynyt. Hyvin toimeentulevalla väestöllä on asiat melko hyvällä mallilla, mutta viime aikojen hyvästä talouskehityksestä ovat yhä pahemmin jääneet jälkeen pienitulo-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

set, työttömät, sairaat, lapsiperheet ja ikäihmiset. Talouskasvusta huolimatta hallitus jatkaa ensi vuonnakin indeksijäädytyksiä, jotka ovat koko hallituskauden ajan heikentäneet ennen kaikkea pienituloisten ihmisten perusturvaa.

Monet pienituloiset, esimerkiksi pientä eläkettä saavat, pitkäaikaissairaat tai yksinhuoltajaperheet, saavat usein samaan aikaan useita eri sosiaaliturvaetuuksia, esimerkiksi asuimistukea, sairauspäivärahaa, työttömyysturvaa, vanhempainrahaa. Sosiaaliturvaleikkauksia ja indeksijäädytyksiä on nyt tehty joka ikinen vuosi tämän hallituksen toimesta, ja ne ovat vielä usein kumuloituneet samoille ihmisille ja perheille, minkä seurauksena sosiaaliturvaleikkaukset ovat tehneet suuren loven pienituloisten ihmisten ja perheiden perusturvaan ja ajaneet ihmisiä toimeentulotuen varaan. Esimerkiksi täällä on tänään käyty keskustelua siitä, että indeksileikkaus ei olisi todellinen leikkaus. Kuitenkin me voimme osoittaa sen, että esimerkiksi kansaneläke on kuukaudessa 25 euroa pienempi kuin se olisi, jos tätä indeksijäädytystä ei olisi tehty, ja vastaavasti tämä luku on 300 euroa vuodessa. Työttömyyspäivärahan osalta tilanne on 27 euroa 50 senttiä kuukaudessa, eliikkä vuodessa leikkausta on tehty 330 euroa.

Valitettavasti hallituspuolueet, kokoomus, keskusta ja siniset, ovat hyväksyneet tämän arvoleikkauksen. Perusturvan varassa olevien ihmisten aseman heikentäminen ja eriarvoisuuden lisääminen on ollut alusta alkaen hallituksen tietoista politiikkaa. Tämä kurssi on vihdoinkin käännettävä. Sosiaalidemokraatit eivät tätä hyväksy, eikä meidän vaihtoehtobudjetissamme näitä leikkauksia tehtäisi.

Arvoisa puhemies! Pitkäaikaissairaiden osalta on syytä nostaa esille kaksi erityistä epäkohtaa.

Hallitus on lakkauttanut keliakiaa sairastavien ruokavaliokorvauksen. Tällä hetkellä keliakiaa sairastava ei saa lainkaan yhteiskunnan tukea sairautensa hoitoon, vaikka kyseessä on autoimmuunisairaus, joita ovat muun muassa reuma ja ms-tauti. Keliakiaa sairastavat ihmiset ovat kokeneet, että hallitus suhtautuu heihin välinpitämättömästi ja vähättelevästi. Tämän seurauksena keliakikot ovat ajautuneet eriarvoiseen asemaan suhteessa muihin sairastaviin ihmisiin. Koska nykyinen hallitus ei tätä korjaa, tämä tulee korjata välittömästi uuden hallituksen toimesta. [Mika Niikko: Juuri näin!] Keliakiakorvaus on palautettava, ja tästä syystä olenkin jättänyt asiasta myös lakialoitteen. [Mika Niikko: Muistakaa tämä!]

Toinen hallituksen virhe on diabeteksen hoitoon käytettävien lääkkeiden korvattavuuden alentaminen 100 prosentista 65:een. Tämäkin päätös kohdistui ennen kaikkea monisairaisiin, vähävaraisiin ikäihmisiin ja oli omiaan kasvattamaan sosioekonomisia terveyseroja. Leikkausta perusteltiin säästötarpeilla, mutta kaikki tutkimukset osoittavat, että hoitamaton diabetes tulee yhteiskunnalle entistäkin kalliimmaksi nimenomaan siitä aiheutuvien liitännäissairauksien takia. Siltä osin hallituksen perustelu on tekaistu. Näistä syistä olen esittänyt myös tämän korvauksen palauttamista entiselleen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen yhtenä tavoitteena on omais- ja perhehoidon kehittäminen ja omaishoitajien tuen parantaminen. Siltä osin hallitus on tehnyt paljon hyvää työtä. Haluan kuitenkin muistuttaa, että omaishoitajien juridinen asema on tällä hetkellä heikko nimenomaan sen määräsidonnaisuuden takia, ja koska heillä ei ole todellista juridista asemaa, niin kunnat pystyvät yksipuolisesti joko lakkauttamaan sopimukset tai sitten heikentämään niitä.

Arvoisa puhemies! Sitten ikäihmisten palveluista. Me puhuimmekin äsken vanhusasiainvaltuutetun viran perustamisesta — siihen en enää palaa — mutta lastensuojelun osalta totean vielä, että meidän on vahvistettava lastensuojelua ja saatava sille selkeät mää-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

rittelyt muun muassa siitä, kuinka monta asiakasta yhdellä sosiaalityöntekijällä on, koska sosiaalityöntekijät ovat erittäin uupuneita, työtaakka on kohtuuton ja he eivät enää pysty auttamaan perheitä ja lapsia riittävän ajoissa, vaikka näin tulisi tehdä. Tämän he ovat todenneet monta kertaa. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

20.07 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Palaan tässä puheenvuoroni aluksi täällä jo aiemmin käytyyn keskusteluun nuorten syrjäytymisestä, ja siihen liittyviin masennukseen ja mielenterveydellisiin ongelmiin. Ja kuten me täällä totesimme, näitä ongelmia on pyrittävä ja pystyttävä ehkäisemään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Se on tietenkin tärkeää paitsi inhimillisesti myös yhteiskunnallisesti ja pitkällä tähtäimellä taloudellisestikin. Perussuomalaiset ovat tässä valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessaan korostaneet kolmannen sektorin, järjestöjen, tekemän työ merkitystä ja tärkeyttä, ja kehotammekin hallitusta satsaamaan järjestöjen tekemän mielenterveystyön resursseihin ja muihin edellytyksiin, ja muun muassa kiusaamisen ehkäisyssäkin järjestötyön rooli on erittäin tärkeä.

Arvoisa puhemies! Olemme puhuneet tänään paljon myös lapsiperheiden asemasta ja syntyvyyden rajusta laskusta. Ikävä kyllä syntyvyys on laskenut jo alle 50 000 lapsen vuodessa, ja se on siten alimmillaan 150 vuoteen. Syntyvyyden laskua on pahentanut muun muassa lapsiperheiden taloudellisesti heikko asema. Ja vaikka hallitus tällä kaudella, aivan oikein, on yleisesti ottaen keventänyt tuloverotusta, niin lapsiperheiden osalta se on jopa kiristynyt. Tämä johtuu pääosin siitä, että Sipilän hallitus lakkautti vuoden 2017 lopussa verotuksen lapsivähennyksen, joka aiemmin saattoi tietää pieni- ja keskituloisille lapsiperheille, niiden vanhemmille, nettotuloihin jopa 400 euron lisäystä. Nyt se menetettiin. Ja valitettavasti perussuomalaisten ehdotus lapsivähennyksen palauttamisesta kaatui jo aiemmin äänestyksessä tässä joulun alla. Muistutettakoon vielä, että lapsivähennys otettiin aikanaan käyttöön vuoden 2015 alussa kompensoimaan Stubbin hallituksen rajuja lapsilisäleikkauksia.

Arvoisa puhemies! Kysyin ministeriltä aiemmin tässä keskustelussa sote-uudistuksen vaikutuksia asiakasmaksujen tasoon, käytännössä niiden nousuun. Valitettavasti en saanut selvää vastausta, mikä se uusi taso tulisi edes osapuilleen olemaan. Mutta jos hallituksen valinnanvapausmalli otetaan käyttöön, tarkoittaa se joka tapauksessa useiden kymmenien prosenttien nousua asiakasmaksuihin. Nämä vaikutukset olisivat kaikkein karuimpia erityisesti vähävaraisimmalle kansanosalle, ja vaikka valinnanvapaus on sinällään kannatettava tavoite, niin täytyy pitää erityisen tarkasti huolta, että asiakasmaksujen taso ei nouse merkittävästi. Onkin todella hankala paikka meille edustajille, ettei näin tärkeää tietoa ole eduskunnan käytössä, vaikka se on välittömässä yhteydessä uudistuksen hyväksyttävyyden kanssa.

20.10 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Vuonna 2015 keväällä, kun hallitusohjelmaa laadittiin, talouden tilanne oli äärimmäisen synkkä monin tavoin. Se oli heikentynyt edellisellä vaalikaudella ja jo pitempään, ja silloin oli pakko tehdä monenlaisia toimenpiteitä. Valitettavasti verotuksen puolella ei hallitus pystynyt silloin liikkumaan niin kuin olisi ollut järkevää ja oikeudenmukaista. Jätettiin verotuksen käyttäminen ikään kuin unholaan ja naulattiin se kiinni. Jolloin sitten ne toimenpiteet, jotka oli pakko tehdä, suuntautuivat kohtuuttomankin paljon perusturvaan ja näihin etuuksiin, jotka ovat lapsiperheille, eläkeläisille, sairaille ja työttömille ja muille erityisryhmille elintärkeitä.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Me perussuomalaiset pystyimme sentään estämään esimerkiksi eläkkeensaajien asumistuen leikkauksen, joka oli hallitusohjelmassa, sen liitteessä numero 6, mutta monia muita tuli, joita emme pystyneet estämään. No, voidaan sanoa, että tulosta on syntynyt siinä mielessä, että tuolla hallitusohjelmalla kuitenkin kansallisesti kansainvälisen kehityksen myötävaikutuksella on saatu suunta muuttumaan ja tänä päivänä talouden tilanne on merkittävästi parempi kuin oli 3—4 vuotta sitten — todella ratkaisevasti parempi.

Ja tässä onkin nyt se tilanne, että nyt hallituksella olisi ollut mahdollisuus viimeisessä budjetissaan kääntää tämän politiikan suuntaa merkittävästi, varsin tuntuvasti näiden kaikkien heikoimmassa asemassa olevien hyväksi, joilta alkukautena leikattiin. Tämä on se meidän vaihtoehtobudjettimme kirkas linja. Me emme todellakaan esittäneet indeksikorotuksia kaikkiin etuuksiin vaihtoehtobudjetissamme, vaan me kohdensimme panokset niihin väestöryhmiin, jotka ovat kaikkein suurimman avun tarpeessa tällä hetkellä. Mutta kun hallituspuolueet tyrnäisivät, niin kuin edustaja Savio tuossa yhdeltä osin totesi, meidän kaikki nämä oikeudenmukaisuutta, kohtuutta tavoitelleet esityksemme, niin jäljelle jäi tässä viime vaiheessa se, että me olisimme halunneet indeksikorotukset tuoda mukaan ja -jädädytykset poistaa. No, nekin jäivät nyt sitten, ja hallituksen kylmä linja tältä osin jatkuu.

Valitettavasti nyt sitten seuraavat vuodet näyttävät tällä hetkellä varsin synkiltä, ja sen tähden tässä on huoli siitä, miten Suomi selviää. Syntyvyys on romahtanut, ja köyhyys on syvä. Tarvitaan kyllä oikeudenmukaisuutta jatkossakin.

20.13 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksella haetaan tai ainakin haettiin alkumetreillä 3 miljardin euron säästöjä suhteessa nykyiseen kustannuskehitykseen. Tosin valtiovarainvaliokunnan kuulemisessa on jo päästy totuus näkemään, että niitä säästöjä ei välttämättä ainakaan lyhyellä aikavälillä useamman vuoden ajanakaan synny. Näistä säästöistä 700:aa miljoonaa haettiin alkuaikoina vanhuspalveluista. Yksi säästöjen kärkitavoite silloin alkumetreillä oli, että vuorokautisen palveluasumisen asiakkaat siirtyisivät enemmän kotihoitoon. Tavoite oli vähentää palveluasumista 40 prosentilla.

Yhden esimerkin kerron eräästä kotona asuvasta ystävästäni: Hän täytti vajaat kaksi kuukautta sitten 90 vuotta. Marianna rakastaa kotiaan ja haluaisi asua siellä elämänsä loppuun saakka. Ikä tuo kuitenkin elämässä paljon rajoitteita selvitä itsenäisesti kotona 24/7. Marianna onkin sitten yhdessä lastensa kanssa hakenut jo pitkään pääsyä palvelutaloon asumaan. Kotihoidossa Mariannaa päivittäin hoitavat hoitajat tekivät palvelutarpeen arvioinnin, jossa todettiin, että hän ei pärjää kotona. No, esimiehet kokoontuivat tämän toteamisen jälkeen pyöreässä pöydässään omassa toimistossaan ja, yllätys yllätys, ilman että koskaan olivat Mariannaa nähneet, he päättivät, että hän ei tarvitse palveluasumisen paikkaa. Todettiin vain, että lisätään kotona käyntiä ja käydään siellä tästä eteenpäin kolme kertaa vuorokaudessa.

Tällaiset päätökset, joita ainakin Vantaalla tehdään yhtenä, vähättelevät kotihoitajien ammattitaitoa ja omaisia. Minun vaimoni on kotisairaanhoidajana Vantaalla. Hän on kätilö, hän haluaisi tehdä kätilön työtä, mutta kun se on kolmivuorotyötä, hän joutui lopettamaan sen vuonna 2011 pian minun tänne valintani jälkeen. Ja hän myös sairaanhoidajana tietysti rakastaa vanhusten hoitamista mutta hän on tuossa jo puolisen vuotta sitten jäänyt pois sieltä kotisairaanhoidajan tehtävistä jatkaakseen opintoja, päästäkseen toisenlaisiin tehtäviin. Ja mikä se syy on? No, se on juuri se, mistä Kristiina Salonen täällä aikaisemmin puhui: kotisairaanhoidajat ovat kaikki niin uupuneita ja ylikuormittuneita siitä tehtävästä.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Me puhumme kauniisti myös Vantaan valtuustossa joka vuosi siitä, että me haluamme lisätä resursseja. Tosin täytyy se sanoa, että Vantaa on kuullut jonkin verran näitä huolia. Se on lisännyt 15 kotisairaanhoidajaa nytten ensi vuoden budjettiin Vantaalle, mutta se kuitenkin tarkoittaa, että esimerkiksi Korsoon, missä minä asun, tulee vain yksi kotisairaanhoidaja lisää, ja siellä on seitsemän tiimiä. Käytännössä se ei ratkaise näitä ongelmia missään määrin. Työntekijät uupuvat, vanhukset eivät saa kohtaamista eivätkä saa riittävää hoivaa ja huolenpitoa. Vantaa päätti, että ensi vuoden budjetissa lisätään edelleen yli 75-vuotiaiden kotona asumista. Käytännössä kun nämä tekstit kirjattiin sinne, se tarkoittaa sitä, että virkamiehet noudattavat meidän päätöksiämme ja tulevat entisestään tekemään varmasti kaikkensa, että edes 90-vuotias Marianna ei pääse palvelutaloon asumaan.

Nyt yksi erikoinen piirre tässä ikäihmisten hoitamisessa — tai hoitamatta jättämisessä — on se, että heille sanotaan yleensä niin, että te olette niin hyväkuntoinen, että te pystytte asumaan vielä kotona. Sitten toisaalta, jos palvelukotiin menee asumaan, niin siellä pitäisi olla sen verran hyväkuntoinen, että voisi omatoimisesti asua siellä, muutenhan sinne ei pääse. No, loppujen lopuksi näiden ikäihmisten kohdallahan käy niin, ikävä kyllä, että hyvin monet loukkaantuvat kotona, heiltä murtuu lonkka tai jokin jäsen, kun he kaatuvat siellä, ja sitten he joutuvat sairaalaan. Ja ikävä kyllä hyvin monen kohdalla käy niin, että se sairaala on heidän viimeinen kotinsa. He eivät enää kuntoudu sieltä, jos he yhdeksänkymppisinä loukkaantuvat vakavasti, vaan he menehtyvät siihen hoitoon, mitä siellä sitten tehdään.

Tämän johdosta minä pyydän ja vetoan eduskuntaan, että me säätäisimme sellaisia lakeja, joissa taattaisiin minimimäärä kotisairaanhoidon henkilökunnan ja hoitajien mitoitukseen, jotta meidän arvokkaat vanhuksemme saisivat arvokasta ja asianmukaista hoivaa ja palvelua. Sen lisäksi meidän tulee lisätä varoja saadaksemme heille jokaiselle viimeisiksi elinvuosikseen mahdollisuuden päästä asumaan palveluasuntoon, mikäli kunto sitä vaatii ja mikäli vanhus myös oman henkisen hyvinvointinsa kannalta näkee sen tarpeelliseksi. — Kiitoksia.

20.19 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Pidän hyvänä tällä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla myös sitä asiaa, että parannuksia rintamaveteraanien palveluihin on tulossa. Rintamaveteraaneille nimittäin mahdollistetaan uuden lainsäädännön kautta 1. marraskuuta 2019 alkaen samat kotona asumista tukevat palvelut kuin sotainvalideille. Määrärahalisäys tähän on 20 miljoonaa euroa. Päätös varmistaa rintamaveteraanien palvelut ja niiden yhdenvertaisuuden kotipaikasta ja sotakohtalosta riippumatta. Veteraaneja oli tämän vuoden alussa elossa vielä 14 000 ja nyt 12 000. Keski-ikä on jo 93 vuotta. Heistä sotainvalideja on enää vajaat 2 000.

Arvoisa puhemies! Hallitus parantaa myös varusmiesten asemaa. Jos varusmies vammautuu suorittaessaan asevelvollisuutta, hän on paremmassa asemassa ensi vuonna kuin aiemmin. Varusmiehellä nimittäin on oikeus saada vamman tai sotasairauden aiheuttamasta pysyvästä haitasta kertakorvaus, ja tämä on merkittävä parannus. Myöskin varusmiespalveluksessa kuolleen asevelvollisen lähiomaisilla olisi tulevaisuudessa oikeus henkivakuutusluonteiseen kertakorvaukseen. Näissä kuolemantapaustilanteissa tietenkään mikään ei sitä inhimillistä menetystä korvaa, mutta perusteltua on tässäkin omaisten asemaa ottaa nykyistä paremmin huomioon.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

20.21 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja vanhusten hoivan tilanteesta. Esimerkiksi edustajat Salonen ja Niikko nostivat esiin sen tilanteen, että meillä asuu kotona tällä hetkellä moni sellainen ikäihminen, joka ei siellä kotona itse asiassa pärjäisi. Me tarvitsemme enemmän hoiva-asumista ja kodinomaista palveluasumista, ja seuraavalla kaudella tulee tarkastella vanhuspalvelulakia siltä osin, että näitä kriteerejä voidaan tiukentaa ja myös laittaa hoitajamitoituksia lakiin, että saamme riittävän määrän hoivaavia käsiä vanhuksillemme.

Edustaja Kiljunen puhui myös keliakiakorvauksesta, ja yhdyn täysin siihen, mitä hän totesi. Keliakiakorvaustahan edellinen hallitus korotti. Saimme siihen silloin tasokorotuksen, ja irvokasta kyllä, nykyinen hallitus sitten päätti lakkauttaa aivan koko tuen. Keliakikot eivät siten saa mitään tukea sairautensa hoitoon, vaikka kaikki ymmärtävät sen, että gluteeniton ruokavalio tulee kalliimmaksi ja on kuitenkin ainoa mahdollinen hoitokeino keliakiaa sairastavalle.

Haluan nostaa tästä hallituksen budjetista kuitenkin muutaman valonpilkahduksen, joista voi ihan aidosti kiittääkin.

Päihdeäitien hoito on asia, josta on useana vuotena kannettu huolta ja lisätty määrärahoja ja budjettiin, niin että sellaisille lasta odottaville äideille, jotka haluavat turvata syntyvän lapsensa terveyden ja haluavat saada tukea päihdeettömään elämään, se on nyt mahdollista, kun päihdeäitien hoitoon on turvattu määrärahat.

Myös minimivanhempainrahaa on korotettu ja adoptioperheiden asemaa parannettu. Nämä ovat tärkeitä toimia ja auttavat näissä tilanteissa eläviä lapsiperheitä, mutta silti nämäkään parannukset eivät poista sitä suuren kuvan todellisuutta, että meillä elää Suomessa yli 130 000 köyhää lasta ja lapsiperheköyhyys on lisääntynyt. Kun lapsiperheiden universaalit tuet ovat heikentyneet niin merkittävästi ja työttömien etuuksia on leikattu, monissa köyhissä perheissä ollaan nyt syvässä ahdingossa, vaikka joulu on tulossa.

Arvoisa puhemies! Vielä veteraanien tilanteesta. Yhdyn edustaja Vikmanin nostamiin asioihin. On hienoa, että eduskunta on yhdessä osoittanut tahtoa antaa kädenojennus kunniansalaisillemme ja laittaa veteraanien asioita kuntoon. Esimerkiksi lievimminkin vammaiset sotainvalidit saavat nyt samat palvelut [Puhemies koputtaa] kuin muut sotainvalidiveljet.

20.24 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tähän valtiovarainvaliokunnan budjettimietintöön sisältyy joitakin erittäin hyviä lisäyksiä verrattuna hallituksen alkuperäiseen budjettiesitykseen. Toki nämä lisäykset ovat euromääräisesti pieniä, mutta ainakin periaatteellisesti hyvin merkittäviä, ja perussuomalaiset ovat jo aiemmin korostaneet niitä muun muassa omassa vaihtoehtobudjetissamme.

Erityisesti haluan kiinnittää huomiota kahteen asiaan, joita edustajat Niikko ja Kankaanniemi ovat pitäneet ansiokkaasti esillä valiokunnassa ja jotka nyt on tuotu tosiaan myös tähän mietintöön määrärahalisäyksinä:

Mainitsen näistä ensin edustaja Niikon jo hyvin kuvaaman kroonisen väsymysoireyhtymän, jonka luokitukseen ja kansallisiin hoitosuosituksiin valiokunta siis lisää 200 000 euroa. Todettakoon tässä, että Duodecimin mukaan Suomessa on vähintään 10 000 tästä sairaudesta kärsivää potilasta, mutta valitettavasti tähän mennessä heidän oireitaan ei ole hattu tai ainakaan osattu ottaa aina vakavasti. Tämä asia on nimenomaan periaatteellisesti tärkeä siinä mielessä, että tämä kyseinen valiokunnan päätös, joka toivottavasti huomenna eduskunnan täysistunnossa yksimielisesti hyväksytään, avaa tähän tautiin sairastuneille

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

mahdollisuuden saada oikea ja oikeudenmukainen diagnoosi ja päästä sitten sitä myötä myös hoitoon.

Toisena asiana nostan esille ruoka-apujärjestöjen toimintaan myönnettävän 1 200 000 euron tuen, joka sisältyi perussuomalaisen vaihtoehtobudjettiin. Tämähän oli vuosina 2016 ja 2017 budjetissa, mutta viime syksynä sitten hallituspuolueet tämän halusivat sieltä poistaa. Oppositio toki silloinkin äänesti sen puolesta, mutta niukasti se opposition yhteinen esitys sitten kaatui. No nyt tämä on saatu takaisin budjettiin. Ruoka-avun tarve on Suomessa edelleen suuri, vaikka talouskasvu on ollut hyvää viime vuosina. Onkin tässä istunnossa esitetty toivomuksia, että tämä kyseinen tuki, joka ei kuitenkaan valtion budjetista ole kuin noin 1/50 000, voitaisiin ottaa pysyvänä tukena, ettei sitä tarvitsisi täällä eduskunnassa aina vuosittain siihen vääntää.

Haluan vielä puheenvuoroni lopuksi kiittää koko eduskuntaa siitä, että se on ilmeisen yksimielisesti päättänyt parantaa sodassa meitä hyvin ansiokkaasti ja oman henkensä uhalta puolustaneita veteraaneja. Siitä suuri kiitos.

20.27 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Meillähän tässä pääluokassa on huomenna sitten se päivä, jolloin äänestetään näistä muutosehdotuksista, joita oppositio on tehnyt tänne kaiken kaikkiaan 102 kappaletta. Nämä muutosehdotukset yleensä kuvaavat sitä havaintoa, että hallituksessa ei välttämättä ole lähdetty parantamaan niitä kaikkia asioita, mitä olisi ollut myös pienellä rahalla mahdollista toteuttaa, ja tämmöisellä pienellä rahalla toteutettavia esityksiähän nämä ovat suurimmalta osalta.

Esimerkkinä nostan vaikka sen Ritva Elomaan esityksen, että 500 000 eurolla saataisiin vanhusten ystävöitymistään lisää vauhtia ja kotona asuville ikäihmisille ja myös palveluasuntoihin saataisiin lisää toimintaa kehitettyä, nimenomaan järjestöjen kautta, merkittävä määrä tällaisella summalla. Tämähän esimerkiksi ei yleensä tarkoittaisi sitä, että sinne palkataan henkilökuntaa, vaan monet järjestöt pystyvät kouluttamaan tällaisella summalla useita kymmeniä tai satoja henkilöitä, jotka pystyvät ohjatusti ja organisoidusti sitten toimimaan. Tällaisia havaintoja yleensä tekevät ne henkilöt, jotka itse toimivat hoiva-alalla, kuten Kike Elomaa on toiminut itsekkin.

Lisäksi täällä on esityksiä — jos esimerkiksi katsoo vaikka tätä numeroa 71 — joiden olisin luullut löytyvän joiltain muiltakin oppositiopuolueiden jäseniltä. Täällä nimittäin lukee Toimi Kankaanniemen esityksessä näin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee työeläkejärjestelmän muutoksen, jolla niin sanottu taitettu indeksi palautetaan 50—50-indeksiksi pieniin ja keskisuuriin eläkkeisiin painottuen asteittain vuoteen 2022 mennessä.” Olisin odottanut — en ainakaan sitä löytänyt — että myös sosiaalidemokraatit olisivat tämän nostaneet esille, koska he kovasti korostavat omissa puheenvuoroissaan, varsinkin ennen vaaleja, että eläkkeitä on leikattu liikaa ja tämä ihmisarvoista elämää varten oleva toimeentulo puuttuu näiltä vähävaraisilta eläkeläisiltä, joita on reilusti yli puoli miljoonaa Suomessa. Kuitenkin, vaikka nämä on mahdollista tehdä ja esittää täällä, he jättävät todennäköisesti sen takia sen tekemättä, että he eivät aiokaan sitä ensi vaalikauden aikana edes pyrkiä toteuttamaan, vaikka he ennen vaaleja siitä puhuvat. Tämähän on todettu jo monta kertaa aikaisemmin. Lisäksi täällä on hyvä esitys Kankaanniemeltä myös se, että hallitus palauttaisi indeksitarkistukset kaikkiin etuuksiin ja eläkkeisiin, joiden osalta ne on jäädytetty.

Tällaisia ihmisarvoa parantavia esityksiä ja yleensäkin esityksiä, jotka koskevat vähävaraisia ihmisiä, on täällä paljon, 102 kappaletta, mutta huomenna ne tulevat kaikki hylätyik-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

si, niin tämä eduskunta toimii. [Puhemies koputtaa] Täällä ei ole tilaa sympatialle silloin, kun näistä asioista lähdetään päättämään. [Puhemies koputtaa] Siinä mielessä en ole tyytyväinen tähän hallitukseen, millä tavalla he ovat suhtautuneet näihin asioihin.

20.31 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Eduskunnan tämän vuoden viimeisellä suullisella kyselytunnilla tänään keskustelimme köyhyydestä ja eriarvoisuuden kasvusta. Suomessa on tällä hallituskaudella lähdetty kulkemaan todella huolestuttavaa polkua. Juuri julkaistun Tilastokeskuksen tulonjakotilaston mukaan suomalaisten eriarvoisuus on kasvavien tuloerojen myötä kasvussa. Pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvia henkilöitä oli 654 000 vuonna 2017. Pienituloisten osuus kotitalousväestöstä oli 12,1 prosenttia, mikä on 0,6 prosenttiyksikköä enemmän kuin edeltävänä vuonna.

Köyhyyskehitys on vieläkin yleisempää, kun kotitalouksien terveydenhuollon asiakasmaksut huomioidaan, selviää THL:n tuoreesta tutkimuksesta. Kun asiakasmaksut vähennetään ihmisten käytettävissä olevista tuloista, köyhien osuus väestöstä kasvaa tuhansilla ihmisillä. Tyypillinen terveydenhuollon asiakasmaksu on terveystieteiden tutkimuskeskuksen lääkärikäynnistä perittävä maksu. Esimerkiksi yli 65-vuotiaiden köyhyysaste kasvaa lähes 2 prosenttiyksikköä, kun asiakasmaksut otetaan huomioon. Eniten asiakasmaksuja maksavat pienituloiset ja eläkeläiset. Toisaalta siksi, että heillä on enemmän palvelujen tarvetta, ja toisaalta siksi, että heillä ei ole turvanaan vapaaehtoisia sairausvakuutuksia tai työterveyshuoltoa. Kun rahat eivät enää yksinkertaisesti heillä riitä, he säästävät lääkärikäynneistä, eivät siis mene lääkäriin, tai ruuasta. Tämä on arkipäivää kymmenesosalle vanhuksistamme. Lisäksi 30 prosenttia pitkäaikaissairaista lykkää lääkkeen ostamista tai vaihtaa sen halvempaan. Tämä on minusta hyvinvointivaltiolta todella huonoa sosiaalipolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Ei ole sattumaa sekään, että viime vuonna päättyi ulosottoon noin 320 000 julkisen puolen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksua. Nämä olivat ihan tavallisia hammashoidon, terveystieteiden tutkimuskeskuksen, sairaalan tai laitospalveluiden ynnä muiden sote-palveluiden maksuja. Eivät siis mitään luksuskuluja. Vaikka asiakasmaksut ovat olleet jo ennestään Suomessa kansainvälisesti vertailtuna korkeita, niitä on nykyhallituksen toimesta korotettu lähes 30 prosenttia. Näin on siis lisätty ihmisten köyhyyttä ja ulosottoon joutumista. Mielestäni terveystieteiden tutkimuskeskuksen maksu pitäisi poistaa kokonaan. Se auttaisi heti pienituloisia, eläkeläisiä ja perheitä, joissa on työttömyyttä.

Hallitushan antoi viime viikolla pitkään odotetun esityksensä uudeksi asiakasmaksulaiksi. Olen pettynyt, ettei tuo esitys vastaa terveydenhuollon vakaviin yhdenvertaisuusongelmiin. Esityksen mukaan maksun voisi periä jokaiselta terveystieteiden tutkimuskeskuksen käyntikerralta nykyisen maksimimäärän kolmen sijaan. Hallituksen esityksessä ei myöskään kielletä soten asiakasmaksujen laittamista kansainvälisten perintätoimistojen käsiin, jotka riistävät vanhuksiamme ja muita pienituloisia. Ja olen todella pettynyt, ettei hallitus ensi vuoden budjetissaan alenna asiakasmaksuja.

20.35 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Meidän täytyy tehdä päätöksiä kohti sitä, että Suomesta tehdään maailman paras maa lapsille ja perheille. Suomi on jo monella mittarilla maailman parhaiden joukossa, mutta toki meilläkin on parannettavaa.

Tässä budjetissa ensi vuodelle lapsiperheiden arkea tuetaan kohdentamalla lapsiperheiden kotiapuun ja lastensuojeluun 25 miljoonaa euroa, tämän nyt esimerkkinä mainitakseni, koska kotiapu on matalan kynnyksen palvelua perheiden tilapäiseen avuntarpeeseen.

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

Kaikkein pienituloisimpien pikkulapsiperheiden perusturva paranee vähimmäispäivärahojen noustessa.

Influenssarokoteohjelmaa kehitetään ja laajennetaan siten, että rokotusta tarjotaan jatkossa puolivuotiaista 6-vuotiaisiin. Rokotteiden hankintaan onkin tulossa miljoona euroa lisää.

Liittyen rokotteisiin laajemminkin: Rokotekattavuuden heikkeneminen on erityisen huolestuttava suunta, johon kehotan hallitusta hakemaan määrätietoisesti ratkaisuja, joilla rokotekattavuus turvataan. Ei nimittäin ole yksityisasiasia, jos laumasuoja heikkenee. Pieni lapsi ei voi itse päättää omasta terveydestään tai sen suojaamisesta. On hyvä, että rokottamista ja rokoteohjelmaa on kehitetty. Myös rokotevastaisuuteen ilmiönä on jo puututtu, mutta tähän toivon vielä määrätietoisempia toimia hallitukselta, koska asia on todella tärkeä suomalaisten terveyden kannalta.

20.37 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Vikman muistutti, että hallituksen budjetissa on hieman korotettu lastensuojelun määrärahoja. Olemme kauan kuulleet hätähuutoja lastensuojelun heikosta tilanteesta: muun muassa työntekijät kuormittuvat, ja työtaakka on suuri. Lasten oireilu ja mielenterveyshäiriöt ovat kasvaneet, ja perheiden ongelmat ovat suuria, johtuen isosti muun muassa kasvaneesta lapsiperheköyhyydestä.

Yksi keskeinen asia, jolla voimme helpottaa lastensuojelun laatua, on hoitajamitoitus, sosiaalityöntekijämitoitus lastensuojelulakiin, niin että yhdellä sosiaalityöntekijällä olisi maksimissaan 30 lasta, joiden hyvinvointiin hän pystyy parhaalla tavalla paneutumaan.

Lasten mielenterveyshäiriöiden helpottamiseksi on löydettävä uusia keinoja ihan koko maassa. Minun kotikaupungissani Espoossa on matalan kynnyksen nuorisopoliklinikka Nupoli, ja se on osoittautunut erittäin toimivaksi palveluksi, nimittäin nuori voi koska tahansa ottaa yhteyttä Nupoliin asiassaan. Ammattiauttajat pohtivat nuoren tilannetta ja voivat ohjata hänet joko keskusteluapuun tai sitten muun tuen ja palveluiden piiriin.

Edustaja Taavitsainen on tehnyt paljon työtä pikavippien suitsemiseksi ja velkakierteseen joutuneiden ihmisten auttamiseksi. Meillä on tässä lainsäädännöllisesti vielä paljon tehtävää, jotta voimme esimerkiksi rajoittaa pikavippien aggressiivista markkinointia. Tällä hetkellä lakivaliokunta käsittelee muun muassa lakia, jossa kaikkiin pikavippeihin on tulossa 30 prosentin maksimikorkokatto. Voi toki kysyä, onko tämä riittävä, koska 30 prosenttiakin kuulostaa kovin kovin suurelta.

Sosiaalista luototusta on saatavissa noin puolessa Suomen kunnista, ja... [Satu Taavitsainen: Ei kun kolmessakymmenessä!] — Kolmessakymmenessä. Puolet Suomen asukkaista on sen palvelun piirissä. — Vuonna 2015 valmistui työryhmän selvitys, jossa suositettiin, että sosiaalinen luototus pitäisi saada jokaiseen kuntaan. Sen takia tarvittaisiin lakimuutos, ja olen pahoillani, ettei hallitus ole tätä asiaa hoitanut kuntoon, kun vuonna 2015 olemme tienneet tämän suosituksen.

20.40 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Eduskunnassa on puhuttu tänään paljon eläkeläisköyhyydestä, ja myös edustaja Niikko otti äsken esille perussuomalaisten tekemän hyvän esityksen, josta äänestämme siis huomenna täällä eduskunnan täysistunnossa. Sali on todennäköisesti silloin hieman täydempi kuin nyt.

Kuten edustaja Niikko äsken kertoi, meidän esityksemme nostaisi toteutuessaan kaikkia työeläkkeitä, mutta sekä suhteellisesti että verotus huomioiden myös euromääräisesti suurimmat hyödyt koituisivat noin tuhannen euron työeläkettä saaville eläkeläisille. Perussuo-

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

malaisten mallissa näet otettaisiin käyttöön puoliväli-indeksi eläketulon ensimmäisen tuhannen euron osalta, ja tällä olisi tietenkin suuri vaikutus pitkän työuran matalapalkkaisessa työssä tehneiden, usein naispuolisten eläkeläisten pieniin työeläkkeisiin. Se helpottaisi heidän mahdollisuuksiaan selviytyä kotona omin avuin sekä tietenkin nostaisi samalla kotimaista kysyntää.

Arvoisa puhemies! Meillä on vaihtoehtobudjetissamme myös monia muita hyviä esityksiä, kuten inhimillisesti ja yhteiskunnallisesti tärkeää työtä tekevien omaishoitajien taloudellisen tilanteen kohentaminen. Me esitämme omaishoidon tuen muuttamista verovaapaaksi tuloksi.

Arvoisa puhemies! Kun ministerit olivat vielä paikalla, puhuttiin lyhyesti aktiivimallista. Noin vuosi sittenhän eduskunta päätti aktiivimallin hyväksyä opposition tiukasta vastarinnasta huolimatta. Me varoitimme täällä silloin, että tästä aktiivimallista seuraisi mahdollisia vaikeuksia muun muassa sen takia, että se kohtelee työttömiä eriarvoisesti riippuen siitä, onko heidän asuinpaikkakunnallaan tai sen läheisyydessä työtä tai muuta aktiivitoimenpidettä tarjolla.

Nyt valitettavasti on käynyt ilmi, että aktiivimallin teho on ollut varsin heikko, ja se onkin leikannut heinä-syyskuun aikana noin 160 000 työttömän etuuksia. Myös ministeri Lindström on todennut julkisuudessa, että aktiivimallin mukaisia toimenpiteitä on saatu aikaan vähän aikaiseksi eikä malli ole siten toiminut läheskään niin hyvin kuin hallitus esityksessään tai ministerit täällä eduskunnassa asiaa esitellessään meille mainostivat. Nyt ministeri Mattilan, joka tämän mallin meille, eduskunnalle, esitteli viime vuonna, tulisi ehdottomasti olla valmis korjaamaan nämä ongelmat. Ja eduskunnassahan on myös tämä kansalaisaloite aktiivimallin hylkäämisestä.

Sitä vastoin hallitus on päättänyt lopettaa alueellisen työllisyys- ja yrityspalveluiden koelun, jossa työttömät on kohdattu henkilökohtaisesti ja monet ihmiset ovat tämän palvelun [Puhemies koputtaa] kautta työllistyneetkin. En pidä tätä [Puhemies koputtaa] lopettamispäätöstä lainkaan hyvänä ratkaisuna.

20.44 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Tänään aikaisemmin puhuin niistä sairasyhdistä, joilla on tämmöinen tuntematon sairaus, ja että he eivät välttämättä saa oikeudenmukaista hoitoa, kuten ME/CFS-potilaat. Meillä on hyvin paljon muitakin ihmisryhmiä, joita ei oteta vakavasti. Yksi ryhmä on ehdottomasti keliakiaa sairastavat yli 36 000 ihmistä.

2015:han hallitus teki päätöksen — jossa myös, ikävä kyllä, mekin olimme istumassa silloin — että se 10 miljoonan euron tuki lopetetaan. Tukeahan sai 33 600 henkilöä, ja tuen määrä oli 23,6 euroa kuukaudessa. Tämä 23,6 euroa kuukaudessa oli kuitenkin vain osa siitä. Nimittäin on laskettu, että keliakiaa sairastavan, joka tarvitsee tämän erityisruokavalion, gluteenittoman ruokavalion kustannukset ovat noin 70 euroa kuukaudessa, eliikkä puhutaan useista sadoista euroista vuodessa. Tämän päätöksen taustalla oli todella lyhytnäköisyyttä, nimittäin erityisruokavalio ei ole mikään minusta tuntuu -valinta, vaan sairauden vaatima pakollinen valinta. Henkilö, joka ei syö gluteenitonta leipää ja ruokaa, alkaa esimerkiksi kokea hyvin paljon väsymystä ja monia muita oireita. Tiedän tämän siitä, koska omassa perhepiirissäni on näitä henkilöitä useita. Ja silloin, kun tätä päätöstä tehtiin, edustaja Savio muistaa hyvin tämän, kun meidän ryhmässämme tästä keskusteltiin, meidän emme olisi halunneet sitä hyväksyä, mutta se puoli ryhmästä, joka perussuomalaisista lähti ulos, ja ne ministerit, jotka kaappasivat meidän puolueestamme ne paikat, halusivat tämän

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

leikkauksen tehdä. Ja tällaisia arvovalintoja me teemme monesti pelkästään kylmäkiskoisesti lukemalla niitä lukuja, joita meille esitetään eteen ja joista pitää säästöä tehdä. Siinä mielessä olen todella harmistunut ja pahoillani siitä, että meillä oli ryhmässä vielä silloin sellaisia henkilöitä, jotka eivät nähneet näiden ihmisten välttämättömyyttä saada tätä korvausta erityisruokavaliostaan.

Kuitenkin tässä on hyvä, onnellinen lopputulos. Nimittäin 2017 korkein hallinto-oikeus totesi, että näiden henkilöiden, joilla ei ole varaa ostaa tätä erityisruokavaliota, kuuluu saada myös täydentävää toimeentulotukea. Elikkä harkinnanvaraisessa toimeentulotuessa tulee saada täysimääräisesti tämä 23,6 euroa kuukaudessa, joten toivottavasti kaikki tämän tietävät. Jos ei siihen ole varaa, niin yhteiskunta antaa siihen tukensa sitten toista reittiä pitkin.

20.47 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Oli pakko tarttua tuohon edustaja Karimäen nostamaan tärkeään asiaan eli sosiaaliseen luototukseen. Tein siitä nimittäin aiemmin tänä vuonna kirjallisen kysymyksen ministerille. Kerroin tuossa kysymyksessä siitä, miten paljon sosiaalinen luototus auttaisi pienituloisia ihmisiä, koska sillä nimenomaan ehkäistään taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista ja autetaan ihmisiä saamaan taloutensa takaisin hallintaan tai katkaisemaan velkakierre, kuntoutumaan, työllistymään, saamaan asunto tai pääsemään muutoin yli jostakin vakavasta kriisistä. Yli puolet sosiaalisten luottojen saajista on palkansaajia, ja seuraavaksi suurin ryhmä on ollut eläkeläiset.

Mutta tosissaankin Suomessa vain noin 30 kuntaa myöntää sosiaalista luottoa oman kuntansa asukkaille. Tämän luoton myöntäminen on kunnille vapaaehtoista, mikä tietenkin asettaa eriarvoiseen asemaan vähävaraiset ihmiset kotikunnastaan riippuen. Sosiaaliselle luototukselle on aivan selkeä tarve, sillä kuten täällä on tänään jo moneen kertaan puhuttu siitä, meillä Suomessa elää todella paljon heikossa taloustilanteessa olevia ihmisiä ja maksuhäiriöt ovat lisääntyneet jyrkästi viimeisten vuosien aikana.

Tämä sosiaalinen luototushan tarkoittaa sitä, että ihmisellä on tällöin mahdollisuus saada kohtuullisin lainaehdoin luottoa saadakseen elämänsä takaisin raiteilleen. Se tukee siten sillä tavalla esimerkiksi lapsiperheiden vanhempien hyvinvointia ja tätä kautta vaikuttaa suoraan lasten elämään ja lasten köyhyyteen korjaavasti, mistä tänäänkin eduskunnan kyselytunnilla keskustelimme. Kuntien luottotappioriski on ollut todella pieni, vain noin prosentin verran. Eli tämä kertoo siitä, että ihmiset hoitavat asiansa, kun heille annetaan siihen mahdollisuus.

Mielestäni sosiaalinen luototus on yhtenäistettävä koskemaan kaikkia kuntia, ja toteutuakseen se edellyttää lainsäädännön uudistamista. Seuraavan hallituksen onkin esitettävä sosiaalisesta luototuksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että myös sosiaalinen luototus ulotetaan jokaisen kunnan lakisääteiseksi tehtäväksi yhtenäisesti koko maassa, ja valtion on osoitettava sille rahat valtionosuuksina. Tämä myös suitsisi kansainvälisten, härskesti toimivien [Puhemies koputtaa] perintäyhtiöiden toimintaa Suomessa.

20.50 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Karimäen puheenvuoroon pikaviipeistä: Hän nosti esille erittäin hyvän näkökannan siitä, että vaikka tästä laista nytten halutaan korjata virhe, mikä tehtiin 2012, niin se ei täydellisesti poista sitä niin sanottua kiskon-taa vähävaraisilta, joilta peritään edelleenkin jopa 50 prosentin korkoa lainasta. Tämähän juonsi juurensa jo viime vaalikauteen. Muistatte varmaan, Karimäki, kun keskustelimme näistä, ja itsekin olin lakivaliokunnassa silloin, ja ei voitu pitää hyväksyttävänä sitä, että

Budjetin alikohta PTK 135/2018 vp

henkilöltä, joka hakee pikavippejä, voidaan ottaa jopa useiden satojen tai tuhannen prosentin korkoa siitä pikavippilainasta. Lakiin muuttui siten, että jatkossa vuodesta 2012 eteenpäin oli niin, että jos laina on alle 2 000 euroa, niin korko saa olla enintään 50 prosenttia vuodessa. No, pikavippiyhtiöthän lähtivät kiertämään tätä siten, että he keksivät myöntää vaikkapa 5 000 euron lainan, josta pikavippiä hakeva henkilö nosti ehkä vain satasen, kaksisataa tai viisisataa, ja näin saivat edelleen kiskottua heiltä valtavia vuosikorkoja.

Ja nyt tämä hallituksen tekemä uudistus on sinänsä oikea askel oikeaan suuntaan, mutta edelleen tämä korko mielestäni sallittiin jättää liian korkeaksi. Ei kenenkään tarvitse saada mitään 50 prosentin vuosikorkoa siitä, että harjoittaa tällaista luvanvaraista pankkitoimintaa. Koska tähän nimenomaan koskee niitä vähävaraisia, jotka tarttuvat tällaisiin korkeakorkoisiin pikaluottoihin, koska he eivät pankista välttämättä muuten sitä luottoa saa. Siinä mielessä tässä on paljon vielä työtä edessä, nimittäin viime vaalikaudellahan me puhuimme siitä, että tämä ei ole oikea, riittävä lainsäädännöllinen toimenpide, ja siitä huolimatta silloinen hallitus ajoi sen läpi. Luvattiin seurata tilannetta, ja viisi vuotta piti seurata, ennen kuin tämä asia saatiin korjattua.

Joskus tässä talossa jotkin hyvätkin päätökset ovat aika hitaita, ja toivoisin, että semmoinen maalaisjärki voittaisi tällaisissa kysymyksissä, kuten esimerkiksi tässä positiivisen luottorekisterin hankkeessa ja asiassa, mistä on keskusteltu koko vaalikausi mutta ei olla päästy kuitenkaan sitten yhteisymmärrykseen siinä määrin, että oltaisiin viety sitä sitten vähän pidemmälle. Puhumattakaan sosiaalisesta luototuksesta, jonka kuuluisi kyllä olla jokaisen saatavilla, joka ei sitä luottoa muuten saa. On kuitenkin välttämättömyys saada välttämättömiin hankintoihin, kuten vaikkapa pesukoneen korjaamiseen tai vaihtoon, vaadittavat rahat. Tämähän on hyvin tarpeellista niille henkilöille, jotka elävät vähillä varoilla [Puhemies koputtaa] ja ovat jatkuvasti vailla tukea.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.